

Heikki Tani

Paikkansa jokaiselle

Nuorten aikuisten syrjäytymisriskien alueellisia piirteitä ja kaupunkiolohuonetoiminnan mahdollisuudet riskien ehkäisijänä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi (YAMK)

Sosiaaliala

Opinnäytetyö

22.8.2022

Tekijä	Heikki Tani
Otsikko	Paikkansa jokaiselle – Nuorten aikuisten syrjäytymisriskien alueellisia piirteitä ja kaupunkiolohuonetoiminnan mahdollisuudet riskien ehkäisijänä
Sivumäärä	71 sivua + 2 liitettä
Aika	22.8.2022
Tutkinto	Sosionomi (YAMK)
Tutkinto-ohjelma	Sosiaali- ja terveystieteiden ylempi ammattikorkeakoulututkinto
Ohjaajat	Lehtori Katja Ihamäki
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella minkälaisia piirteitä ja tarpeita syrjäytymisvaarassa oleville 18–29-vuotiaille nuorille aikuisille kohdennetuissa nuoriso- ja sosiaalialan palvelukentissä on Tampereella, Espoossa ja Turussa. Työ toinen tutkittava aihe on selvittää, että mitä piirteitä samojen alueiden syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten keskuudessa esiintyy. Näitä kysymyksiä lähestytään kohdekaupunkien nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisten näkökulmasta.</p> <p>Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu syrjäytymisen, yksinäisyyden ja osallisuuden aihealueista. Opinnäytetyö on toteutettu laadullisen tutkimuksen keinoin, ja tutkimusaineisto kerättiin järjestämällä etänä kolme osallistavaa learning cafe, eli oppimiskahvila -työpajaa Tampereen, Espoon ja Turun alueiden nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisille keväällä 2021. Työpajoissa kerätty aineisto analysoitiin sisällönanalyttisesti.</p> <p>Opinnäytetyön tilaajana toimi Kohtaus ry, jonka ylläpitämän kaupunkiolohuonetoiminnan ensimmäisenä tavoitteena on tukea tarvitsevien ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten yksinäisyyden kokemusten vähentäminen Helsingissä. Opinnäytetyön tulokset antavat yhdistykselle tietoa siitä, voisiko jossakin edellä mainitussa kohdekaupungissa olla tarve vastaavalle kaupunkiolohuonetoiminnalle.</p> <p>Työn tulokset osoittavat, että joitakin alueellisia eroja lukuun ottamatta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten haasteet eivät välttämättä ole kaupunkikohtaisia tai paikkasidonnaisia. Nuorten aikuisten syrjäytymisriskejä lisäävät palvelukenttien pirstaleisuus, palveluverkostojen välinen heikko yhteistyö, nuorten aikuisten negatiiviset kokemukset kohtaamattomuudesta eri palveluiden parissa, sekä nuorten aikuisten sosiaaliset ja emotionaaliset yksinäisyyden kokemukset.</p> <p>Opinnäytetyön johtopäätöksenä voidaan pitää muun muassa sitä, kuinka sektori- ja palvelurajat ylittävä yhteistyö eri toimijoiden välillä helpottaisi nuorten aikuisten tavoittamista, sekä myös heidän kiinnittymistä tarvitsemiensa palveluiden pariin. Tämän lisäksi matalakynnyksistä, yksinäisyyttä vähentävää toimintaa tulisi tarjota yhä laajemmin niin alue- kuin ikärajojenkin puitteissa.</p>	
Avainsanat	Syrjäytyminen, yksinäisyys, yhteisöllisyys

Author	Heikki Tani
Title	A place for everyone – Regional characteristics of young adults' exclusion risks and urban lounge activities' opportunities in preventing risks
Number of Pages	71 pages + 2 appendices
Date	22 August 2022
Degree	Master of Social Services
Degree Programme	Social Services
Instructors	Katja Ihamäki, Senior Lecturer
<p>The purpose of the thesis is to examine what kind of features and needs there are in Tampere, Espoo and Turku in youth and social service fields, aimed at young adults aged 18–29 who are at risk of marginalization. Another research topic of the work is to find out which characteristics are found in the same areas among young adults who are at risk of being marginalized. These questions are approached from the point of view of youth and social services professionals in the target cities.</p> <p>The theoretical framework of the thesis consists of the subject areas of exclusion, loneliness and sense of community. The thesis has been carried out using qualitative research, and the research material was collected by organizing three participatory online learning cafes for youth and social care professionals in Tampere, Espoo and Turku regions in the spring of 2021. The collected material was analyzed using content analysis.</p> <p>Kohtaus Association commissioned this thesis. The first goal of the urban lounge activities it offers is to reduce loneliness experienced by young adults who need support and are at risk of being marginalized in Helsinki. The results of the thesis provide the association with information on whether there might be a need for urban lounge activities in the aforementioned target cities as well.</p> <p>The results of the thesis show that, apart from some regional differences, the challenges of young adults at risk of exclusion are not necessarily city-specific or place bound. Marginalization risks of young adults are increased by fragmentation of service fields, weak cooperation between service networks, young adults' negative experiences of the lack of quality encounters with different services, and young adults' social and emotional experiences of loneliness.</p> <p>As a conclusion of the thesis, it can be considered, among other things, how cooperation between different service providers, that crosses sector and service boundaries, would make it easier to reach young adults, as well as to make them stick to the services they need. In addition to this, low-threshold, loneliness-reducing activities should be offered more and more within the framework of both regional and age limits.</p>	
Keywords	marginalization, loneliness, sense of community

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Työelämäkumppanina Kohtaus ry	3
2.1	Kaupunkiolohuonetoiminnan kohderyhmän määrittely	7
2.2	Kaupunkiolohuonetoiminnan tarveselvitys ja käynnistäminen	8
2.3	Kaupunkiolohuone Kohtaus -malli	9
2.4	Muita nuorten aikuisten arkea tukevia toimijoita Helsingissä	10
3	Opinnäytetyön kohdekaupungit Tampere, Espoo ja Turku	11
4	Syrjäytyminen ja syrjäytymisriski	14
4.1	Nuorten aikuisten syrjäytyminen ja syrjäytymisriskit	15
4.2	Syrjäytymisen kansantaloudelliset vaikutukset	17
5	Yksinäisyys	19
5.1	Yksinäisten yhteiskunta	20
5.2	Nuorten aikuisten yksinäisyys	22
6	Syrjäytymisestä ja yksinäisyydestä sosiaaliseen vahvistamiseen ja osallisuuteen	24
7	Opinnäytetyön toteutus	27
7.1	Tutkimuskysymykset	27
7.2	Tutkimusmenetelmät	27
7.3	Opinnäytetyön työpajojen kohderyhmä ja toteutus	28
7.4	Aineistonkeruutapana learning cafe	30
7.5	Aineiston analyysi sisällönanalyysillä	35
7.6	Opinnäytetyön luotettavuus	37
8	Tulokset	39
8.1	Palvelukentän piirteet ja tarpeet	39
8.1.1	Tampere	39
8.1.2	Espoo	41
8.1.3	Turku	42
8.2	Kohderyhmän piirteet ja tarpeet	45
8.2.1	Tampere	45
8.2.2	Espoo	46
8.2.3	Turku	47

9	Johtopäätökset	49
9.1	Palvelukentän pirstaleisuus ja saavutettavuus nuorten aikuisten tavoittamisen haasteena	49
9.2	Toimivien palveluverkostojen vaikutus nuorten aikuisten sosiaalisen vahvistamisen edellytyksenä	51
9.3	Laadukas kohtaaminen onnistuneen toiminnan lähtökohtana	52
9.4	Kaupunkiolohuonetoiminnan ja vastaavien kohtaamispaikkojen haasteet ja mahdollisuudet	54
9.5	Ikä palveluita raajavana tekijänä ja aikuisuuden subjektiivisuus	56
10	Pohdinta	58
	Lähteet	64
	Liitteet	
	Liite 1. Tutkimustiedote	
	Liite 2. Learning cafe -työpajan palautekysely	

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön ytimessä ovat nuorten aikuisten syrjäytyminen ja sen ehkäisy. Tutkimusten mukaan nuorten aikuisten yleisimpiä syrjäytymisen syitä ovat mielenterveys- ja päihdeongelmat. Myös saadun avun riittämättömyys tai tarvittavan avun saaminen liian myöhään lisäävät nuorten aikuisten syrjäytymisriskiä. (Paananen & Surakka & Kainulainen & Ristikari & Gissler 2019: 125.) Tarvittavien palveluiden parempi saavutettavuus ja tavoittaminen voisivatkin edesauttaa siinä, etteivät syrjäyttävät tilanteet ehtisi monimutkaistua liikaa. Yleisenä vastauksena nuorten aikuisten syrjäytymiseen on ehdotettu muun muassa yhden luukun palveluita, riittäviä työntekijäresursseja ja vastuutyöntekijämallia sekä lisä resurssointia matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin. (Paananen ym. 2019: 125.) Nuorille aikuisille suunnattujen palveluiden optimaalisen järjestämisen keskeisimpänä haasteena on kuitenkin löytää tasapaino ja riittävät resurssit kaikkien tarvittavien palveluiden välille (Puustinen-Korhonen & Vogt & Ahonen-Walker & Salenius 2022).

Tämän opinnäytetyön ensimmäisenä tutkimuskohteena on nuoriso- ja sosiaalialan palvelukenttien alueelliset tarpeet ja ilmiöt Tampereella, Espoossa ja Turussa. Toinen kysymys koskee samojen alueiden syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten parissa esiintyviä piirteitä ja tarpeita. Näitä kysymyksiä lähestytään keräämällä edellä mainituilla alueilla nuorten aikuisten parissa työskentelevien nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisten kokemuksia toimintakentistään ja nuorten aikuisten tilanteesta tänä päivänä. Opinnäytetyö pyrkii nostamaan esiin näillä alueilla asuvien nuorten aikuisten syrjäytymistä aiheuttavia tekijöitä teoreettisen ja alueellisen tarkastelun kautta.

Opinnäytetyön tilaaja on Kohtaus ry, joka on Helsingissä vuonna 2014 perustettu voittoa tavoittelematon nuoriso-, sosiaali- ja kulttuurialan yhdistys. On mahdollista, että yhdistyksen toteuttamaa kaupunkiolohuonetoimintaa lähdetään tulevaisuudessa kokeilemaan Helsingin lisäksi muissakin suomalaisissa kaupungeissa. Tässä opinnäytetyössä syntyntä materiaalia voidaankin käyttää tukena yhdistyksen kaupunkiolohuonetoiminnan laajentamisessa jonakin päivänä.

Opinnäytetyö on toteutettu kvalitatiivisin menetelmin, eli laadullisen tutkimuksen keinoin. Tutkimusaineisto kerättiin järjestämällä kolme osallistavaa learning cafe, eli oppimiskahvila -työpajaa Tampereen, Espoon ja Turun alueiden nuoriso- ja sosiaalialan

ammattilaisille. Työpajoista kertynyttä aineistoa käsitellään laadullisen sisällönanalyysin menetelmin.

Johdantoa seuraavassa luvussa 2 esitellään tarkemmin opinnäytetyön tilaaja sekä työelämäkumppani Kohtaus ry, yhdistyksen kaupunkiolohuonetoimintaa ja sitä, kuinka toiminnalla pyritään vähentämään nuorten aikuisten syrjään jäämistä ja erityisesti yksinäisyyttä. Luvussa 3 määritellään opinnäytetyön kohdekaupungit, eli kaupungit, joissa learning cafe -työpajoja toteutetaan. Opinnäytetyön aihepiiriä, käsitteistöä ja teoriaa käsitellään luvuissa 4. *Syrjäytyminen ja syrjäytymisriski*, luvussa 5. *Yksinäisyys*, sekä 6. luvussa *Syrjäytymisestä ja yksinäisyydestä sosiaaliseen vahvistamiseen ja osallisuuteen*. Teoreettisen viitekehyksen avaamisen jälkeen luvussa 7 *Opinnäytetyön toteutus* käydään läpi tutkimusasetelma ja käytetyt tutkimusmenetelmät. Luvussa 8 esitellään opinnäytetyön tulokset ja luvussa 9 tiivistetään työn johtopäätökset. Opinnäytetyön viimeisessä luvussa 10 *Pohdinta* reflektoidaan työtä kokonaisuutena, käydään tiivistetysti läpi työn tuloksia ja pohditaan muun muassa sitä, voisiko opinnäytetyön aineiston analyysin ja tulosten perusteella Kohtauksen kaupunkiolohuonetoiminnalle olla tarve jossakin opinnäytetyön aineiston keruuseen valikoituneessa kaupungissa.

2 Työelämäkumppanina Kohtaus ry

Kohtaus ry ylläpitää opinnäytetyön kirjoitushetkellä vuonna 2022 Helsingissä kahta Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) rahoittamaa kaupunkilohuonetta. Kaupunkilohuonetoiminnalla pyritään edistämään tukea tarvitsevien nuorten aikuisten sosiaalista vahvistumista, osallisuuden kokemusta sekä omatoimijuuden vahvistumista (Kohtaus ry 2022). Kohtauksen kaupunkilohuoneet sijaitsevat Helsingin Vallilassa ja Malmilla. Vuonna 2022 Kohtaus työllistää seitsemän kaupunkilohuonetyötä tekevää nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaista. Kaupunkilohuonetoimintaa toteuttavaan henkilöstöön kuuluvilla on kaikilla sosiaalialan korkeakoulututkinto, kuten esimerkiksi sosionomin (AMK) tai yhteisöpedagogin (AMK) -tutkinnot.

Keväällä 2022 julkistetussa Kohtauksen strategiassa vuosille 2022–2026 tiivistetään yhdistyksen visioksi luoda sosiaalisesti esteetön yhteiskunta. Sellainen, jossa jokaisella olisi mahdollisuus toimia ja kohdata toisia omana itsenä, tasavertaisesti ilman pelkoa syrjinnästä ja ulkopuolelle jäämisestä. Yhdistyksen missiona on purkaa rakenteita, toimintatapoja ja kulttuuria, jotka sysäävät syrjään ja jättävät selviytymään yksin. Kohtauksen toiminta lisää sosiaalista hyvinvointia ja tarjoaa asiantuntijuutta merkityksellisiin kohtaamisiin. (Kohtaus 2022a.)

Opinnäyte kiinnittyy olennaisesti kaupunkilohuonetoiminnan ensimmäiseen päätavoitteeseen, joka on syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten yksinäisyyden vähentäminen. Tähän tavoitteeseen Kohtaus pyrki tarjoamalla kohderyhmälle fyysisen paikan, jossa nuoret aikuiset saavat mahdollisuuden lisätä muun muassa omia sosiaalisia kontakteja, sekä vahvistaa sosiaalisia taitojaan. (Kohtaus 2018.) Tutkimusten mukaan yksinäisyyden kokemuksen vähentämisessä tärkeässä asemassa ovat: 1) sosiaalisten taitojen kehittäminen, 2) sosiaalisen tuen vahvistaminen, 3) vuorovaikutusmahdollisuuksien tarjoaminen ja 4) yksinäisyyteen liittyvien kielteisten ajattelumallien käsittely (Masi & Chen & Hawkey & Cacioppo 2011: 6).

Kohtauksen kaupunkilohuonetoiminnan lähtökohtia avataan yhdistyksen ensimmäisen kaupunkilohuonehankkeen lopputuloksena toteutetun Kaupunkilohuone-mallin alkusanoissa seuraavasti:

Idea nuorten aikuisten uudenaikaisesta tapahtuma- ja kohtaamispaikasta syntyi, kun pohdimme miten nuorten olisi mahdollista kohdata ikäisiään, harjoitella sosiaalisia taitoja ja löytää arkeensa aktivoivaa tekemistä. Oikeastaan koko Kohtaus ry sai alkunsa tästä ajatuksesta. Halusimme vähentää nuorten aikuisten yksinäisyyttä ja ennaltaehkäistä syrjään jäämistä. Ja tehdä se heidän ehdoillaan – ei systeemin. (Lekola 2020.)

Kohtauksen ylläpitämät kaupunkiolohuoneet ovat tapahtuma- ja kohtaamispaikkoja, jotka tarjoavat nuorille aikuisille yksilöllisesti tuettua yhteisöllistä ja osallistavaa matalan kynnyksen toimintaa. Kaupunkiolohuonetoiminnan perusajatuksena on tarjota kävijöille mahdollisuuksia osallistua yhteisölliseen, yksinäisyyttä vähentävään ja osallistumismahdollisuuksia lisäävään toimintaan. Kaikella toteutetulla toiminnalla pyritään vahvistamaan kaupunkiolohuoneiden kävijöiden keskinäistä vuorovaikutusta rakentaen siltoja heidän välilleen. (Kohtaus 2018.) Tutkimusten mukaan sosiaalisten taitojen harjoittelu on avainasemassa syrjäytymisen ehkäisyssä (Nurmi 2011: 32).

Matalan kynnyksen paikkana kaupunkiolohuonetoimintaan liittyäkseen nuori aikuinen ei tarvitse lähetettä tai erillistä hakemusta. Kaupunkiolohuonetoimintaan voi tulla mukaan, joko itsenäisesti tai erikseen sovitun tutustumiskäynnin kautta. Tehtyjen tutkimusten mukaan matalan kynnyksen toimintamuodolle on tyypillistä, että työntekijän ja asiakkaan kohtaamisissa korostuu ihminen ihmiselle -vuorovaikutus, ja virallisuus sekä viranomaisuus katoaa (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2018: 8). Kohtauksella vaalitaan juuri tämän kaltaisia laadukkaita kohtaamisia. Päihteetöntä kaupunkiolohuonetoimintaa järjestetään arki-iltoina, ilta-aikaan 14–20 välillä. Toiminta on pyritty pitämään mahdollisimman helposti saavutettavana, eli kaupunkiolohuoneet ovat auki silloin kun toiminnalle on tarve. (Lekola 2020.)

Kaupunkiolohuonetoiminta perustuu yhteisöllisyyteen. Eräs Kohtaus Vallilan kevään 2018 kävijäkyselyyn vastannut kävijä kirjoitti, että ”Kohtaus olkkari on kuin pieni kylä kaupungin sisällä”. (Kohtaus 2020a). Kävijäkyselyt ovat tuoneet ilmi, että Kohtaus-yhteisö koetaan ilmapiirinä, jossa korostuu toisten hyväksyminen, avoimuus ja ystävällisyys. Hyväksyminen tarkoittaa muun muassa mielipiteiden vapautta, erilaisuuden kunnioittamista sekä sitä, ettei toisia arvostella tai lokeroida. Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan yleisesti henkilöiden välisiä sosiaalisia suhteita, niitä koossa pitäviä perinteitä ja sisäisiä normeja (Haasio 2015: 38). Avoimuus on vapautta tuoda esiin myös sellaisia ajatuksia ja tunteita, jotka ovat vaikeita käsitellä. Kaupunkiolohuoneissa muodostuneissa yhteisöissä käsitelläänkin tarvittaessa esimerkiksi konflikteja ja otetaan puheeksi muitakin vaikeita tilanteita. (Lekola 2020.)

Kohtauksen kaupunkiolohuoneissa ystävällistä ilmapiiriä luodaan yhdessä esimerkiksi siten, että uudet kävijät otetaan heti kaupunkiolohuoneen ovella vastaan ja heille esitellään henkilökohtaisesti kaupunkiolohuoneen toimintaa sekä paikalla olevat kävijät. Henkilökunta pitää huolen, että kaikkia kävijöitä tervehditään ja pyydetään mukaan toimintaan. Kävijöillä on aina vapaus liittyä yhteisöön ja toteutettuun toimintaan itselle luontevalla tavalla. Kävijöiden ei tarvitse sitoutua kaupunkiolohuoneiden toimintaan, ja juuri tämä sitoutumattomuus ja kynnyksettömyys helpottaa toimintaan osallistumista. (Lekola 2020.) Yksilö voi kokea olevansa hyvinkin aktiivinen ja osallistuva vähäiselläkin konkreettisella aktiivisuudella. Sosiaalisen osallisuuden kokemus on sekä subjektiivista että objektiivista. (Leemann & Kuusio & Hämäläinen 2015: 5.)

Kohtauksella uskotaan, että kun ei tarvitse liikaa yrittää tai pakonomaisesti suorittaa sosiaalista kanssakäymistä, on helpompaa liittyä yhteisöön. Myös henkilökohtaisen tuen saaminen tarvittaessa helpottaa liittymistä. Kävijöillä on vapaus tehdä omia valintoja ja lupa olla aidosti oma itsensä, ja sen uskotaan vahvistavan sisäistä motivaatiota osallistua toimintaan. (Lekola 2020.)

Kohtauksen kaupunkiolohuonetoiminta on jaoteltavissa kahteen eri kokonaisuuteen; yksilöllisesti tuettuun yhteisölliseen ryhmätoimintaan ja psykososiaaliseen yksilötukeen (Lekola 2020). Yhteisöllinen ryhmätoiminta on ilta-aikaan toteutettavaa vapaaehtoisuuteen perustuvaa matalan kynnyksen toimintaa. Tällä tarkoitetaan kaupunkiolohuoneissa toteutettuja pientapahtumia, joiden kirjo on laaja aina fasilitoiduista keskusteluilloista toiminnallisempiin tapahtumiin. Pientapahtumien aiheet ja teemat suunnitellaan yhdessä kaupunkiolohuonetoimintaan osallistuvien nuorten aikuisten kanssa, mutta niiden toteutuksesta vastaa kaupunkiolohuoneiden henkilökunta. Psykososiaalisella yksilötueella tarkoitetaan henkilökohtaisemman tuen ja keskusteluavun tarjoamista kaupunkiolohuoneiden kävijöille esimerkiksi ennen kaupunkiolohuoneiden aukeamista. Kaupunkiolohuoneisiin jalkautuu myös toiminnan yhteistyötahojen toimijoita, kuten etsivää nuorisotyötä tekeviä nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisia. (Kohtaus 2020b.)

Kohtaus on kehittänyt kaupunkiolohuonetoimintaansa erilaisin kehittämishankkein, joista ensimmäinen käynnistyi Helsingin Vallilassa keväällä 2017. Kolmivuotinen hanke ylitti sille asetetut kävijämäärätavoitteet pian toiminnan käynnistämisen jälkeen ja tämä oli yhdistykselle ja rahoittajalle selkeä merkki siitä, että toiminnan laajentamiselle oli Helsingissä tarve. Vuonna 2018 yhdistys haki ja sai STEA:lta rahoituksen toiselle kaupunkiolohuone-kehittämishankkeelleen Helsingissä. Selkeyden ja työn luettavuuden helpottamiseksi käytetään ensimmäisestä kaupunkiolohuonehankkeesta, eli LiveKohtaus-

hankkeesta jatkossa nimeä Kohtaus Vallila ja viimeisimmästä kehittämishankkeesta, eli LähiöKohtaus-hankkeesta nimeä Kohtaus Malmi.

Maaliskuussa 2020 Kohtauksen kaupunkiolohuonetoiminta siirrettiin COVID-19 -pandemian vuoksi verkkoon ja kaupunkiolohuonetoimintaa toteutettiin Discord-palvelua hyödyntäen. Discord on maksuton verkkoalusta, jossa voi keskustella kirjoittaen, videoyhteydellä, tai pelkkää puhetta hyödyntäen. Discord-ohjelmiston käyttö onnistuu lähes millä tahansa laitteella, kunhan siinä on selain ja internetyhteys. Kaupunkiolohuonetoiminnalle luotiin oma Kohtaus-palvelin, jonka sisällä toimintaa toteutettiin vastaavina aikoina ja päivinä fyysisen toiminnan kanssa. Verkossa tapahtuvassa toiminnassa on mahdollista toteuttaa lähes kaikkia kaupunkiolohuoneista tuttuja yhteisöllisiä toimintoja, mutta myös yksilöllisen tuen tarjoaminen on onlineaikana mahdollista. Kaupunkiolohuoneen kävijöille teetettyjen kyselyiden perusteella Kohtauksen verkkototeutus on auttanut monia pandemian aikana, mutta toiminta ei kuitenkaan täysin korvaa fyysisesti toteutettavaa, kasvotusten tapahtuvaa yhteisöllistä toimintaa (Kohtaus 2021a). Tutkimusten mukaan joillekin nuorille aikuisille erinäiset verkkototeutukset ovat voineet olla arjen helpotus. Toisille tämä on voinut kuitenkin olla hyvinkin ahdistavaa ja arjessa pärjääminen on vaatinut uusia hallinnan keinoja. (Oinonen & Korkiamäki 2021: 10.)

Tutkimusten mukaan kehittämishankkeiden lupaavat käytännöt ovat sellaista käytännön työssä koeteltua tietoa, jotka tuottavat tavoiteltuja tuloksia (Isola & Kaartinen & Leemann & Lääperi & Schneider & Valtari & Keto-Tokoi 2017: 24). Kohtauksen kaupunkiolohuonetoiminnan kohdalla tieto ja käytäntö ovat keinoja nuorten aikuisten yksinäisyyden kokemusten vähentämiseksi. Kohtauksella osallisuutta lisääviä käytäntöjä on aina arvioitu toiminnan aikana esimerkiksi tarvelähtöisyyden, tuloksellisuuden ja levitettävyyden näkökulmasta. Tutkimusten mukaan kehittämistyössä asiakasosallisuuden työkalut, kuten yhteiskehittäjäyys, kehittäjäasiakkaat, kokemusasiantuntijat ja palvelumuotoilu ovat isossa roolissa osallisuuden ja yhteisöllisyyden luomisessa (Isola ym. 2017: 24).

Kohtauksen kaupunkiolohuoneiden toiminnan vaikuttavuutta seurataan vuositasolla kohderyhmälle, sidosryhmille ja henkilöstölle kohdennettujen kyselyarviointien avulla. Vuonna 2021 kohderyhmälle teetettyjen kyselyiden perusteella Kohtaus Malmin kaupunkiolohuonetoimintaan arviointiin osallistuneesta 47 vastaajasta 87 % koki, että heidän yksinäisyytensä on vähentynyt toimintaan osallistumisen myötä (Kohtaus 2021a). Kohtaus Vallilan saman vuoden kävijäkyselyt osoittavat, että myös Kohtaus Vallilan toiminnan kyselyarviointiin vastanneesta 66 arvioi yksinäisyyden kokemuksiansa vähentyneen 87 % toimintaan osallistumisen myötä (Kohtaus 2021a). Vuonna 2021 Kohtaus Malmin

toimintaan osallistui 309 ja Kohtaus Vallilan toimintaan 302 kohderyhmään kuuluvaa nuorta aikuista (Kohtaus 2022b). Vuonna 2020 Kohtaus Malmi tavoitti 213 ja Kohtaus Vallila 190 kohderyhmään kuuluvaa nuorta aikuista (Kohtaus 2021b).

2.1 Kaupunkiolohuonetoiminnan kohderyhmän määrittely

Vielä vuoteen 2018 asti Kohtauksen kaupunkiolohuonetoiminnan kohderyhmään kuuluivat 18–29-vuotiaat syrjäytymisvaarassa olevat helsinkiläiset nuoret aikuiset (Kohtaus 2015). Kaupunkiolohuonetoiminnan kohderyhmän alaikäraja on opinnäytetyön kirjoitushetkellä vuonna 2022 edelleen 18 vuotta, ja se perustuu yhdistyksen tekemään tarveselvitykseen. Selvityksen mukaan ensimmäistä kaupunkiolohuonetta perustettaessa vuonna 2015 Helsingissä oli jo olemassa paljon alaikäisille suunnattuja nuoriso- sosiaali- ja kulttuurikentän palveluita. Näitä palveluita olivat esimerkiksi Helsingin kaupungin ylläpitämät nuorisotilat, Loisto Settlementin Tyttöjen ja Poikien Talot, sekä useat muut eri kulttuuri- ja harrastemahdollisuuksia tarjoavat toimijat. 18 vuotta täyttäneiden palveluverkosto oli jo huomattavasti suppeampi, sillä useissa paikoissa toimintaan osallistumisen yläikäraja on täysi-ikäisyydessä, eli 18-ikävuodessa. (Kohtaus 2015.)

Kaupunkiolohuonetoiminnan alkuperäinen kohderyhmän yläikäraja, eli 29 vuotta puolestaan perustui nuorisolain kolmenteen momenttiin, jossa nuoreksi aikuiseksi määritellään henkilö, joka on alle 29-vuotias (Nuorisolaki 2016). Vuonna 2019 Kohtaus Malmin kaupunkiolohuonetoiminnan yläikärajaa nostettiin 35-ikävuoteen, sillä kaupunkiolohuoneen tilastot ja kävijöille suunnatut kyselyarvioinnit osoittivat, että toimintaan osallistui paljon tukea tarvitsevia ja syrjäytymisvaarassa olevia noin kolmekymmenvuotiaita (Kohtaus 2021a). Myös Kohtauksen henkilöstön tekemät huomiot nuorten aikuisten tarpeista vaikuttivat ikärajan nostamiseen.

Yleisemmin tarkasteltuna syrjäytymisvaarassa tai syrjäytymisriskissä olevalla tarkoitetaan sellaista henkilöä, joka on joko suhteellisesti pienituloinen, vajaatyöllistetty, tai elää osana vakavaa aineellista puutetta kokevassa kotitaloudessa (Tilastokeskus 2021a). Syrjäytymiseen ja erityisesti nuorten aikuisten syrjäytymiseen liittyvää määritellyä käydään laajemmin läpi opinnäytetyön kappaleessa 4 *Syrjäytyminen ja syrjäytymisriski*. Nuorten syrjäytymisestä tehdyt tutkimukset osoittavat, että sen sijaan, että odotetaisiin ongelmien ilmaantumista ja puututaan niihin vasta silloin, olisi ennemminkin panostettava hyvinvoinnin, voimavarojen ja pärjäävyyden vahvistamiseen sekä ehkäisevä nuorten syrjäytymisen riskitekijöitä. (Hilli & Ståhl & Merikukka & Ristikari 2017: 673.) Opinnäytetyön tilaaja Kohtaus pyrkii vastaamaan kaupunkiolohuonetoiminnallaan

juuri näihin kohderyhmän tarpeisiin, ja se on myös tämän opinnäytetyön keskeinen pyrkimys.

2.2 Kaupunkiolohuonetoiminnan tarveselvitys ja käynnistäminen

Keväällä 2016 Kohtaus Vallilan avustushakemusta kirjoitettaessa kohderyhmän valintaa tukivat sekä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen teettämä syrjäytymistutkimus (2015) että katsaus ikäryhmän palvelutarjontaan Helsingissä. THL:n Vuonna 2015 tehdyissä tutkimuksissa todettiin yksimielisesti, että yksinäisyys korostuu 18–29-vuotiaiden nuorten aikuisten joukossa ja useat nuorista kokevat, etteivät kuulu mihinkään ryhmään (Aaltonen & Berg & Ikäheimo 2015: 47–48).

Kohtaus Vallilan toimintaa aloitettaessa nuorille aikuisille suunnatut matalan kynnyksen kohtaamispaikat olivat Kohtauksen henkilöstön tekemän tarveselvityksen mukaan Helsingin seudulla vähissä, eikä vapaamuotoista iltatoimintaa juuri järjestetty (Kohtaus 2015). Taustatietoa ja tarveselvitystä kerättiin myös suoraan kohderyhmältä. Kyselyjä tehtiin Leikkiväki ry:n ja Diakonissalaitoksen VAMOS Helsingin asiakaskunnalle sekä niille nuorille aikuisille, jotka olivat osallistuneet Kohtauksen toimintaan sen alkutaipaleella, toiminnan pilotointivaiheessa vuosina 2015–2016. Kyselyyn osallistuneiden 49 nuoren pääsanoma oli, että he kokivat useat sosiaaliset tilanteet jännittäviksi, mutta halusivat siitä huolimatta tutustua uusiin ihmisiin. He kaipasivat tukea ja mahdollisuutta osallistua ilta-aikaan tapahtuvaan toimintaan. (Kohtaus 2015.)

Vuonna 2015 Helsingissä asui 117 258 nuorisolain määrittelemään ikäkohderyhmään kuuluvaa nuorta aikuista, ja syrjäytymisriskin arvioitiin olevan Suomessa väestötasolla 16,4 %. Helsingiläisten nuorten aikuisten keskuudessa tämä tarkoitti 19 230 henkilöä. (Tilastokeskus 2015.) Kaupunkiolohuonetoiminnan kävijämäärätavoitteeksi asetettiin, että toiminnan tulisi tavoittaa noin 2 % tästä otannasta, mutta kuten aikaisemmin todettiin, ylitti toiminta sille asetetut tavoitteet jo pian toiminnan käynnistämisen jälkeen vuonna 2017.

Kohtaus Malmin avustushakemuksessa arvioitiin Tilastokeskuksen tietojen perusteella, että Helsingin Koillisen suurpiirin lähiöissä asui vuonna 2019 noin 11 000 ikäryhmään kuuluvaa nuorta aikuista. Syrjäytymisriski huomioiden kolmivuotisen hankkeen tavoitteeksi asetettiin, että toiminta tavoittaisi yhteensä 230 kohderyhmään kuuluvaa nuorta aikuista. (Kohtaus 2018.)

2.3 Kaupunkiolohuone Kohtaus -malli

Kohtaus tapahtuma- ja kohtaamispaikan avulla vähemmän yksinäisyyttä -mallin (Lekola 2020) ytimessä on nuorten aikuisten laadukas kohtaaminen ja yhteisöllisen, hyväksyvän ilmapiirin luominen. Malli on Kohtaus Vallilan hankkeen lopputuotos ja sitä kehitettiin vuosina 2017–2019. Valmis tuotos julkaistiin vuonna 2020, mutta mallin siirtämistä lähdettiin kokeilemaan jo ennen sen lopullista valmistumista Kohtaus Malmilla vuonna 2019.

Hanketoiminnalle on tyypillistä, että toiminnan tavoitteet ja käytänteet voivat tarkentua hankkeen edetessä (SOSTE 2022). Myös kaupunkiolohuonetoiminnan tavoitteet ovat tarkentuneet niille alun perin asetetuista. Tämän kehityksen myötä vuonna 2021 sekä Kohtaus Vallilan että Kohtaus Malmin toiminnan tavoitteet ovat muotoutuneet ja tarkentuneet jokseenkin samanlaisiksi. Kaupunkiolohuonetoiminnan päätavoite on kuitenkin pysynyt toiminnan alusta asti samanlaisena; nuorten syrjäytymisvaarassa olevien aikuisten yksinäisyyden vähentäminen. Päätavoitteita tukemaan on asetettu myös alatavoitteita, kuten esimerkiksi kohderyhmän sosiaalisten kontaktien lisääntyminen kohderyhmän sisällä ja sosiaalisten taitojen lisääntyminen. (Kohtaus 2018.) Yksinäisyyttä käsittelevässä tutkimuksessa sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan sellaista käyttäytymistä, joka johtaa positiivisiin sosiaalisiin seuraamuksiin (Junttila 2015: 161). Sosiaalisilla taidoilla voidaan tarkoittaa myös muun muassa kykyä itsensä esittelemiseen, tai oman mielipiteen ilmaisuun (Kohtaus 2018).

Alkuperäistä kaupunkiolohuonemallia kehitettiin yhdessä kaupunkiolohuoneen kävijöiden ja Kohtaus Vallila -hankkeen työntekijätiimin kanssa ja sen kehittämisprosessissa käytettiin palvelumuotoilullisia menetelmiä (Lekola 2020). Kohtauksen hankkeiden palvelumuotoilussa keskeisenä pidettiin yhteiskehittämistä, uusien ideoiden nopeaa kokeilemistä ja niihin reagointia sekä niiden muokkaamista kokeilujen perusteella (SOSTE 2022). Malli on julkaistu taitettuna fyysisenä vihkona, mutta se löytyy myös verkkopohjaisena Innokylä.fi -internetsivuilta.

Kohtaus Malmin hankkeen päätyttyä vuonna 2021 alkuperäistä kaupunkiolohuonemallia on päivitetty ja tarkoituksena on, että kaupunkiolohuonemallin uudistettu versio julkaistaan vuoden 2022 aikana. Päivitetty kaupunkiolohuonemalli on tärkeässä roolissa, mikäli yhdistys lähtee kokeilemaan kaupunkiolohuonetoimintaa jossakin toisessa kaupungissa. Opinnäytetyön tulokset antavat Kohtaus ry:lle tietoa, voisiko jossakin opinnäytetyössä tarkastellussa kaupungissa olla tarve kaupunkiolohuonetoiminnan kaltaiselle toiminnalle.

2.4 Muita nuorten aikuisten arkea tukevia toimijoita Helsingissä

Helsingissä nuorten aikuisten sosiaalisen vahvistamisen, yksinäisyyden vähentämisen ja arjessa pärjäämisen parissa työskenteleviä kolmannen sektorin tahoja Kohtauksen lisäksi ovat muun muassa HelsinkiMissio, Diakonissalaitos erityisesti VAMOS-toiminnal- laan, Loisto Settlementti, sekä Valo-valmennusyhdistys. Kaikkia näitä paikkoja yhdistää muun muassa kiireetön kohtaaminen ja matalakynnyksisyys.

HelsinkiMissio on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton sosiaalialan järjestö, jonka tavoitteena on toimia yksinäisyyttä vastaan. Järjestö pyrkii vaikuttamaan vähentävästi 12–29-vuotiaiden nuorten ja nuorten aikuisten kokemaan yksinäisyyteen muun muassa tarjoamalla monipuolista keskustelu- ja kriisiapua, erilaisia tukiryhmiä ja henkilökohtai- sempaa tukihenkilötoimintaa. HelsinkiMissio toteuttaa toimintaansa myös verkossa. (HelsinkiMissio 2021.)

Helsingissä Diakonissalaitoksen VAMOS-toiminta on kohdennettu 16–29-vuotiaille, jotka kaipaavat tukea esimerkiksi arjessa pärjäämisessä, mielenterveysasioissa, asumi- seen liittyvissä asioissa, raha-asioissa, tai koulu- ja työelämään pääsemässä. Helsingissä VAMOS-toimintaa toteutetaan ryhmämuotoisesti, mutta nuorten ja nuorten aikuisten on mahdollista saada myös yksilöllisempää tukea. (HDL 2016.)

Loisto Settlementin ylläpitämät Helsingin Tyttöjen Talo ja Helsingin Poikien Talo- toimin- not tarjoavat sukupuoli- ja kulttuurisensitiivisistä yksilö- ja ryhmätoimintaa 10–28-vuoti- aille nuorille ja nuorille aikuisille. Sekä Tyttöjen että Poikien Talot ovat paikkoja, joissa nuoret voivat saada ajatuksia ja ideoita vapaa-aikaan ja harrastuksiin, sekä tarvittaessa myös apua ja tukea pohdintoihin tai vaikeisiin elämäntilanteisiin. Tukea voi saada muun muassa yksilötapaamisista, avoimesta yhteisötoiminnasta sekä työpajoista ja harrastus- ja taideryhmistä. (Loisto Settlementti 2021.)

Valo-Valmennusyhdistyksen Helsingin Myllypurossa sijaitseva Nuorisotakuutalo on paikka 15–29-vuotiaille nuorille ja nuorille aikuisille. Kohderyhmälle kohdennettua toimin- taa toteutetaan maanantaista perjantaihin niin ryhmä- kuin yksilötoteutuksina. Nuoriso- takuutalo tekee myös etsivää nuorisotyötä, joten kohderyhmän on mahdollista saada tu- kea ja apua myös Nuorisotakuutalon ulkopuolella. Nuorisotakuutalo toteuttaa myös Ke- lan NUOTTI-valmennusta, jonka avulla 16–29-vuotiaan on mahdollista saada tukea eri- tyisesti työ- ja opintopaikan etsintään tai pohditaan. (Valo-Valmennusyhdistys – Nuori- sotakuutalo n.d.)

3 Opinnäytetyön kohdekaupungit Tampere, Espoo ja Turku

Koska Kohtauksen kaupunkiolo- ja huonetoimintaa jo toteutetaan Helsingissä, oli opinnäytetyön käytettävyyden kannalta olennaista selvittää väkiluvultaan seuraavaksi suurimmat kaupungit, joissa asuu eniten toiminnan kohderyhmään kuuluvia. Vuonna 2019 Suomessa asui 788 279 nuorta aikuista, joiden ikäjakauma oli 18–29-vuotta (Tilastokeskus 2021b). Suomen väkiluvultaan kuusi suurinta kaupunkia vuonna 2020 on esitelty taulukossa 1 Kuntaliiton (2022) mukaan.

Taulukko 1. Väestöltään suurimmat kaupungit Suomessa vuonna 2020 (Kuntaliitto 2022.)

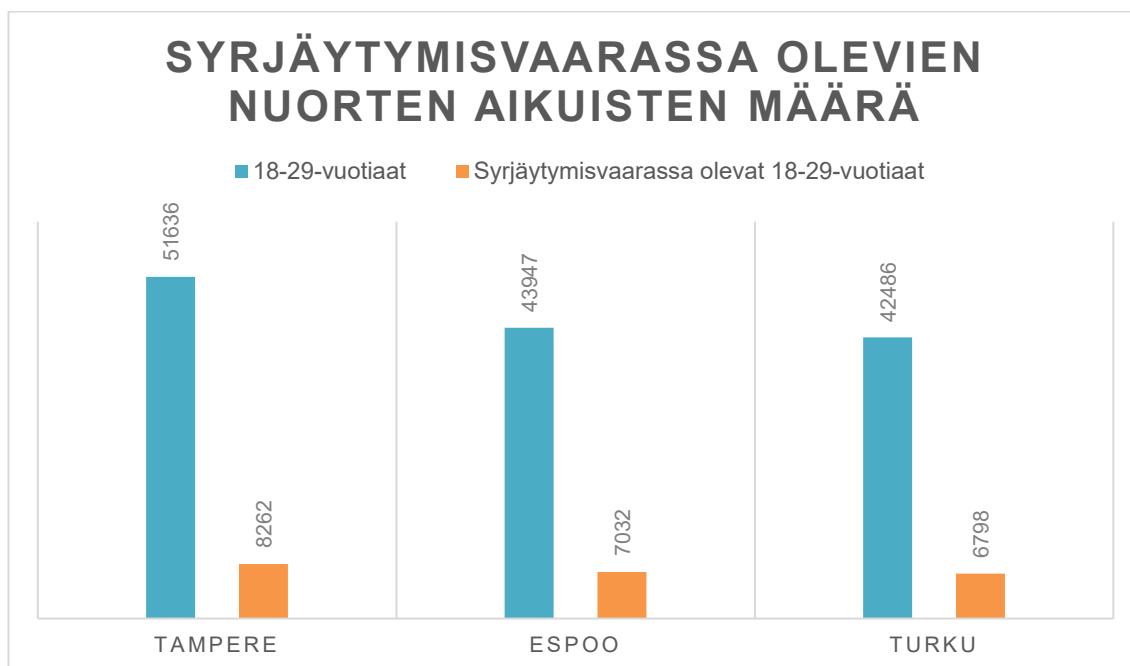
Nro	Kaupunki	Väkiluku
1.	Helsinki	656 920
2.	Espoo	292 796
3.	Tampere	241 009
4.	Vantaa	237 231
5.	Oulu	207 327
6.	Turku	194 391

Opinnäytteessä tarkasteltu kohderyhmä rajattiin esiin kaupunkien koko asukasmäärästä Tilastokeskuksen Paavo- eli postinumeroalueittaisen avoin tieto -järjestelmän avulla. Opinnäytetyön tekohetkellä Paavo-tietojärjestelmästä ei ollut saatavilla vuoden 2020 tai 2021 tilastoja, joten käytetyt luvut ovat vuodelta 2019. Kaupunkien 18–29-vuotiaiden osuus kokonaisväestöstä sekä syrjäytymisvaarassa olevien nuorten määrä esitetään taulukossa 2. Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten määrä on laskettu Tilastokeskuksen (2020) arvion mukaan. Se arvioi koko väestön syrjäytymisriskin olevan 16 % (Tilastokeskus 2020). Syrjäytymistematiikkaa käsitellään tarkemmin opinnäytetyön seuraavassa luvussa.

Taulukko 2. Kaupunkien väestö, nuorten aikuisten määrä ja nuorten aikuisten syrjäytymisriski vuonna 2019 (Tilastokeskus 2022.)

Kaupunki	Koko väestö (henkilöä)	18–29-vuotiaiden määrä	Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten määrä (Syrjäytymisriski 16 %)
Espoo	284 074	43 947	n. 7032 henkilöä
Tampere	235 819	51 636	n. 8262 henkilöä
Vantaa	229 558	37 775	n. 6044 henkilöä
Oulu	215 954	41 226	n. 6596 henkilöä
Turku	192 541	42 486	n. 6798 henkilöä

Kuten taulukosta 2 ilmenee, eniten Kohtauksen kaupunkiolohuonetoiminnan kohderyhmään kuuluvia asui Tampereella, Espoossa ja Turussa vuonna 2019 (ks. kuvio 1), ja tilastollisesta ja kohderyhmän henkilömäärällisestä näkökulmasta tarkasteltuna opinnäytetyön kaupunkivalinnat ovat selkeät.

Kuvio 1. syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten määrä (Tilastokeskus 2022.)

Koska opinnäytetyön tekohetkellä ei ollut saatavilla ajankohtaisempaa tilastollista dataa, perustuu kaupunkivalinnat vuoden 2019 tilastoihin. Vaikka tilastotieto on vuodelta 2019, osoittaa aikaisemmin esitetty taulukko 2, että väkiluvultaan suurimpien kaupunkien järjestys pysyi samana vuonna 2020. Koska kaupunkien välisten väkilukujen erot ovat

suuria, on opinnäytteessä päätelty, että suurimpien kaupunkien järjestys olisi pysynyt samana myös vuonna 2021.

4 Syrjäytyminen ja syrjäytymisriski

Syrjäytymisen ja eriarvoisuuden lisääntyminen ovat Suomen valtioneuvoston selonteon (2021) mukaan suurimpia Suomen turvallisuutta uhkaavia riskejä (Valtioneuvosto 2021: 31). Suomen sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee syrjäytymisen yleisesti nykyaikaisen yhteiskunnan huono-osaisuutena (STM n.d.). Syrjäytymisestä puhutaan myös synonyymina muun muassa köyhyyden, poikkeavuuden, deprivaaation, leimautumisen, vieraantumisen alaluokan ja eksklusion käsitteiden kanssa (Komonen 2013: 17). Syrjäytymisriskillä tarkoitetaan puolestaan sitä, että henkilö jää yhdellä tai useammalla tavalla yhteiskunnan normaaleina pidettyjen toimintamallien ja toiminnan ulkopuolelle, tai kokee osattomuutta itseään ympäröivään yhteiskuntaan (Pulli & Ristikari & Pyykkönen & Kivelä & Merikukka & Eskelinen 2018).

Syrjäytyminen on jaoteltavissa yksilön itse kokemaan, eli subjektiiviseen syrjäytymiseen, ja yksilön ulkopuolelta määriteltävään, erilaisilla yhteiskunnallisilla mittareilla mitattavaan objektiiviseen syrjäytymiseen (Kallio & Hakovirta 2020: 13). Tällainen jaottelu voi kuitenkin olla hankala, sillä vaikka esimerkiksi ruokajonon tai toimeentulotuen pysyvä asiakkuus voidaan määritellä objektiivisesti tarkasteltuna huono-osaisuuden mittareiksi, eivät ”objektiivisesti huono-osaiset” välttämättä aina koe itseään ”huono-osaisiksi” tai ”syrjäytyneiksi”. Rakenteellisesti huono-osaisella henkilöllä ei siis välttämättä aina ole huono-osaisen identiteettiä, eikä ulkoinen määrittely välttämättä vastaa yksilön sisäistä määrittelyä. (Niemelä & Saari 2013: 10.)

Syrjäytymisen käsitteellä on tänä päivänä negatiivinen ja leimaava konnotaatio (Kuure 2015: 4). Syrjäytymiskäsitteen ei ole kuitenkaan tarkoitus olla leimaava, eikä sitä voi sivuuttaa, sillä syrjäytyminen on sekä tutkimuksessa että ammatillisessa keskustelussa laajasti käytetty käsite (Lumme 2017: 5).

Yhteiskunnallisessa keskustelussa syrjäytyneiden ryhmiksi voidaan nimetä esimerkiksi pitkäaikaistyöttömät, pitkäaikaissairaat ja vammaiset, koulunsa keskeyttäjät, päihde- ja mielenterveysongelmaiset, seksuaalivähemmistöt, yksinhuoltajat, asunnottomat, ylivelkaantuneet, rikolliset ja maahanmuuttajat (Komonen 2013: 15–18). Syrjäytyminen voidaan määritellä yksilön jäämisenä tai joutumisena yhteiskunnan keskeisten toimintakenttien sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti hyväksytyyn elämän ja hallitsevan normaaliuden ulkopuolelle (Simpura & Moisio & Karvonen & Heikkilä 2008: 251). Syrjäytyminen voi aiheuttaa sen, että yksilö ei puutteellisen koulutuksen, työttömyyden tai erilaisten

elämänhallinnan ongelmien vuoksi kykene osallistumaan yhteiskunnan toimintaan (Kajantie & Hovi & Eriksson & Laivuori & Andersson & Räikkönen 2013: 51).

Kun yksilö kohtaa yhtäaikaaisesti useampia objektiivisia tai subjektiivisia syrjäytymistä aiheuttavia tekijöitä, voidaan tästä tilanteesta käyttää termiä syrjäytymiskierre. Syrjäytymiskierre koostuu kertautuneista yksilön suoriutumisen, sosiaalisen tuen, luottamuksen, koetun elintason ja syrjäytymisen välisistä suhteista. (Lehtonen & Kallunki 2013: 128.)

Vuonna 2018 Suomen koko väestön syrjäytymisriskin arvioitiin olevan 15,8 %, joka tarkoitti noin 856 000 suomalaista. Vuonna 2019 syrjäytymisriskissä arvioitiin olevan jo 16 % koko väestöstä, joka puolestaan tarkoitti 873 000 suomalaista. (Tilastokeskus 2020.) Vaikka syrjäytyneiden määrä on näiden kahden vuoden välillä kasvanut, ei ole näyttöä siitä, että syrjäytyneiden määrä kuitenkin kasvaisi lineaarisesti yhteiskunnassamme.

4.1 Nuorten aikuisten syrjäytyminen ja syrjäytymisriskit

Nuorten aikuisten syrjäytymisestä puhuttaessa yhtenä määrittelyn haasteena on, etteivät nuoret tai nuoriso ole yhtenäinen homogeeninen joukko. Kyseessä on moninainen ryhmä, jossa osa on hyvinvoivia ja toimeentulevia, mutta myös niitä, jotka tarvitsevat erilaisia palveluita arjen tueksi. (Ikäheimo 2015: 18.) Nuoruuteen liittyy myös monenlaisia muutoksia, jolloin myös mahdolliset ongelmat voivat korostua tai moninkertaistua (Lumme 2015: 7). Näistä syistä johtuen nuoruutta pidetäänkin syrjäytymiselle alttiina elämänvaiheena. Nuoruudessa tapahtuu useita suuria elämänmuutoksia ajallisesti lyhyessä ajassa. (Leskelä 2022: 14.)

Nuorten osallistumista ja kiinnittymistä yhteiskuntaan ja sen instituutioihin voidaan vaikeuttaa byrokratian, kuten monien lakien ja sääntöjen avulla nuorten suojelemisen varjolla. Nuoret voivat jäädä myös usein kamppailemaan koko loppuelämään vaikuttavien päätösten kanssa yksin, vailla kunnollista opastusta ja ohjeistusta. Tämä voi johtaa siihen, että nuoret voivat olla huonosti varautuneita aikuisuuteen siirtymisessä. (Auranen 2021: 14.)

Nuorten ja nuorten aikuisten syrjäytymisen riskitekijöitä ovat muun muassa matala koulutus, pitkäaikainen työttömyys, toimeentulo-ongelmat sekä päihde- ja mielenterveysongelmat (THL 2022). Yksilöllisten riskien lisäksi nuorten syrjäytymisriskeiksi katsotaan myös heidän vanhempiaan syrjäyttävät tekijät, kuten mahdollinen alhainen koulutus, työttömyys, pienituloisuus, avioero prosessit ja yksinhuoltajuus (Toiviainen 2019: 12).

Tutkimusten mukaan syrjäytymisriskissä olevilla nuorilla ja nuorilla aikuisilla on enemmän haasteita oman terveytensä kanssa verrattuna muihin samanikäisiin. Tutkimustulosten mukaan jopa 60 % kroonisesti syrjäytyneiksi luokitelluista nuorista ja nuorista aikuisista kärsii mielenterveysongelmista. Heistä noin 57 % on käyttänyt tai käyttää edelleen mielenterveyslääkkeitä. (Aaltonen ym. 2015: 40.)

Vuonna 2017 hallitus laati strategian nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi. Strategiassa panostettiin objektiivisen syrjäytymisen vähentämiseen erityisesti matalan kynnyksen palvelujen lisäämisen, sekä NEET-nuorten hyvinvoinnin sekä opiskelu- ja työllistymisvalmiuksien ja -mahdollisuuksien kohentamiseen esimerkiksi Ohjaamo-toiminnan ja valmentavan koulutuksen muodoin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019: 1.) NEET-termi tulee englannin kielen sanoista *Not in Employment, Education or Training*, ja sillä viitataan 18–29-vuotiaaseen nuoreen aikuiseen, joka on työelämän, koulutuksen, tai työharjoittelun ulkopuolella. Vuonna 2018 NEET-nuoria oli 11,8 % ikäjakaumasta. Tämä tarkoitti sitä, että Suomessa oli noin 38 000 NEET-kategoriaan laskettavaa 20–24-vuotiasta nuorta vuonna 2018. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019: 1.)

NEET-nuori ei välttämättä ole automaattisesti syrjäytynyt, sillä henkilö voi olla näiden tekijöiden ulkopuolella tilapäisesti, tai myös omasta halustaan. 18-vuotta täyttäneet nuoret voivat esimerkiksi odottaa opiskelujen tai varusmies- tai siviilipalveluksen alkamista, viettää välivuotta, lukea pääsykokeisiin tai lomilla kesällä ilman kesätyötä. Pitkittynyt NEET-tilanne nähdään kuitenkin yleisesti riskinä ja sen on todettu olevan yhteydessä nuorten aikuisten psyykkisiin ja sosiaalisiin ongelmiin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019: 1.)

Nuorten aikuisten syrjäytymisen ehkäisemisen keinoiksi on ehdotettu nuorten aikuisten toimeentulon ja hyvinvoinnin takaamista sosiaaliturvajärjestelmän ja edullisen asumisen mahdollistamisella. Myös varhainen puuttuminen nuorten aikuisten mielenterveysongelmiin on tärkeää. (Auranen 2021: 69.) Nuoren aikuisen kokemus alisuoriutuminen voi vähentää tyytyväisyyttä koettuun elintasoon ja saattaa lisätä yksinäisyyden kokemuksia, jotka molemmat lisäävät syrjäytymistä. Lisäksi tutkimukset korostavat nuoren aikuisen sosiaalisten suhteiden, suoriutumisen ja lähisuhteiden luottamuksen tukemista syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä. (Lehtonen & Kallunki 2013: 128.)

Valtakunnallisen työpajayhdistyksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön sosiaalista vahvistamista käsittelevän raportin (2015) mukaan ongelmien kasaantuessa nuori voi ajautua irralleen yhteisöstä, ja itseluottamuksen horjuessa hän voi menettää luottamustaan

muihin ihmisiin. Kun nuori ajautuu pidemmälle syrjäytymisen prosessissa, hän ei välttämättä pysty osoittamaan kiintymystä ja saattaa näin ajautua yhä syvemmälle yksinäisyyteen. Koetut merkityksettömyyden tunteet saattavat näyttäytyä yleisenä alisuoriutumisena. (Kuure 2015: 24–25.)

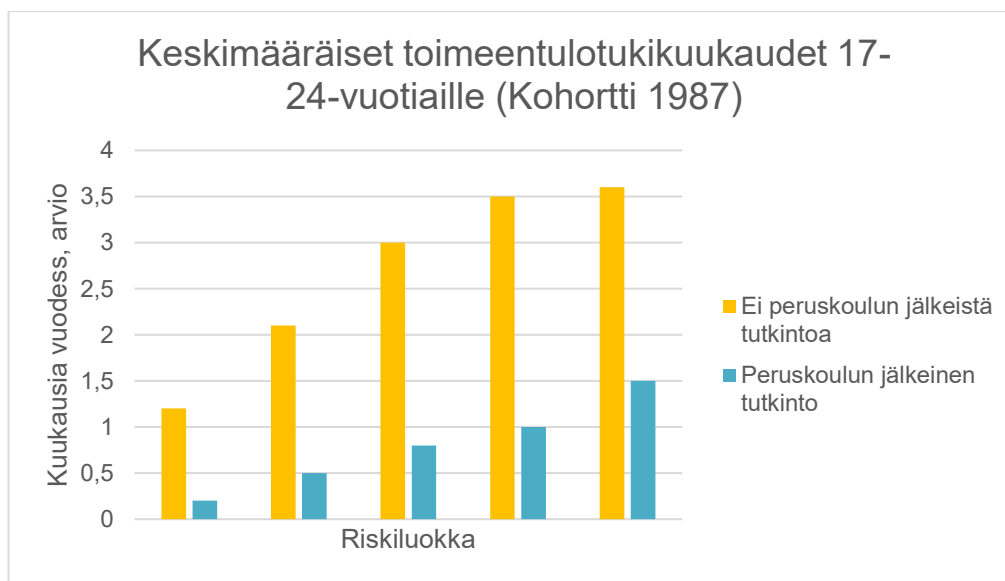
Yksinäisyys ei itsessään ole synonyymi tai syy syrjäytymiselle, mutta tutkimustulosten perusteella nuoret ja nuoret aikuiset itse nimeävät sen yhdeksi suurimmista syrjäytymisen tekijöistä (Lehtonen & Kallunki 2013: 128). Nuoret itse eivät myöskään ajattele syrjäytymistä taloudellisena, vaan ennemminkin juuri sosiaalisena ilmiönä. Nuorten aikuisten käsityksen mukaan myöskään työttömyys ei itsessään aiheuta syrjäytymistä, mutta sosiaalisten suhteiden puuttuminen on nuorten aikuisten mukaan selkeä merkki syrjäytymisestä. Syrjäytynyt on nuorten näkökulmasta sellainen henkilö, jolla ei ole kavereita. (Van Aerschot & Salminen 2018: 3.)

4.2 Syrjäytymisen kansantaloudelliset vaikutukset

Syrjäytyminen aiheuttaa inhimillisen hyvinvointivajeen ja kärsimyksen lisäksi yhteiskunnalle taloudellisia kustannuksia, jotka johtuvat muun muassa erilaisten korjaavien palveluiden käytöstä sekä toimeentulon tuista ja menetetyistä verotuloista. Syrjäytymisen aiheuttamien taloudellisten kustannusten suuruudesta on esitetty arvioita, mutta tarkkoja summia empiiriseen aineistoon perustuen ei ole kuitenkaan laajalti saatavilla. (Hilli ym. 2017: 663–664.)

Yksilön syrjäytymisen aiheuttamat kokonaiskustannukset riippuvat vahvasti siitä, suorittaako hän nuorena peruskoulun jälkeisen tutkinnon vai ei. Syrjäytymisen aiheuttamia kustannuksia on tutkittu esimerkiksi Kansallinen syntymäkohortti 1987-rekisteriaineiston avulla. Tehtyjen tutkimusten perusteella peruskoulun varaan jäävät aiheuttavat elinaikanaan riskitekijöistä riippuen keskimäärin 230 000 – 370 000 euron menetyksen julkishallinnolle verrattuna koulutuksen saaviin. (Hilli ym. 2017: 672–674.) Esitetty summa on kuitenkin keskimääräinen, sillä yhtäältä kaikki peruskoulun varaan jäävät eivät automaattisesti syrjäydy tai ajaudu pois työmarkkinoilta, toisaalta osa aiheuttaa selvästi enemmän kustannuksia. Tämä summa on kuitenkin minimiarvo, josta puuttuu osa olennaisista kustannuksista, joita ovat esimerkiksi rikollisuus, kulutusverot ja rahan kierron vaikutukset, työttömien aktivointitoimenpiteet, sekä erikoissairaanhoidon ja vanhustenhuollon kustannukset. (Hilli ym. 2017: 672–673.)

Esimerkiksi Hillin ym. (2017) tutkimuksen mukaan inhimillisen pääoman vahvistamiseen varhaislapsuudessa satsatut eurot tuottavat tuplasti enemmän vaikuttavuutta kuin nuoruudessa sijoitetut varat (Hilli ym. 2017: 673). Maamme joka kymmenes alle kolmekymppinen tarvitsee toimeentulotukea, mutta koulutuksen ja työn ulkopuolelle jääneiden osalta luku on jo yhden vuoden seurannan osalta 35 % ja kuudennen ulkopuolisena eletyn vuoden jälkeen jo 70 %. Psykiatrian osastohoitoa nuorista aikuisista tarvitsee kaksi sadasta, mutta syrjäytyneistä jopa joka viides (Junttila 2018: 22–23).

Kuvio 2. Keskimääräiset toimeentulotukikaudet vuodessa 17–24-vuotiailla (Hilli ym. 2017: 668 mukailleen.)

Kuviossa 2 esitellään keskimääräiset toimeentulotukikaudet 17–24-vuotiaiden keskuudessa. Kuvio osoittaa, kuinka haetun toimeentulotuen ja sen, että onko nuorella peruskoulun jälkeistä tutkintoa, on nähtävissä korrelaatio. Tutkimusten mukaan riski nuoren toimeentulotuen tarpeelle kasvaa merkittävästi ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa (Hilli ym. 2017: 668).

5 Yksinäisyys

Yksin oleva ja yksinäinen eivät tarkoita samaa asiaa. Yksin oleminen on fyysistä, kun taas yksinäisyys on psyykkistä erillisyyttä, välimatkaa muista ihmisistä. Yksin ollessaan ihminen ei välttämättä koe olevansa yksinäinen, mutta ihminen voi olla yksinäinen silloinkin, kun hän ei ole yksin. (Junttila 2015: 18–19.)

Yksinäisyys jaoteltiin emotionaaliseen ja sosiaaliseen yksinäisyyteen jo 1970-luvulla tehdyissä tutkimuksissa. Emotionaalista yksinäisyyttä voi aiheuttaa esimerkiksi läheisen kiintymyssuhteen tai intiimin kiintymyksen kohteen, kuten puolison, elämäkumppanin, vanhemman tai lapsen menettäminen tai sen puuttuminen. Sosiaalinen yksinäisyys voi puolestaan johtua sosiaalisten kontaktien ja sosiaalisen vuorovaikutuksen, kuten esimerkiksi työtovereiden, naapureiden tai harrastuskavereiden vähäisyydestä, täydellisestä poissaolosta tai yhteydentunteen puutteesta. Sosiaalinen yksinäisyys voidaan liittää esimerkiksi kokemuksiin tylsyydestä ja ulkopuolisuudesta; tunteisiin, joita esimerkiksi pieni lapsi saattaa kokea, kun ystävät ovat poissa. Emotionalisesta yksinäisyydestä voidaan käyttää esimerkkinä pienen lapsen surua ja hätää siitä, että vanhemmat ovat hylänneet hänet. (Weiss 1973, Kangasniemen, 2005: 241–242 mukaan.)

Ihmisellä on perustarve sekä läheiseen inhimilliseen kiintymykseen toisen ihmisen kanssa että mukavien kavereiden tai vertaisten muodostamaan verkostoon, joka antaa mahdollisuuden sosiaaliseen kanssakäymiseen. Sosiaalinen yksinäisyys syntyy verkostojen puutteesta, kun taas emotionaalinen yksinäisyys läheisen ja tärkeän ihmissuhteen puuttumisesta. Ihminen voi siis kokea olevansa yksinäinen, vaikka hänellä olisi muita ihmisiä ympärillään päivittäin. (Weiss 1973, Kangasniemen, 2005: 241–242 mukaan.) Yksinäisyydessä on kyse ristiriidasta ihmisen toivomien ja todellisten suhteiden välillä ja tämä ristiriita syntyy, kun ihminen vertaa omia odotuksiaan tämänhetkiseen olotilaansa (Junttila 2015: 13). Mikäli nämä ihmisyydelle ominaiset sosiaaliset tarpeemme eivät täyty, koemme yksinäisyyttä (Weiss 1973, Kangasniemen, 2005: 241–242 mukaan).

Yksinäisyys on aina subjektiivinen kokemus, eli vain ja ainoastaan henkilö itse voi kokea olevansa yksinäinen. Yksinäisyys on negatiivinen psyykkinen olotila, jossa ihminen kokee ahdistusta määrällisesti tai laadullisesti puutteellisista ihmissuhteista. (Junttila 2015: 18.) Yksinäisyydestä aiheutuvaa tunnetilaa on kuvattukin sanoin ”jatkovaa ahdistusta ilman toivoa paremmasta” (Junttila 2015: 15). Yksinäisyydellä on tutkitusti yhteyksiä masennukseen, ja pitkittyneenä se voi aiheuttaa myös itsetuhoisuutta (Rönkä 2018: 41).

Elisa Tiilikainen (2017) jäsentää yksinäisyyden kolmeen ulottuvuuteen. Ne ovat subjektiivinen kokemus, ajallinen luonne ja ympäröivä sosiaalinen konteksti. Subjektiivisella kokemuksella tarkoitetaan yksinäisyyden olevan perinteisesti määritelty yksilön subjektiiviseksi ja kielteiseksi kokemukseksi tyydyttävien ihmissuhteiden puutteesta. (Tiilikainen 2017: 3–4.) Yksinäisyys määrittyy suhteessa yksilön omiin odotuksiin; myös ihmisten ympäröimänä ihminen voi kokea olevansa yksin ja toisaalta myös olla yksin kokematta itseään yksinäiseksi (Tiilikainen 2017: 3). Ajallisella luonteella tarkoitetaan yksinäisyyden jaotteleminen muun muassa tilapäiseksi, tilanteiseksi ja krooniseksi yksinäisyydeksi sekä sykliseksi ja tulevaisuuteen kohdistuvaksi yksinäisyydeksi. Yksinäisyydessä mennyt, nykyhetki ja tulevaisuus kietoutuvat yhteen ja kokemus yksinäisyydestä voi konkretisoitua tiettyinä vuorokauden tai vuoden aikoina tai esimerkiksi juhlapyhinä. Kolmas ulottuvuus määrittyy henkilön ympäröivässä sosiokulttuurisessa kontekstissa, eli siihen, miten omaa sosiaalista elämää arvioidaan, vaikuttaa ympäröivän yhteiskunnan ja yhteisön kulttuuriset normit ja vaatimukset. Kun ihmisten olemisen tavat muuttuvat, myös yksinäisyyden kokemus muuttuu. Yksinäisyyden sisällöt ovat vahvasti aikaan ja paikkaan sidottuja. (Tiilikainen 2017: 3–4.)

Vesa Nevalaisen (2009) tutkimuksessa yksinäisyyden syinä mainitaan sellaisia henkilön ominaisuuksia ja yleisiä tekijöitä, kuten arkuus, vahvat asenteet, liian monet muutot, erilaisuus, sairaus, psyykkiset traumat, liiallinen rehellisyys, liiallinen sosiaalisuus, liiallinen kiltteys ja sattuma (Nevalainen 2009: 59). Yksinäisyydestä eroon pääsemisen ensimmäiseksi askeleeksi on ehdotettu muun muassa asian, eli yksinäisyyden puheeksi ottaminen ja yksinäisyyden myöntäminen. Yksilöä tulisi kannustaa oma-aloitteiseen itsensä aktivoimiseen. (Nevalainen 2009: 60.) Tällaiset neuvot voivat kuitenkin olla kyseenalaisia, sillä mitä pidempään yksinäisyys on jatkunut, sitä voimakkaampi sen sosiaalista toimintaa lamaannuttava vaikutus on (Junttila 2018). Mahdollisuudet oman yksinäisyyden kokemuksen vähentämiseksi vaihtelee myös paljon senkin mukaan, kuinka voimakkaasti yksinäisyys määrittelee yksilön minuutta (Saari 2016: Luku 15. Lopuksi: Yksinäisyyden tulevaisuus).

5.1 Yksinäisten yhteiskunta

Tutkimusten mukaan länsimaissa arviolta 20–40 % aikuisista tuntee yksinäisyyttä, ja jopa 5 %:lla yksinäisyys on jatkuva tai pysyvä olotila (Kauhanen 2017). Suomessa tämä olisi siis kuusinumeroisen määrä ihmisiä, eli jotakuinkin saman verran kuin vähintään keskivaikeasta masennuksesta kärsiviä. Myytti synkkiä ajatuksia yksin hautovasta suomalaisesta elää vahvana, mutta yksinäisyyden ei arvioida olevan Suomessa kuitenkaan

yleisempää kuin muualla maailmassa. Koettu yksinäisyys näyttäisi aikasarjojen mukaan jopa hieman vähentyneen 1990-luvun jälkeen Suomessa. (Kauhanen 2017.)

Yksinäisten määrää arvioidessa on tärkeä ottaa huomioon, että mitä pidemmältä ajalta yksinäisyyttä mitataan, sitä suurempi osa väestöstä on kokenut itsensä ainakin jonkin verran yksinäiseksi. Pitkä aikaväli lisää väestöosuutta, koska satunnaisesti yksinäisten määrä kasvaa. (Saari 2016: 127–128.) Yksinäisyys ei ole tänä päivänä sen yleisempää kuin ennenkään, mutta sen vaikutukset ovat kuitenkin voimakkaampia ja kauaskantoisempia kuin aiemmin (Juntila 2018: 17–18).

Psyykkisten vaikutusten lisäksi yksinäisyys heikentää siitä kärsivää henkilöä myös fyysisesti. Tutkimusten mukaan esimerkiksi dementia ja sydän- ja verisuonitaudit ovat yhtöksissä yksinäisyyteen. Myös mielenterveyteen liittyvät ongelmat ovat yleisimpiä yksinäisyyttä kokevilla. (Kauhanen 2016: 103–104.) Yksinäisyyttä voi verrata janoon, nälkään ja kipuun. Ne ovat stressitiloja, jotka aktivoivat yksilöä toimimaan. Jano pitää sammuttaa, nälkäisenä täytyy etsiä syötävää, ja fyysisen kivun sattuessa sitä on yritettävä lievittää. Yksinäisellä ihmisellä on ikävä ja tahdonsuunta toisen ihmisen luo. Ihmisen elimistöllä on tunnetusti käytössään joitakin fysiologisia mekanismeja, jotka auttavat lyhytkestoisen kriisin yli. Pitkäaikainen rasite kuitenkin aiheuttaa muun muassa verenpaineen nousua, sekä muutoksia immuuni- ja stressihormonitasoissa. (Kauhanen 2016: 103–104.) Yksinäisyyden vaikutukset ja terveysriskit ovatkin samassa suuruusluokassa kuin tupakoiminen – ja kolme kertaa suuremmat kuin ylipainon (THL 2017).

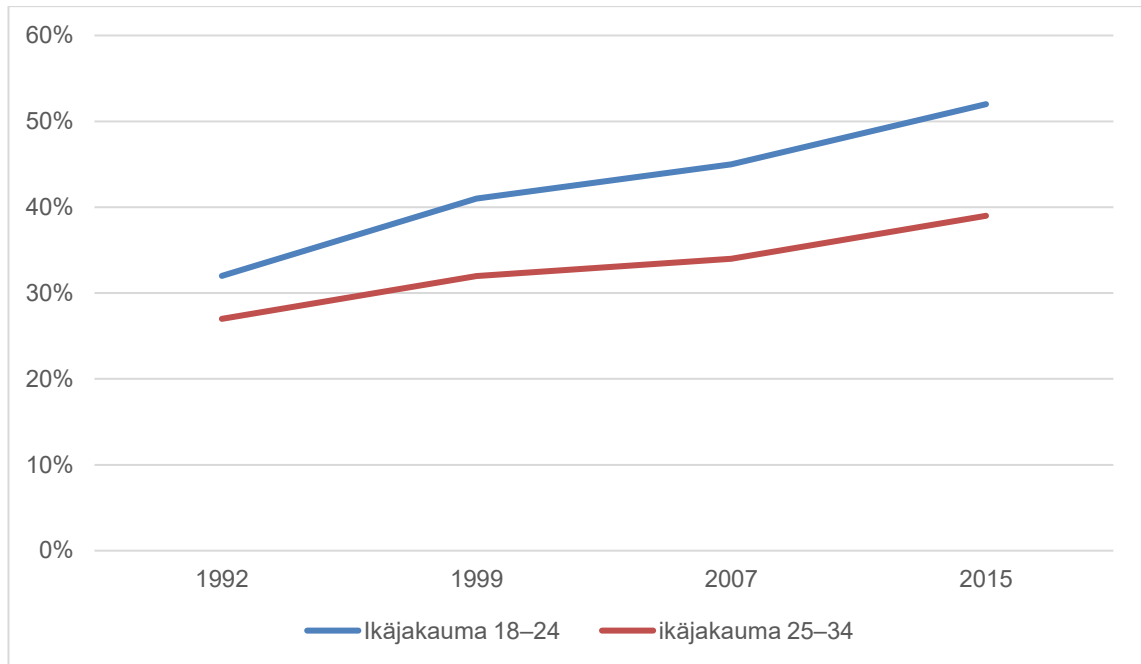
Laajan Whitehall II -seurantatutkimuksen mukaan yksinäisyyttä kokevilla on todettu voimakkaampia säätelyjärjestelmien stressireaktioita kuin muilla. Pitkään jatkuessaan tasapainottavat reaktiot muuttuvat haitallisiksi. Keskeinen elin sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ovat aivot. Teoriassa siis keskushermosto on erityisen altis pitkittyneen yksinäisyyden aiheuttamille vaurioille, ja tästä on tutkimusten mukaan saatu eläinmalleista näyttöä. Sosiaalisten kontaktien vähyys on vanhastaan tiedetty terveysriskiksi, mutta uudemmat sosiaalisen neurotieteen tutkimukset viittaavat siihen, että erityisen vahingollista on äärimmäinen yksinäisyyden kokemus. Tutkimuksissa yksinäisyys on yhdistetty moniin eri sairauksiin ja terveydelle haitallisiin tiloihin. Mielenterveys- ja päihdeongelmien lisäksi näyttöä on muun muassa metabolisista häiriöistä, sydän- ja verisuonitaudeista sekä muistisairauksista. Yksinäisyys ei ole pelkästään ikävä tunne tai mielenterveydellinen asia, vaan se voi aiheuttaa fyysistä kipua ja jopa nostaa ennenaikaisen kuoleman riskiä. (Kauhanen 2016: 105.)

5.2 Nuorten aikuisten yksinäisyys

Maamme lapsista ja nuorista joka viides kokee olevansa ajoittain yksinäinen (Junttila 2015: 14). Suomessa nuorten aikuisten yksinäisyyttä on tutkinut muun muassa Jyväskylän yliopisto kansallisesti edustavan WHO-Koululaistutkimusaineiston avulla. Aineisto on kerätty keväällä 2018 ja se perustuu 1798 vastaukseen, jotka on kerätty 7. ja 9. luokkalaisilta nuorilta. Tulokset osoittavat, että yksinäisyys on emotionaalisten ongelmien ohella merkittävä riski yksilön terveydelle. (Lyyra & Junttila & Tynjälä & Välimaa 2019.) Tutkimuksen tekijät ja artikkelin kirjoittajat kirjoittavat auki suomalaisnuorten kokeman yksinäisyyden yleisyyttä ja yhteyksiä psykosomaattiseen oireiluun, sekä lisääntyneeseen lääkkeiden käyttöön. Artikkelissa päästään tulokseen, että nuorten yksinäisyys yleistyy yläkoulun aikana, ja lähes joka kuudes 15-vuotias tuntee itsensä vähintään melko usein yksinäiseksi. Yksinäiset nuoret raportoivat muita yleisemmin pää-, vatsa- ja selkäkipua sekä hermostuneisuutta ja nukahtamisvaikeuksia. Nämä nuoret käyttivät oireisiin lääkkeitä jopa kolme kertaa yleisemmin kuin muut nuoret. (Lyyra ym. 2019.) Yksinäisyyttä kokevat nuoret aikuiset käyttävät sosiaali- ja terveystalvueluita huomattavasti enemmän kuin muut ikäisensä (THL 2017).

Opinnäytetyön tekohetkellä ajankohtainen nuorten aikuistenkin yksinäisyyttä käsittelevä tieteellinen aineisto on helmikuussa 2022 julkaistu Suomen Punaisen Ristin Yksinäisyysbarometri (2022). Kyseissä tutkimusraportissa mainitaan, että yksinäisyyden kokemukset kokonaisuudessaan ovat yleisimpiä juuri 15–24-vuotiailla ja 25–34-vuotiailla kuin sitä vanhemmilla. Usein tai jatkuvasti yksinäisyyttä kokevat erityisesti alle 25-vuotiaat, opiskelijat, pienituloisimmat vastaajat sekä yksinasuvat. (Turja 2022: 6.)

Nuorisotutkimusseura ry:n vuonna 2016 tekemän tutkimuksen tulosten perusteella kyselyyn vastanneista 15–29-vuotiaiden ikäjakauman perusotoksen vastauksissa kysymykseen ”koetko itsesi yksinäiseksi” 31 % vastaajista kokee itsenä joskus yksinäiseksi ja usein yksinäiseksi 4 %. Huomionarvoista on se, että NEET-nuorten kohdalla vastaajista jopa 53 % kokee itsensä joskus yksinäiseksi ja usein yksinäisyyttä kokevien määrä on 16 %. (Gretschel & Myllyniemi 2019: 16.)

Kuvio 3. Tuntee itsensä ainakin vähän yksinäiseksi (Kontulaa 2015 mukaillen.)

Väestöliiton tutkimuksen perusteella suomalaiset nuoret aikuiset kokevat itsenä tänä päivänä yksinäisemmäksi kuin ennen. Kuvioista 3 näkee, kuinka itsensä yksinäiseksi kokevien nuorten aikuisten määrä on lisääntynyt ajan kuluessa, jokaisella kyselykerralla. Teknologista kehitystä ajatellen voisi päätellä, että vuonna 1992 materiaali on kerätty joko puhelin-, tai paperilomakkeella, kun taas viimeisimpien kyselyiden kohdalla on jo voitu hyödyntää verkkopohjaista kyselyä. Puhelinhaastattelun ja verkkokyselyn vastausten välillä on tutkimusten mukaan selvä ero, sillä verkossa anonyymisti annetut vastaukset ovat usein puhelinhaastattelua rehellisempiä. (Vilpas n.d.: 8.)

Nuorten resurssit, eli käytettävissä olevat voimavarat voivat myös muuttua spiraalimaisesti laajentuvan sosiaalisen verkoston myötä. Ne voivat kuitenkin myös pysyä samoina tai jopa ehtyä muuttumattoman tai supistuvan sosiaalisen verkoston myötä. (Toiviainen 2015: 45.) Nuorten aikuisten yksinäisyyttä ennaltaehkäiseviä tukitoimia tulisi vahvistaa ja nuorten yksinäisyyden kokemuksiin tulisi aina kiinnittää huomiota kotona ja koulussa. Ehkäisemiseen ja vähentämiseen on keinoja, mutta korjaavien toimenpiteiden käyttöönotto edellyttää, että yksinäisyys ja sen vaikutukset tunnustetaan. (Lyyra ym. 2019.)

6 Syrjäytymisestä ja yksinäisyydestä sosiaaliseen vahvistamiseen ja osallisuuteen

Syrjäytymistä ja yksinäisyyttä ehkäisevän toiminnan sijaan puhutaan nykyisin enemmän sosiaalisesta vahvistamisesta esimerkiksi vuonna 2006 asetetun nuorisolain myötä (Kuure 2015: 8). Nuorisolain (72/2006) 2. pykälän kolmannessa momentissa sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan niitä nuorille suunnattuja toimenpiteitä, jotka parantavat nuorten elämäntaitoja ja ehkäisevät syrjäytymistä (Nuorisolaki 2016/1285 § 2). Sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaaakin nuorisolain tulokulmasta nuoren kokonaisvaltaista tukemista, jonka tavoitteena on yksilön hyvinvoinnin lisääminen ja sen edistäminen (Lundbom & Herranen 2011: 6). Syrjäytymisen sijaan sosiaalisella vahvistamisella ei ole voimakasta negatiivista konnotaatiota. Se myös kuvaa terminä paremmin kokonaisuutta, prosessia, jossa parannetaan asteittain nuoren aikuisen elämäntilannetta ja -hallintaa. (Kuure 2015: 26.)

Sosiaalisessa vahvistamisessa on kyse yksilön tukemisesta kiinnittymisessä johonkin tiettyyn yhteisöön. Yhteisössä toimimisen kautta yksilö saa kokemuksen siitä, että hänen teoillaan on merkitystä ja kun hänen luottamuksensa ensin kasvaa itseensä, niin myöhemmin se kasvaa myös muihin. (Kuure 2015: 24–25.) Sosiaalinen vahvistaminen on kehityskulkua yksilön elämänhallintataitojen parantamiseksi. Sosiaalisella vahvistamisella tähdätään siihen, että yksilön aktiivista kansalaisuutta tuetaan ja hän pääsee mukaan yhteisölliseen toimintaan. (Mehtonen 2011: 18.)

Sosiaalisen vahvistamisen kannalta yksilön henkilökohtaiset osallisuuden kokemukset ovat tärkeässä asemassa. Osallisuus on johonkin ryhmään kuulumista, sen toimintaan osallistumista ja yksilön subjektiivisesta kuulumisen tunteesta. (Nivala & Ryyränen 2019: 304.) Osallisuutta lisäävätkin merkitykselliset ihmissuhteet ja vuorovaikutuksen kokemukset. Yksilön tunne siitä, että hänellä on halutessaan mahdollisuus liittyä tai olla liittymättä toimintaan mukaan on oleellinen osa osallisuuden kokemuksen muodostumisesta. (Isola ym. 2017: 6.)

THL:n mukaan yksin tai omiin oloihinsa päätyneet nuoret aikuiset tulisi löytää ja saada aktivoituksi mukaan toimimaan yksilölle itselle tärkeissä yhteisöissä. Yhteisestä hyvästä nauttiminen ja kokemusten jakaminen tasavertaisena lisäävät halua toimia osallisena muiden kanssa. Arvostus, kiitollisuus ja yhteys edesauttavat yksilön kiinnittymistä osaksi yhteisöä. (THL 2021.)

Osallisuuden kehittymisen kannalta onkin tärkeää, että yksilöllä olisi eri tasoisia mahdollisuuksia olla ja toimia osana yhteisöä tai ryhmää. Nämä mahdollisuudet voivat vaihdella, mutta tärkeintä on juuri yksilön oma kokemus tehdystä. Osallisuus muodostuu mielekkään tekemisen ja toimimisen sekä merkityksellisten vuorovaikutussuhteiden sivutuotteena. Kun yksilö kokee pystyvänsä vaikuttamaan oman elämänsä eri osa-alueisiin, on hänellä yhteys omiin tarpeisiin ja voimavaroihin. (Isola ym. 2017: 16–18.) Osallistuminen ja yhteisössä toimiminen ovatkin keinoja edistää sosiaalista osallisuutta (Leemann ym. 2015: 5).

Taulukossa 3 jaotellaan ja esitellään nuorten sosiaalisen toimintakyvyn ilmiötä ja ongelmia, jotka voivat johtaa syrjäytymiseen. Taulukko pyrkii avaamaan ilmiöiden luonnehdinnan ja juurisyiden ohella sen, kuinka sosiaalinen vahvistamisen toimintalogiikasta voitaisiin löytää apua ja menetelmiä nuorten syrjäytymisen vähentämiseksi. (Kuure 2015: 25.)

Taulukko 3. Ongelmat nuorten sosiaalisessa toimintakyvyssä. Ilmiö, ilmiön kehittyminen ja sosiaalisen vahvistamisen ”toimintalogiikka” Kuureta mukailien (Kuure 2015: 25).

Ilmiön luonnehdinta	Ilmiön kehittyminen ja ylläpito	Sosiaalisen vahvistamisen toimintalogiikka
Yksinäisyys, yksin omien ongelmiansa kanssa.	Perheen huono toiminnallinen vuorovaikutus.	Kiinnittyminen yhteisöön, merkitykselliset toiset.
Irrallisuus yhteisöstä, juurettomuus, tunne kuulumattomuudesta yhteisöön, epäluottamus ja huono itsetunto.	Heikentynyt kyky ottaa vastaan vastoinkäymisiä (heikko resilienssi, kimmoisuus ottaa iskuja vastaan).	Sosiaalinen toimintakyky, vuorovaikutus, luottamus.
Ei kykene näyttämään kiintymystään.	Kulttuuri suosii ylikorostuneesti ”riippumattomuutta”, yksilökeskeisyyttä ja kilpailua.	Taitojen kehittyminen, oppiminen, oma merkityksellisyys yhteisölle.
Merkityksettömyys, alisuoriutuminen.	Heikentynyt resilienssi ylisukupolvistuu perheen kautta.	Osallisuus, vastuu yhteisöstä.

THL:n (2021) mukaan yhteiskunnassa yksilön osallisuutta voitaisiin lisätä huomioimalla syrjään jäävät siten, että heillä olisi mahdollisuus osallistua omaehtoisesti, ja heidän kanssaan etsittäisiin yksilöllisiä ratkaisuja osallistumiseksi. Palveluiden kehittäminen yhdessä niiden käyttäjien, sekä tuottajien kesken lisää yksilön vaikuttamismahdollisuuksia, joka puolestaan vahvistaa yksilön toimintakykyä myös palveluiden ulkopuolella. (THL 2021.) Osallistumisen prosessi voikin olla osa tunneperäistä kokemusta sosiaalisesta osallisuudesta (Leemann ym. 2015: 5).

Tutkimusten mukaan yksilön kunnioittava ja kategorisoimaton kohtaaminen lisäävät kokemuksia osallisuudesta (THL 2021). Kohtaamistaitojen tärkeyttä tulisikin painottaa erityisesti nuoriso- ja sosiaalialan toimipaikoissa. Tätä ajatusta tukee taulukossa 3 (ks. taulukko 3) esitelty sosiaalisen vahvistamisen toimintalogiikka, jonka mukaan erityisesti vuorovaikutus ja luottamus ovat tärkeässä roolissa sosiaalisen vahvistamisen muodostumisessa ja syrjäytymisen ehkäisyssä (Kuure 2015: 25).

7 Opinnäytetyön toteutus

Alkuperäinen tutkimusongelma on vain poikkeuksellisissa tapauksissa lopullinen (Mykkänen 2006). Tämän työn kohdalla idea tutkittavasta aiheesta tuli työn tilaajan Kohtaus ry:n toiveesta, mutta tarkat tutkimuskysymykset hakivat muotoaan vielä pitkään opinnäytetyönprosessin käynnistämisen jälkeen.

Tutkimuksen eri vaiheet ja osa-alueet, kuten aineiston hankkiminen ja tutkimusmenetelmien valinta vaikuttivat käytännön toteutukseen (ks. Mykkänen 2006). Vuonna 2020 alkanut pandemia vaikutti myös osittain opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmään.

7.1 Tutkimuskysymykset

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuskysymykset ovat usein mitä- ja miten-kysymyksiä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Helposti ymmärrettävien tutkimuskysymysten asettelu vei aikaa ja niitä hiottiin, sekä tarkennettiin vielä juuri ennen aineistonkeruuta, vaikka tutkittavat aiheet ja ilmiöt olivat sinänsä selkeitä (ks. Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Opinnäytetyön lopulliset tutkimuskysymykset ovat:

1. Mitä piirteitä ja tarpeita syrjäytymisvaarassa oleville nuorille aikuisille kohdennetuissa palvelukentissä on nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisten näkökulmasta Tampereella, Espoossa ja Turussa?
2. Mitä piirteitä syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten keskuudessa esiintyy nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisten näkökulmasta Tampereella, Espoossa ja Turussa?

7.2 Tutkimusmenetelmät

Tämä opinnäyte on empiiristä laadullista tutkimusta. Perustelut tutkimusmenetelmän ja analyysitavan valintaan nousevat tutkimuskysymysten pohjalta. Opinnäytetyön tutkimusaineiston keräämis- ja analyysimetodit selostetaan auki luvuissa 7.4. ja 7.5., jotta työn lukijalla on mahdollisuus arvioida tehtyä tutkimusta ja tulosten uskottavuutta (Tuomi & Sarajärvi 2018: 54, 68).

Kvalitatiivinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus, jossa pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti

(Jyväskylän yliopisto 2020). Tämän työn kohdalla jo pelkkä tutkimuskysymyksien laajuus vaikutti päätökseen toteuttaa työ kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin. Yleisesti kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimushenkilöt saavat suhteellisen vapaamuotoisesti kertoa aihealueeseen liittyvistä kokemuksistaan ja mielipiteistään esimerkiksi syvähaastatteluissa tai ryhmätilanteessa etukäteen laadittujen kysymysten asemasta (Tilastokeskus n.d.). Kvalitatiiviset menetelmät koetaan niin sanotusti ymmärteinä menetelminä, jotka antavat mahdollisuuden kartoittaa yhteiskuntailmiöitä niiden kaikessa rikkaudessaan (Tilastokeskus 2021).

Kuten laadullisessa tutkimuksessa usein on tapana, keskitytään tässä opinnäytteessä pieneen määrään tapauksia ja niitä pyritään analysoimaan mahdollisimman perusteellisesti. Tällä tähdätään käsitteellistämisen kattavuuteen, jonka tieteellisyyden perustana onkin laadullisen tutkimuksen tavoin aineiston laadussa eikä pelkässä määrässä. (Eskola & Suoranta 2014: 46–47.)

Empiirisellä viitataan tutkittavana olevan kohteen kokemusperäiseen lähestymiseen, eli tapaan tarkastella havaintoaineistoa ja argumentoida sitä, jotta aineistosta löydettäisiin vastauksia tutkimuskysymyksiin (Tuomi & Sarajärvi 2018: 73). Teoriaa tarvitaan metodien, tutkimuksen etiikan ja luotettavuuden hahmottamiseen, ja ylipäätään tutkimuskonaisuuden mieltämiseen (Tuomi & Sarajärvi 2018: 58–59).

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen tekijältä vaaditaan usein varsin paljon mielikuvitusta esimerkiksi menetelmällisten ratkaisujen kokeilemisen muodossa (Eskola & Suoranta 2014: 53). Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää laajemmin ja monisanaisemmin, millaisia kokemuksia nuorten aikuisten parissa työskentelevillä nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisilla on työnsä toimintakentästä sekä kohderyhmän tarpeista. Tämä toteutetaan tarjoamalla ammattilaisille keskusteleva foorumi, jossa eri alueiden toimijat voivat liittyä keskusteluun nuorten aikuisten tämänhetkisistä asioista ja nuoriso- ja sosiaalialan kentällä näkyvillä olevista ilmiöistä.

7.3 Opinnäytetyön työpajojen kohderyhmä ja toteutus

Kutsujen kohdentaminen kolmen valitun alueen nuoriso- ja sosiaalialan toimijoille perustui opinnäytetyössä tehtyyn kaupunkikartoitukseen (ks. luku 3 *Opinnäytetyön kohdekaupungit Tampere, Espoo ja Turku*). Työpajoihin kutsuttiin Tampereen, Turun ja Espoon nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisia muun muassa kaupunkien omista instansseista, kuten etsivästä nuorisotyöstä ja sosiaaliohjaajista, mutta myös Ohjaamoista ja kolmannen sektorin toimijoista, kuten eri kaupunkien Tyttöjen Taloilta. Yhdistävänä tekijänä

kaikilla kutsutuilla oli se, että he kaikki työskentelivät alueillaan 18–29-vuotiaiden nuorten aikuisten parissa. Tarkoituksena oli saada työpajaan osallistumaan niitä nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisia, jotka työskentelevät alueillaan Kohtaus ry:n kaupunkiolohuone-toiminnan kohderyhmää vastaavan asiakasryhmän parissa.

Kutsut työpajoihin lähetettiin sähköpostilla maaliskuussa 2021. Ne sisälsivät muun muassa opinnäytteen tekijän sekä tilaajan Kohtaus ry:n lyhyen esittelyn, sekä tietoa mistä työpajassa oli kyse. Kutsut sisälsivät myös linkin Doodle-kyselyyn, johon vastamalla vastaanottajan oli mahdollista valita itselleen yksi tai useampi sopiva päivämäärä, jona voisi osallistua etätyöpajaan. Doodle-kyselyyn oli asetettu jokaisen kaupungin kohdalla kolme eri päivämäärä ja / tai aikavaihtoehtoa, joista kutsun saanut pystyi valitsemaan itselleen parhaiten sopivimmat ajankohdat. Joidenkin kutsuttujen kohdalla käytiin myös puhelimesta läpi työpajan tarkoitusta, aihepiiriä ja sisältöä. Sähköpostitse kutsuja lähetettiin yhteensä 67 kappaletta. Osa vastaanottajista ilmoitti jakavansa kutsua omissa verkostoissaan, joten täysin tarkkaa tietoa kutsun tavoittamista tahoista ja henkilöistä ei ole.

Doodle-kyselyyn vastasi lopulta 24 eri henkilöä näistä kolmesta kaupungista. Jokaisen työpajan päivämääräksi ja ajaksi valikoitui eniten ääniä saanut ajankohta. Kaikki kyselyyn vastanneet eivät pystyneet osallistumaan jokaisena kyselyssä ehdotettuna hetkenä, ja tarkkojen ajankohtien valikoiduttua niihin oli kyselyn mukaan osallistumassa 20 eri henkilöä. Jokaiselle työpajoihin ilmoittautuneelle lähetettiin päivämäärän varmistumisen jälkeen sähköpostitse vahvistus tapahtuman toteutumisesta ja tutkimustiedote, jossa käytiin yksityiskohtaisesti läpi mistä tulevaisuudessa työpajoissa oli kyse. Tutkimustiedote löytyy opinnäytetyön ensimmäisestä liitteestä.

Learning cafe -työpajat toteutuivat huhti-toukokuussa 2021 ja niihin osallistui yhteensä 16 eri nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaista eri kaupungeista. Tampereen työpajaan osallistui lopulta seitsemän eri henkilöä. Kyseiseen työpajaan oli kutsuttu osallistujia muun muassa Tampereen Tyttöjen Talolta, Tampereen Ohjaamosta, Silta-Valmennusyhdistys ry:stä, Tampereen 4H-yhdistyksestä, Sopimusvuori ry:stä ja Tampereen Etsivästä nuorisotyöstä.

Turun learning cafe -työpajaan osallistui yhdeksän nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaista. Turun työpajaan oli kutsuttu osallistujia muun Turun Ohjaamosta, Monipalvelukeskus TSEMPPIstä, Turun Tyttöjen Talolta, YMCA Turun Nuorten kohtaamispaikka Toivosta, A-klinikalta, Turun etsivästä nuorisotyöstä sekä Tukenasi ry:stä.

Espoon työpajaan kutsuttujen listalla oli henkilöitä muun muassa Espoon Tyttöjen Talolta, Espoon etsivästä nuorisotyöstä, Espoon mielenterveysyhdistys EMY ry:stä ja Loisto settlementin ylläpitämästä Saunalahden tukiasuntoyhteisöstä. Espoon alueen työpajaan oli ilmoittautunut alun perin kuusi osallistujaa, mutta osallistujia oli lopulta vain kolme. Espoon työpajan sisällön toteutusta muokattiin palvelemaan pienempää osallistujamäärää.

Kohtaus ry:n puolelta pajoja oli toteuttamassa fasilitaattorin lisäksi yksi työntekijä. Hänen roolinsa oli toimia kirjurina ja tukea pajojen teknistä toteutusta. Oma roolini työpajoissa oli fasilitoida kokonaisuudet, mutta tarkastella niitä myös opinnäytetyön tekijän roolista. Olin työskennellyt Kohtauksella työpajojen toteutusten aikana noin viiden vuoden ajan, ja tunsin sekä Helsingin alueen sosiaali- ja nuorisotyön kenttää että myös Kohtauksen kaupunkiolo- ja huoneisto- ja nuorisotyön mahdollisuudet erityisesti nuorten aikuisten yksinäisyyden vähentämisessä. Otin työn suunnitteluvaiheessa huomioon, että työsuhteeni kautta syntyvät intressit voivat tiedostamatta ohjata saatuja tuloksia. Oma substanssiosaamiseni voi kuitenkin tuoda myös syvyyttä ilmiöiden käsittelyyn ja ymmärtämiseen.

Työpajojen jälkeen osallistuneille lähetettiin palautekysely, jossa osallistuneiden oli mahdollista tuoda esille vielä ajatuksiaan käsiteltyihin teemoihin liittyen, tai antaa palautetta toteutetusta kokonaisuudesta. Palautekyselyyn vastasi yhteensä neljä osallistujaa ja saatua palautetta on käytetty osittain opinnäytetyön tuloksien, johtopäätösten ja pohdinnan tukena. Työpajojen palautekyselylomake löytyy opinnäytetyön toisesta liitteestä.

7.4 Aineistonkeruutapana learning cafe

Learning cafe, eli oppimiskahvila on osallistava työmenetelmä yhdessä ideoimiseen, oppimiseen, keskusteluun, tiedon luomiseen ja sen siirtämiseen. Learning cafe -työpajamallilla pyritään poistamaan tutkimustilanteesta ylimääräisen virallisuuden tuntua ja pitämään tunnelma kevyenä. (Innokylä n.d.) Menetelmän perusajatuksena on tukea dialogisuutta ja mahdollistaa monenlaisten ideoiden, ajatusten ja näkökulmien pohtimista yhdessä (Kupias 2007: 93).

Opinnäytetyön osana toteutetut learning cafe -työpajat sisälsivät myös elementtejä ryhmähaastattelutilanteesta. Työpajojen loppuosion aineiston vapaamuotoisemman keskustelun ja läpikäynnin tarkoituksena oli koostaa ja kiteyttää yhdessä niitä ajatuksia, joita työpajan eri aihealueet olivat osallistuneille mahdollisesti tuoneet. Kuten ryhmähaastattelussa, tämälapsessa loppukeskustelussa osallistujat voivat yhdessä muistella,

herättää muistikuvia, tukea ja rohkaista toisiaan. Osallistujat voivat innostaa toinen toistaan keskustelemaan käsiteltävästä aiheesta. (Eskola & Suoranta 2014: 298–299.)

Ryhmähaastattelun avulla on myös mahdollista saada tietoa yksilön kokemuksen lisäksi kaikkien haastateltavien kollektiivisesta kokemuksesta, merkityksistä, vastauksista sekä yhdessä tuotetusta puheesta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Loppukeskustelun tarkoituksena olikin toimia työpajoissa syntyneiden ajatusten ja teemojen yhteenvedona. Tässä vaiheessa osallistujien oli myös mahdollista tarkentaa haluamiaan kommentteja ja halutessaan kyseenalaistaa jotakin työpajoissa käsiteltyä aihetta. Ryhmähaastattelussa havainnointi, eli osallistujien nonverbaalisen viestinnän kuten eleiden, äänenpainojen ja ilmeiden tulkinta saattaa tuoda tutkimukseen lisäarvoa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Jari Eskolan ja Juha Suorannan (2014) mukaan ryhmähaastatteluun sopiva aihe on sellainen, josta ryhmässä on erilaisia mielipiteitä (Eskola & Suoranta 2014: 303). Tätä on kuitenkin hankala ennakoita, varsinkin kun esimerkiksi kaikki tämän opinnäytetyön työpajoihin osallistuneet työskentelivät saman kohderyhmän parissa. Osallistujien monipuoliset ja eriävät mielipiteet mahdollistaisivat kuitenkin sen, että ryhmien välinen keskustelu toimisi mielipiteitä stimuloivana tekijänä ja haastattelutilanne saattaisi tuoda esille asioita toisella tavalla kuin yksilöhaastattelutilanteessa (Eskola & Suoranta 2014: 303).

Ennen varsinaisten opinnäytetyön työpajojen toteutusta suunniteltu learning cafe -kokonaisuus testattiin Kohtaus ry:n kaupunkiolohuonetoiminnan työntekijöille palautteen ja mahdollisten kehittämiskohteiden vuoksi. Esimerkiksi Hanna Vilkkä (2005) korostaa, että työpajan kysymysten suunnittelu on tärkeää, sillä niiden tulee olla helposti ymmärrettäviä ja loogisia. Kysymysten johdonmukaisuuteen ja määrään kannattaa kiinnittää huomiota ja niitä suunniteltaessa on mietittävä mitä halutaan tietää ja millainen tieto ei ole olennaista. (Vilkkä 2005: 71.) Henkilöstölle teetetty kokonaisuus osoitti sen, että muutaman aihealueen tukikysymyksessä oli tarve tehdä pieniä tarkennuksia.

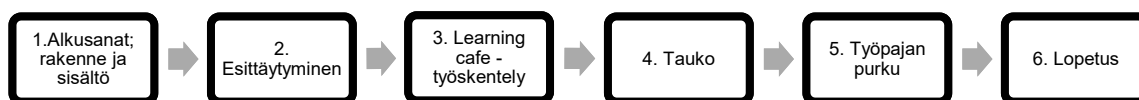
Learning cafe -työpajat toteutetaan perinteisesti tietyssä fyysisessä paikassa, jonne osallistujat kokoontuvat. Perinteisen samassa tilassa toteutettavan työpajan vahvuutena on, että fyysinen liikkuminen tilassa helpottaa osallistujien vireystilan ylläpitämisessä (Hyppönen & Lindén 2009: 41). COVID-19-pandemiatilanne huomioiden etätoteutukset olivat kuitenkin ainoa mahdollinen toteutusmuoto. Työpajat toteutettiin Zoom-video-ohjelmistoa, sekä selainpohjaista Padlet-kirjoitus-alustaa hyödyntäen. Etämuoto helpotti myös pajojen järjestämistä, sillä näin toteuttaminen ei vaatinut matkustamista, tai

ihmisten siirtymistä samaan paikkaan. Etäpajaan osallistuminen ei vaatinut osallistujilta kuin tietokoneen, älypuhelimien tai tabletin, jossa on kamera, mikrofooni sekä internetyhteys.

Laadullisen aineiston keräämisen ohella työpajojen tarkoituksena oli myös tarjota siihen osallistuneille foorumi, jossa saman alueen ja kohderyhmän parissa työskentelevät toimijat pääsivät keskustelemaan ja vaihtamaan ajatuksiaan asiakasryhmiensä, eli nuorten aikuisten tilanteesta alueellaan. Otantaryhmän homogeenisyys helpotti sitä, että kaikki osallistujat ymmärtävät esitetyt kysymykset ja käytetyn käsitteistön. Tällä pyrittiin edesauttamaan ja mahdollistamaan ryhmän tarkoituksenmukaista keskustelua käsitellystä aiheesta (ks. Eskola & Suoranta 2014: 305).

Tässä opinnäytetyössä learning cafe -menetelmää haluttiin soveltaa myös siksi, että ne voivat lisätä vuorovaikutusta hiljaisen tiedon ja käsitteellisen tiedon välille. Esimerkiksi Ikujiro Nonakan ja Hirotaka Takeuchin (1995) mukaan tämän vuorovaikutuksen kautta tapahtuu uusien asioiden oppimista ja innovointia. Yhteisen työskentelyn, dialogin ja kollektiivisen reflektoinnin avulla yhden henkilön hiljainen tieto ulkoistuu ja näin hiljainen tieto saatetaan esille, eli eksplisiittiseksi. Tätä eksplisiittistä tietoa voidaan yhdistää, sisäistää ja vaihtaa osallistujien kesken. Sisäistäminen on prosessi, jossa eksplisiittinen tieto muunnetaan jälleen hiljaiseksi tiedoksi. Siinä opittua käytetään käytännössä, ja tähän läheisesti liittyy ”*learning by doing*”, eli tekemällä oppiminen. (Nonaka & Takeuchi 1995: 61–70.)

Jokaisen learning cafe -työpajan kesto oli 90 minuuttia. Käytettävissä oleva aika oli jaoteltu kuuteen eri vaiheeseen, joiden jäsennys esitetään kuviossa 4.

Kuvio 4. Learning cafen rakenne

Jokaisen pajan alussa (vaihe 1) käytiin läpi sen rakenne, aikataulu ja sisältö. Tässä vaiheessa osallistujia muistutettiin siitä, että osa työpajasta tullaan taltioimaan myöhempää käsittelyä varten. Seuraavana vuorossa (vaihe 2) oli lyhyt esittäytymiskierros, jossa jokainen osallistuja sai vuorollansa kertoa oman nimensä ja muutamalla sanalla omasta työstään. Kolmantena oli itse learning cafe -osuus (vaihe 3), jonka kesto oli jokaisen pajan kohdalla 37 minuuttia ja 30 sekuntia. Tarkka aikarajaus perustui ensimmäisen

pajan keston ja pyrkimykseen toteuttaa myöhemmät pajat mahdollisimman tasa-arvoisesti.

Learning cafe -osuuden alussa osallistujat jaettiin kolmeen pienryhmään, joiden tehtävänä oli käsitellä eri aihealueita työpajan keston ajan. Zoom-ohjelmiston ominaisuus ”Breakout Rooms” mahdollisti pienryhmien itsenäisen työskentelyn erillisissä virtuaalisissa työtiloissa ryhmätyöskentelyn keston ajan. Tutkimustenkin mukaan yksi learning cafe -menetelmän vahvuuksista on siinä, että jokaisen kierroksen jälkeen ryhmät hyödyntävät edellisten keskusteluiden tuottamaa aineistoa. Tämän johdosta ryhmät eivät aina joudu aloittamaan keskusteluita alusta ja pääsevät lisäämään omia näkökulmiaan olemassa olevaan aineistoon. (Hyppönen & Lindén 2009: 41.) Ensimmäisen työskentelyhetken kesto oli 15 minuuttia, toisen 12 minuuttia ja 30 sekuntia ja viimeisellä kierroksella pienryhmillä oli aikaa 10 minuuttia vastata ja keskustella annetusta aiheesta. Jokainen työpajan kolmesta aihealueesta piti sisällään kaksi kysymystä, joihin pienryhmien tuli vastata. Aihealueet ja niiden kysymykset avataan taulukossa 4.

Taulukko 4. Learning cafen aihealueet ja tarkentavat kysymykset

<p>1. Kohderyhmä - Syrjäytymisvaarassa olevat 18–29-vuotiaat nuoret aikuiset.</p>	<p>2. Palvelukenttä - Syrjäytymisvaarassa oleville nuorille aikuisille suunnattujen palveluiden piirteet ja tarpeet alueellanne</p>	<p>3. Syrjäytyminen - Millä tavoin nuorten aikuisten mahdollinen syrjäytyminen ilmenee?</p>
<p>1. Minkälaisia ajankohtaisia asioita ja / tai ilmiöitä alueellasi esiintyy nuorten aikuisten keskuudessa?</p> <p>2. Minkälaisia tarpeita kohderyhmän jäsenillä esiintyy oman työnsä kontekstissa?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 1. Millaisia nuorille aikuisille suunnattuja palveluita alueellanne jo löytyy? Ja miten nämä palvelut ovat sijoittuneet maantieteellisesti alueellanne? • 2. Minkälaisia toiveita teillä olisi alueenne palvelukentän kehittämiseksi? 	<p>1. Millaiset syyt mahdollisesti johtavat nuorten aikuisten syrjäytymiseen alueellanne?</p> <p>2. Millä tavoin nuorten aikuisten mahdollinen syrjäytyminen näyttäytyy työssäsi?</p>

Learning cafe -työpajan rakenteen kolmas vaihe alkoi siten, että jokaisen pienryhmän jäsenet näkivät Padlet-alustalla vain heille annetun aihealueen otsikon ja tarkentavat kysymykset. Kierrosten alussa ryhmät valitsivat keskuudestaan kirjurin, jonka tehtävänä oli koostaa ja kirjoittaa muistiinpanoja Padlet-alustalle ryhmän käymästä keskustelusta. Perinteisesti toteutetussa mallissa kirjurit pysyisivät koko työpajan keston paikallaan, ja muut osallistujat kiertäisivät keskustelemassa eri teemoista. Tällaisessa mallissa kirjuri keskustelee vain yhdestä aiheesta, vaikkakin hän osallistuu useiden eri ryhmien keskusteluihin. Näin hänen asemansa saattaa olla hieman eriarvoinen, sillä hän ei saa välttämättä kaikkea tietoa käydyistä keskusteluista. (Hyppönen & Lindén 2009: 41.) Näissä työpajoissa kirjuritkin kiersivät keskustelualueelta toiselle, joten kaikilla osallistujilla oli

sama tieto käsiteltävistä aiheista. Pienryhmät pystyivät lähettämään myös mahdollisia tarkentavia kysymyksiään fasilitaattorille Zoomin ”Ask For Help” -toiminnon kautta. Fasilitaattori kiersi pienryhmien välillä seuratakseen työskentelyn etenemistä ja vastailakseen mahdollisiin lisäkysymyksiin.

Toiselle kierrokselle ja aihealueelle siirryttäessä pienryhmät näkivät edellisen ryhmän muistiinpanot ja huomiot Padlet-alustalta. Toisen kierroksen alussa ryhmiä ohjeistettiin lukemaan alkuun edellisen pienryhmän muistiinpanot. Kuten aikaisemmissa kappaleissa mainittiin, on learning cafe -menetelmän yhtenä ideana tiedon siirtäminen, ja edellisen ryhmän muistiinpanojen lukeminen toimii hyvin siinä ja myös keskustelun herättelijänä uuteen aihealueeseen orientoituessa. Vaikka toisella kierroksella pienryhmillä oli käytävissä vähemmän aikaa, tukivat – ja mahdollisesti myös ohjasivat – edellisen ryhmän muistiinpanot aihealueen käsittelyä.

Viimeisellä, eli kolmannella kierroksella jokainen pienryhmä luki alkuun edellisen kahden pienryhmän muistiinpanot ja huomiot käsiteltävästä aiheesta, jonka jälkeen pienryhmä lisäsi ja kommentoi aihealueen kysymyksiin. Viimeisellä kierroksella keskustelulle oli aikaa 10 minuuttia.

Learning cafe -osuuden päätyttyä pidettiin viiden minuutin tauko (vaihe 4), jonka jälkeen kaikki osallistujat palasivat samaan videokeskusteluun työpajan vastausten ja ajatusten läpikäyntiä varten (vaihe 5). Perinteisessä learning cafe -työpajassa yhteisesti käytävään keskusteluun voi suhtautua kriittisesti ja pohtia sen tarpeellisuutta. Yhteisesti käyty keskustelu ei välttämättä tuota uutta tietoa osallistujille. (Hyppönen & Lindén 2009: 41.) Loppukeskustelu oli kuitenkin oleellinen osa opinnäytetyön tulosten koostamista litteroitavampaan muotoon.

Viides vaihe videoitiin ja tästä oli sovittu etukäteen kaikkien osallistujien kanssa. Aihealueet käytiin keskustellen läpi siten, että fasilitaattori luki ensin Padletin sivuille kirjoitetut muistiinpanot ja huomiot läpi, jonka jälkeen niistä keskusteltiin vielä yhteisesti. Yhteinen läpikäynti synnytti vielä uusia ajatuksia ja tarkentavia huomioita käsiteltävistä aiheista. Opinnäytetyön tekijä litteroi tallennetun videomateriaalin ääniraidan myöhemmin työn tutkimusmateriaaliksi.

Työpajan viimeisessä osiossa (vaihe 6) osallistujien oli mahdollista antaa suullista palautetta kokonaisuudesta. Viimeisessä vaiheessa osallistujilla oli vielä mahdollisuus tuoda esille joitakin huomioita, joita he eivät olleet syystä tai toisesta vielä kerenneet

tuomaan ilmi. Työpajojen jälkeen kaikille osallistuneille lähetettiin sähköpostitse vielä laadullinen kysely (liite 2), jossa kysyttiin heidän kokemuksiaan työpajasta. Kyselyyn oli mahdollista vastata anonyymisti, ja siihen vastasi neljä pajoihin osallistunutta henkilöä.

7.5 Aineiston analyysi sisällönanalyysillä

Learning cafe -työpajojen loppukeskustelun litteroitua aineistoa muodostui yhteensä 27 sivua koon 11 Arial-fontilla rivivälillä 1,5. Litteroinnilla tarkoitetaan aineiston kirjoittamista puhtaaksi tarkkasanaisesti (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Laadullisella aineistolla puolestaan viitataan yksinkertaistetusti tekstimuotoiseen ilmaisuun (Eskola & Suoranta 2014: 33). Työpajoista kertynyt laadullinen aineisto koostuu kahdesta kokonaisuudesta; työpajojen kirjallisesta aineistosta ja litteroidusta vapaamuotoisemmasta ryhmähaastattelusta, eli loppukeskustelusta.

Padlet-alustan koostettua aineistoa muodostui 9 sivua samoilla teknisillä asetuksilla ja toteutuksilla kuin loppukeskustelun litteraatissakin. Tämä kaikki materiaali toimii opinnäytetyön aineistona ja kuvaa tutkittavia ilmiöitä. Aineiston analyysin tarkoituksena on luoda sanallinen, mutta myös selkeä kuvaus kaikesta tästä kertyneestä materiaalista (Vuori n.d.).

Laadullisen tutkimuksen analyysi voidaan jakaa pääpiirteittäin kahteen eri ryhmään. Ensimmäisessä ryhmässä analyysiä ohjaa teoreettinen tai epistemologinen aseointi, esimerkiksi fenomenologinen analyysi tai fenomenologis-hermeneuttinen analyysi. Toisessa ryhmässä ovat ne analyysimuodot, joita ei lähtökohtaisesti ohjaa jokin tietty teoria tai epistemologia. Tälle ryhmälle on tyypillistä, että niiden kohdalla voidaan soveltaa monenlaisia teoreettisia ja epistemologisia lähtökohtia. Tässä opinnäytetyössäkin käytetty sisällönanalyysi kuuluu tähän jälkimmäiseen ryhmään. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 342.)

Tarkemmin sanottuna tässä opinnäytetyössä hyödynnetään deskriptiivistä eli kuvailevaa sisällönanalyysiä. Deskriptiivinen sisällönanalyysi sopii menetelmänä käytettäväksi laajasti monenlaisen laadullisen tutkimuksen käsittelyyn (Puusa 2020: 148). Se mahdollistaa aineiston systemaattisen ja objektiivisen analysoinnin ja sen avulla pyritään etsimään tekstin merkityksiä, sekä saamaan kuvaus tutkittavasta ilmiöstä tiivistetyssä ja yleisessä muodossa kadottamatta kuitenkaan sen sisältämää informaatiota (Tuomi & Sarajärvi 2018: 387–390). Laadullisen aineiston deskriptiivisen sisällönanalyysin tarkoituksena on saada tutkimusmateriaalista, eli runsaasta tekstimassasta, selkoa ja löytää sekä karsia siitä tutkimusongelman kannalta olennaista ja epäolennaista tietoa. Analysoinnilla

pyritään käymään huolellisesti tarkastellen läpi koko tutkimusaineisto ja kiteyttämään sen sisällön tärkein sanoma. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009: 73–74.)

Sisällönanalyysin keinoin aineistoon luodaan selkeyttä, jotta tutkittavista ilmiöistä voidaan tehdä selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä. Aineiston käsittely perustuu loogiseen päättelyyn, jossa aineisto pilkotaan osiin, käsitteellistetään ja koostetaan uudestaan loogiseksi kokonaisuudeksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 407–408.) Sisällönanalyysin ongelmana ja yleisenä kritiikkinä pidetään kuitenkin sitä, että koko analyysin prosessin kuvaavaa ja esittävää kirjallisuutta on tuotettu hyvin vähän. Yhtenä selityksenä tälle voidaan pitää sitä, että sisällönanalyysiksi voidaan nimittää melkein kaikkea laadullisen tutkimusaineiston tiivistämistä, luokittelua tai kategorisointia. (Eskola & Suoranta 2014: 10.)

Jyväskylän yliopisto (Sarajärvi & Tuomi 2018: 343-344) on julkaissut seuraavanlaisen rungon laadullisen tutkimuksen analysoinnin tueksi, ja sitä sovelletaan myös tässä opin-
näytteessä ja sen sisällönanalyysissä:

- 1. Mikä aineistossa kiinnostaa?
- 2a. Aineiston läpikäynti, kiinnostavien asioiden erottelu ja merkitseminen
- 2b. Kaiken muun materiaalin poistaminen tutkimuksesta
- 2c. Merkittävien asioiden yhteenveto ja erottelu muusta aineistosta
- 3. Aineiston luokittelu, teemoittelu tai tyypittely
- 4. Yhteenveto

Opinnäytetyön aineiston sisältö luokiteltiin työpajojen kysymysrunгон mukaisesti. Alla (taulukko 5) esimerkki tästä luokittelusta. Luokittelun tarkoituksena on toimia analyysin työkaluna eikä tutkimuksen tuloksena (Tuomi & Sarajärvi 2018: 75). Luokittelu helpotti tutkimusaineiston läpikäyntiä ja oleellisten asioiden löytämistä tekstimassasta. Haastatteluaineiston alkuperäiset ilmaukset toimivat analyysin tulkinnan pohjana (Tuomi & Sarajärvi 2018: 75).

Taulukko 5. Esimerkki loppukeskustelun aineiston luokittelusta

Kohderyhmä		Palvelukenttä		Syrjäytyminen	
<i>Toimintakentän alueelliset piirteet</i>	<i>Nuorten aikuisten tarpeet</i>	<i>Toimintakentän alueelliset piirteet</i>	<i>Nuorten aikuisten tarpeet</i>	<i>Toimintakentän alueelliset piirteet</i>	<i>Nuorten aikuisten tarpeet</i>
Nuoret asuvat kaukana palveluista.	Ei mahdollisuuksia tavata toisia nuoria aikuisia. Yksinäisyys.	Palvelut keskitetty tietyille alueille.	Pitkät jonot esim. psykiatriseen hoitoon pääsemisessä.	Paljon nuoria, jotka eivät ole jatkaneet opintoja tai työllistyneet.	Sosiaalisten kontaktien nälkä – yksinäisyys.

Taulukon 5 luokittelut ovat suoraan johdannaisia opinnäytetyön tutkimuskysymyksistä (ks. luku 6.1. Tutkimuskysymykset). Aineisto jaettiin analyysin alussa kolmeen pääluokkaan, jotka olivat *kohderyhmä*, *palvelukenttä* ja *syrjäytyminen*. Tämän jälkeen jokainen taulukon pääluokka luokiteltiin jälleen alaluokkiin *toimintakentän alueelliset piirteet* ja *Nuorten aikuisten tarpeet*. Luokittelu helpotti aineiston analysointia ja työn tutkimuskysymysten mukaisten tulosten hahmottamista.

7.6 Opinnäytetyön luotettavuus

Hyvä tutkimuskäytäntö edellyttää, että haastateltavilta saadaan osallistumisestaan asiaan perehtyneesti annettu suostumus (*informed consent*) (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Työpajoihin osallistuneille kerrottiin kutsulinkin yhteydessä lähetetyssä tutkimustiedotteessa (liite 1) kirjallisesti kaikki oleellinen tieto siitä, mitä työpajoissa tulee tapahtumaan ja mihin tarkoitukseen aineistoa kerätään. Tiedotteessa mainittiin myös, että työpajaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja osallistuja voi kieltäytyä osallistumasta, keskeyttää osallistumisensa tai peruuttaa suostumuksensa syytä ilmoittamatta milloin tahansa (liite 1: 3). Suostumuksella pyritään estämään tutkittavien mahdollinen manipulointi haastattelujen varjolla. Suostumuksella vahvistetaan myös se, että osallistuja kykenee tekemään itsenäisiä rationaalisia arviointeja hänelle annettujen tietojen perusteella, ja että hän osallistuu haastatteluihin, tai tämän opinnäytetyön puitteissa työpajaan täysin vapaaehtoisesti. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Kutsuttuja neuvottiin myös olemaan opinnäytetyön tekijään yhteydessä, mikäli jokin asia jäi epäselväksi tai mietityttämään.

Opinnäytetyötä suunniteltaessa ja toteutettaessa otettiin huomioon EU:n tietosuoja-asetukset ja tietosuojalaki (1050/2018). Työpajoihin osallistuneilta ei kerätty henkilötietoja missään opinnäytetyön vaiheessa, eivätkä minkäänlaiset tunnistetiedot käy ilmi tutkimusmateriaalista millään tavalla. Mahdolliset tunnistettavat puhekielisyysdet ja murre sanat on muutettu yleiskielelle ja työpajojen yksityiskohtainen sisältö jää vain opinnäytetyön tekijän tietoon. Lopullisesta työstä ei siis voi alue poissulkien päätellä osallistujien henkilöllisyyttä, työpaikkaa tai muitakaan tunnistetietoja. Osallistujien kommenttien kääntämisessä yleiskielelle pyrittiin huomioimaan, etteivät alkuperäissanojen ja murteiden merkitykset muuttuisi muutosprosessin yhteydessä.

On tärkeä pitää mielessä, että learning cafe -työpajoissa syntynyt aineisto, sen määrä ja laatu rajautuu siihen hetkeen, jossa työpajat toteutettiin (Eskola & Suoranta 2014: 39.) Esimerkiksi pandemiatilanne oli työpajojen toteutuksen aikana keväällä 2021 erilainen, kuin työn valmistumisen aikana kesällä 2022. Akuutin pandemia-arjen tuomat haasteet olivat mahdollisesti enemmän esillä nuorten aikuisten elämässä työpajojen toteutushetkellä. Tietynä hetkenä kerätty tutkimusaineisto on aina sidottu tutkimushetkeen, -aikaan ja -paikkaan (Eskola & Suoranta 2014: 39).

Ennen aineistonkeruuta huomioitiin muun muassa miten varsinaiseen työpajatilanteeseen sekä haastatteluun valmistaudutaan (Laukkanen & Pekkarinen & Vilmilä 2018: 90). Myös toteutusten jälkeinen prosessi ja aineiston käsittely oli suunniteltu. Tästä oli tiedotettu myös työpajoihin osallistuneita (liite 1: 2). Kaikki opinnäytetyössä kerätty aineisto, kuten muistiinpanot ja äänitallenteet hävitetään asianmukaisesti tutkimuksen päätyttyä. Digiaineistoja säilytettiin työn teon aikana yksityisellä tietokoneella, ja kaikki materiaali poistetaan opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Valmis opinnäytetyö julkaistaan Theseus -tietokannassa, jossa se on avoimesti luettavissa ja saatavilla.

8 Tulokset

Työpajoissa Padlet-alustalle kerättyjen kirjallisten aineistojen analysointia helpottivat valmiiksi tehdyt aihealueiden tukikysymykset ja aiheajaukset (ks. taulukko 4). Litteoidun vapaamuotoisemmassa loppukeskustelussa syntyneen aineiston analyysin tukena käytettiin luokittelua (ks. taulukko 5). Tukikysymykset, aiheajaukset ja luokittelu helpotti työn tulosten hahmottamista ja puhtaaksi kirjoittamista. Luettavuuden helpottamiseksi tulokset on esitelty seuraavissa luvuissa tutkimuskysymysten mukaisesti, eli palvelukentän piirteiden ja tarpeiden, sekä kohderyhmän piirteiden ja tarpeiden mukaan.

8.1 Palvelukentän piirteet ja tarpeet

Opinnäytetyön ensimmäinen tutkimuskysymys koskee kohdekaupunkien tarjoamia syrjäytymisvaarassa oleville nuorille aikuisille suunnattujen palvelukenttien piirteitä ja tarpeita. Näillä tarkoitetaan erityisesti nuoriso- ja sosiaalialan palveluita, mutta tulokset käsittelevät myös esimerkiksi mielenterveyspalveluiden tarjontaa.

8.1.1 Tampere

Tampereen learning cafe -työpajaan osallistuneet henkilöt työskentelivät muun muassa alueen etsivän nuorisotyön parissa, erilaisissa nuorille aikuisille suunnatuissa työpajatoiminnoissa, sekä nuorten aikuisten vapaa-aikaan suunnatuissa matalan kynnyksen toimintoja toteuttavissa organisaatioissa. Osallistuneet seitsemän henkilöä ja heidän sitaattinsa on koodattu nimimerkein A1–A7 tulosten luotettavuuden ja anonymiteetin varmistamiseksi.

Osallistuneiden mukaan Tampereen alueella on laajasti tarjolla nuorille aikuisille suunnattuja palveluita aina erilaisista matalan kynnyksen toimipaikoista tuetumpaa tukea tarjoaviin toimintoihin. Näitä palveluita tuottavat julkinen sektori, yhdistykset ja muut kolmannen sektorin toimijat. Osallistuneiden mukaan alueen nuorten aikuisten hyvinvointia tukevien palvelujen jonot olivat (kevällä 2021) kuitenkin liian pitkiä ja käytettävissä olevat resurssit puutteellisia. Esimerkiksi mielenterveyspalvelujen piiriin pääseminen on hankalaa ja aiheuttaa osaltaan nuorten aikuisten huono-osaisuuden kasaantumista.

(Nuorilla aikuisilla on) Sellainen täysi luovuttamisen meininki. Vuorokausirytmä on kadoksissa ja nuoret kokevat näköalattomuutta ja elämän merkityksettömyyttä. Sellaista, että kukaan ei kuitenkaan välitä. (A1 2021.)

Työpajaan osallistuneiden mukaan akuutti avuntarve ja pitkittynyt avun saaminen voivat vahvistaa nuorten aikuisten näköalattomuutta ja lisätä kokemuksia elämän merkityksettömyydestä. Keskustelua käytiin myös siitä, kuinka viivästynyt palveluihin pääseminen voi lannistaa ja passivoida, sekä johtaa myös esimerkiksi nuorten aikuisten ongelmalliseen päihdekäyttäytymiseen. Tulokset osoittavat, kuinka koronapandemia-aika on hankaloittanut tilannetta entisestään Tampereen alueella. Nuoret aikuiset kaipaavat apua kiireellisiin ongelmiin, ja juuri esimerkiksi mielenterveyspalveluihin pääsemisen viive saattaa ajaa palvelua tarvitsevat yhä syvemmälle syrjäytymisen kierteeseen.

Sitten taas se, että miten muut palvelut vetävät ja mahdollistavat sitä muutosta, niin se on yleensä kivisen tien takana (A1 2021).

Palvelukentän resurssipula voi osallistuneiden mukaan johtaa siihen, että nuoret aikuiset eivät enää jaksakaan hakeutua lainkaan tarvitsemiensa palveluiden pariin, vaikka apua voitaisiin olla myöhemmin tarjolla.

Toinen työpajassa keskusteltu aihe oli se, kuinka kohderyhmälle suunnatut palvelut sijoittuvat suurilta osin vain tietyille maantieteellisille alueille, ja aivan erityisesti kaupungin keskustan välittömään läheisyyteen. Tämä voi aiheuttaa haasteita palveluihin hakeutumisessa ja niihin pääsemisessä. Palvelujen kapea maantieteellinen sijoittelu saattaa työpajaan osallistuneiden mukaan rajata kaupungin laitamilta, tai ympäröivissä kunnissa asuvat nuoret aikuiset niiden tavoittamattomiin. Yhtenä tällaisena palveluiltaan puutteellisenä alueena työpajassa mainitaan Hervanta, joka sijaitsee noin kahdeksan kilometrin päässä Tampereen keskustasta.

Sitten on palveluiden alueellisuus tai ihmisten alueellisuus. Täällä on esimerkiksi Hervannassa nuoria, jotka eivät lähde keskustan palveluihin. Eli ne palvelut pitäisi viedä sinne nuoren omalle asuinalueelle. (H2 2021.)

Vaikka Hervannan alueella asuu osallistuneiden mukaan enemmän nuoriso- ja sosiaalialan palveluita tarvitsevia nuoria aikuisia kuin millään toisella alueella Tampereella, ovat kyseisen alueen nuorille aikuisille suunnatut palvelut puutteellisia. Hervannassa asuvat nuoret aikuiset eivät myöskään välttämättä hakeudu esimerkiksi keskustasta löytyvien palveluiden pariin, sillä alueelta toiselle liikkuminen saatetaan kokea hankalaksi.

Työpajaan osallistuneet toivovat Tampereen alueen nuorille aikuisille suunnattuun palvelujärjestelmään ja -kenttään entistä laajempaa alueellista sijoittelua, selkeyttämistä ja yksinkertaistamista. Näin voitaisiin luoda enemmän mahdollisuuksia sille, että

Tampereella ja sen lähialueella asuvat nuoret aikuiset löytäisivät paremmin tarvitsemiensa palveluiden pariin.

8.1.2 Espoo

Espoon työpajaan osallistui kolme nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaista, jotka työskentelivät nuorille aikuisille suunnattujen matalan kynnyksen palveluiden parissa kolmannella sektorilla. Espoon osallistujat on koodattu nimimerkein B1–B3 opinnäytetyön tulosten luotettavuuden ja osallistuneiden anonymiteetin varmistamiseksi.

Osallistuneiden mukaan alueella on kattavasti nuorille aikuisille suunnattuja palveluita, mutta Espoon alueellinen hajaantuneisuus ja palveluverkoston sirpaleisuus koetaan ongelmalliseksi kohderyhmän palvelujen käyttämisen kannalta.

Jos katsotaan listaa Espoon alueen palveluista, voidaan todeta, että on paljon kaikenlaisia palveluita. Mutta kun asiaa katsoo maantieteellisestä näkökulmasta, voi huomata, että palvelut ovat vain tietyissä paikoissa. Eli ne eivät ole käytännössä kaikkien käytettävissä. (B1 2021.)

Työpajaan osallistuneiden mukaan väestöltään suurimmilla alueilla, kuten Leppävaarassa ja Matinkylässä on erityisen paljon nuorille aikuisille suunnattuja palveluita. Espoo kuitenkin levittäytyy maantieteellisesti laajalle alueelle, ja joukkoliikenne on työpajaan osallistuneiden mukaan puutteellista erityisesti itä-länsi-suunnassa. Monipuolinen palvelujärjestelmä ei tavoita kaikkia kohderyhmään kuuluvia pitkiä välimatkoista johtuen. Työpajassa keskusteltiin muun muassa siitä, kuinka pääkaupunkiseudun joukkoliikenteeseen vuonna 2018 tullut vyöhykeuudistus aiheutti sen, että Espoon sisällä liikkuaan alueelta toiselle voi joissakin tapauksessa tarvita kalliin ABC-vyöhykelipun, joka mahdollistaisi laajalla alueella liikkumisen julkista liikennettä hyödyntäen. 90 minuutin ABC-vyöhykelippu maksaa 4,10€, ja työpajaan osallistuneiden mukaan kyseisen lipun hinta voi nostaa palveluihin hakeutumisen kynnyksen liian korkeaksi joidenkin nuorten aikuisten kohdalla.

Työn aineistosta käy ilmi, että työpajaan osallistuneiden arvion mukaan Espoossa on tarjolla kattavasti myös nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyspalveluita. Ongelma on kuitenkin siinä, että erityisesti pandemia-aikana jonot niihin, sekä muihin sosiaali- ja terveyspalveluihin ovat venyneet todella pitkiksi. Pitkät jonot voivat aiheuttaa sen, että nuoret aikuiset eivät välttämättä hakeudu lopulta lainkaan tarvitsemiensa palveluiden pariin. Työpajaan osallistuneet painottivat, että palveluun pääsemisen oikea-aikaisuus ja

positiivinen palvelukokemus ovat tärkeitä elementtejä nuorten aikuisten palvelumyönteisyyden kannalta.

Yksi käsitelty alueellinen toive ja tarve oli erilaisten matalan kynnyksen toimintojen lisääminen alueella. Erityisesti sellaisten toimintamuotojen, joissa nuoret aikuiset voisivat saada kokemuksia yhteisöön kuulumisesta. Työpajaan osallistuneiden mukaan nuorilla aikuisilla on tarve palveluille ja paikoille, jonne he voivat hakeutua omasta halustaan ja lähtökohdistaan ilman erillistä lähetettä.

Tarvetta olisi kohtaamispaikalle. Sellaiselle viihtyisälle ja turvalliselle tilalle missä kohdata muita ja saada kokemuksia yhteisöön kuulumisesta. Sellaiselle on tarvetta muuallakin kuin keskuksissa. (B2 2021.)

Työpajan osallistujien mukaan matalan kynnyksen yhteisöllistä toimintaa olisi tärkeä saada muuallekin kuin Espoon suurimpiin asutuskeskuksiin. Useammat matalan kynnyksen paikat rikastuttaisivat jo olemassa olevaa palvelukenttää, ja nuorten aikuisten mahdollinen palveluohjaaminen sekä niin sanottu ”saattaen vaihtaminen” eri palveluiden välillä voisi helpottua ja lisääntyä. Käydyssä keskustelussa pohdittiin sitä, että jotta nuorten aikuisten tarpeisiin voitaisiin vastata paremmin, pitäisi kohderyhmällä olla enemmän mahdollisuuksia ja paikkoja saada jakaa kokemuksiaan kiireettömästi, omalla asuinalueellaan tai sen läheisyydessä.

8.1.3 Turku

Turun alueen nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisille suunnattuun työpajaan osallistui yhdeksän henkilöä. Osallistujat kohtaavat nuoria aikuisia niin etsivän nuorisotyön, kaupungin sosiaalitoimen kuin kolmannenkin sektorin toimijoiden työrooleista käsin. Osallistuneet on koodattu nimimerkein C1–C9 tulosten luotettavuuden ja anonymiteetin varmistamiseksi.

Työpajaan osallistuneiden mukaan Turun alueen nuorille aikuisille suunnattu palvelukenttä on laaja, ja se tarjoaa monipuolisesti erilaisia palveluita kohderyhmälle.

Palveluja on Turussa suhteellisen monipuolisesti ja niiden maantieteellinen sijoittuminen on selvästi harkittua. Julkinen liikenne auttaa siirtymisessä palvelusta toiseen. Aina saa toki olla enemmän. (C1 2021.)

Turun alueen nuorille aikuisille suunnatussa palvelukentässä ei osallistuneiden mukaan koettu suuria puutteita. Myös alueelta toiselle liikkuminen on kattavan julkisen liikenteen

ansioista helppoa. Työpajaan osallistuneet kaipasivat kuitenkin jo olemassa olevaan palvelukenttään selkeytystä. Keskustelua käytiin mahdollisista parannusehdotuksista, kuten tarjolla olevien palveluiden kattavammasta tiedottamisesta, sekä yleisestä viestinnästä. Osallistujat pohtivat myös, että kohderyhmälle tarkoitettu viestintä voisi olla enemmän suoraan kohderyhmälle suunnattua. Tämä voisi tarkoittaa sitä, että viestinnässä hyödynnettäisiin niitä kanavia ja välineitä, joita nuoret aikuisetkin käyttävät. Useat nuorten aikuisten käyttämistä kanavista löytyvät esimerkiksi erilaisista sosiaalisen median alustoista. Näin jo olemassa olevan, kattavan palvelukentän tarjonta löytäisi paremmin käyttäjänsä, ja nuoret aikuiset osaisivat hakeutua tarvitsemiensa palveluiden pariin.

Yhtenä selkeänä haasteena Turun työpajassa mainittiin nuorille aikuisille suunnattujen mielenterveyspalvelujen puutteellinen resursointi ja pitkittyneet jonotusajat.

Jonot palveluihin todella pitkiä. Lääkäriajat ovat kiven alla. (C2 2021.)

Työpajaan osallistuneet pohtivat nuorten aikuisten lisääntynyttä psyykkistä pahoinvointia ja sitä, kuinka terveyspalvelujen kasvanut käyttöaste on kuormittanut palvelukenttää erityisesti pandemia-aikana. Esimerkiksi lääkärin vastaanotolle pääseminen on hankaloitunut pitkistä jonoista johtuen. Työpajaan osallistuneiden mukaan asiaan on kuitenkin jo reagoitu esimerkiksi siten, että alueen kouluihin on palkattu lisää psykiatrisia sairaanhoitajia.

Turussa palkattiin viime vuonna 10 psykiatrista sairaanhoitajaa kouluihin, yläasteelle & ammatti-instituuttiin. Hieno esimerkki siitä, että tuotiin palvelut sinne missä kaikki jo valmiiksi ovat. (C1 2021.)

Vaikka kouluympäristöön on tuotu Turun alueella lisää hoitohenkilökuntaa vastaamaan kasvaneeseen psykiatriseen hoitotarpeeseen, eivät koulumaailman ulkopuolella olevat nuoret aikuiset hyödy tästä lisäresurssista. Työpajaan osallistuneiden mukaan helpommin saavutettavissa olevien ja kattavampien mielenterveyspalveluiden resurssien lisäämiselle olisi tarve Turun alueella.

Yli sektorirajojen tehtävää moniammatillista yhteistyötä tarvitaan lisää. Järjestöt tulee nähdä merkittävänä yhteistyökumppaneina. (C3 2021.)

Turun alueen nuorille aikuisille suunnatun palvelukentän tavoitettavuuden parantamiseksi pohdittiin yhteistyön tiivistämistä eri toimijoiden välillä. Näin viesti tarjolla olevista palveluista tavoittaisi kohderyhmää mahdollisimman kattavasti. Keskustelua käytiin

myös siitä, kuinka sektorirajat ylittävä yhteistyö ja sen lisääminen varmistaisi sen, että nuorten aikuisten mahdollisiin tarpeisiin voitaisiin vastata mahdollisimman pian.

Alueellinen eriytyminen ja kun ongelmat painottuvat eri alueille. "Pahamaineiseen lähiöön" kuuluminen voi olla osa identiteettiä. (C4 2021.)

Kattavasta palvelukentästä huolimatta osallistujat toivoivat lisää matalan kynnyksen palveluita niille Turun alueen asuinalueille, joilla asuu paljon nuoria aikuisia. Turun eri alueiden eriytyminen ja nuorten aikuisten alueellinen identifioituminen saattavat työpajaan osallistuneiden mukaan vaikuttaa nuorten kokemuksiin palvelukentän saavutettavuudesta. Joidenkin nuorten aikuisten kohdalla oma asuinalue koetaan tärkeäksi osaksi omaa identiteettiä. Nämä nuoret aikuiset eivät välttämättä hakeudu tarvitsemiensa palveluiden pariin, mikäli niitä ei löydy omalta asuinalueelta.

Turun työpajassa käsiteltiin myös sitä, kuinka alueen nuorten aikuisten palvelukentän tarjonta rajautuu lähes poikkeuksetta 30 ikävuoteen. Monet alueella toimivat toimijat perustelevat toimintansa ikärajan nuorisolain mukaan, eikä työpajaan osallistuneet maininneet kuin yhden yli 30-vuotiaille suunnatun toimijan alueellaan.

Nuorilla aikuisilla on ihan samanlaisia ongelmia kuin nuorilla itsellään. Kun on 30, kun on 40 ei ne ongelmat mihinkään muutu, palvelut vaan muuttuvat paljon vaikeammaksi. (C1 2021.)

Työpajassa keskusteltiin siitä, kuinka monissa palveluissa asetettu 29:n ikävuoden yläikäraja on usein ehdoton. Nuorten ja nuorten aikuisten ongelmat ja haasteet eivät välttämättä muutu tai poistu iän karttuessa, mutta käytettävissä oleva palvelukenttä muuttuu kuitenkin paljon kapeammaksi. Erityisesti matalan kynnyksen toimipaikkojen tarjonta katoaa henkilöiden ulottumattomiin.

Kun tulee "yläikäiseksi", niin Turun alueella ei ole paljoa paikkoja. Se on selkeä puute. Että on varmasti päihdeongelmalliselle, mielenterveysongelmalliselle, mutta niille 30 täyttäneille nuorille aikuisille ei ole paljoakaan. (C1 2021.)

30 vuotta täytettyään henkilö saa tukea terveysterveyspalveluista esimerkiksi mahdollisiin päihde- ja mielenterveysongelmiin, mutta esimerkiksi kohtaamispaikkatoiminta tämän ikäisille on työpajaan osallistuneiden mukaan vähissä Turun alueella.

8.2 Kohderyhmän piirteet ja tarpeet

Opinnäytetyön toinen tutkimuskysymys koskee niitä piirteitä ja tarpeita, joita esiintyy kohdekaupunkien 18–29-vuotiaiden syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten parissa työn kohdekaupunkien nuoriso- sosiaalialan ammattilaisten näkökulmasta.

8.2.1 Tampere

Tampereen työpajaan osallistuneiden mukaan nuorten aikuisten lisääntyneet mielenterveysaasteet, ongelmallinen päihteiden käyttö, hoitoon pääsemisen hankaluus, sekä puutteet sosiaalisissa suhteissa ja sosiaalisissa taidoissa ovat alueen suurimpia haasteita. Yhtenä selkeänä ja läpileikkaavana ilmiönä ja teemana työpajaan osallistuneiden kesken mainittiin kuitenkin nuorten aikuisten yksinäisyys. Sosiaalisen - ja emotionaalisen yksinäisyyden kokemukset saattavat johtaa nuorten aikuisten passivoitumiseen, joka puolestaan voi aiheuttaa sen, että jo olemassa olevien ongelmien lisäksi nuorille kasautuu yhä uusia syrjäyttäviä haasteita. Työpajassa tuotiin esille, kuinka yksinäisyyden nähdään olevan monen ongelman takana. Erityisesti COVID-19-pandemia on vahvistanut yksinäisyyden roolia ja näkyvyyttä entisestään.

Ei välttämättä ole niitä kaveripiirejä. Tai jos niitä onkin, niin jotenkin se osaamattomuus puhua. Pelko siitä ”et jos mä nyt kuormitan niitä mun kavereita, voinks mä puhua niille.” (A1 2021.)

Työpajaan osallistuneet keskustelivat muun muassa nuorten aikuisten sosiaalisten kontaktien vähyydestä ja sosiaalisten taitojen yleisestä heikosta tasosta. Pandemia-aika on entisestään vähentänyt kasvotusten tapahtuvia kohtaamisia ja sosiaalisten tilanteiden toteutumista. Työpajaan osallistuneet toivat esille myös, kuinka nuorten aikuisten taidot ja keinot jo-olemassa olevien sosiaalisten kontaktien ylläpitämiseen ovat heikentyneet. Samalla kun mahdollisuudet kasvokkain käytävään sosiaaliseen vuorovaikutukseen ovat vähentyneet, ovat hankaloituneet myös sosiaalisten taitojen harjoittelu sekä mahdollisuus sosiaalisten suhteiden muodostamiseen että ylläpitämiseen.

Ei välttämättä ole perheen kanssa sellaisia suhteita – Jos sitä perhettä on ollenkaan. Nuori ei saa tarvitsemaansa turvaa, kasvatusta tai neuvoa. Sitä haetaan sitten esimerkiksi etsivästä työstä. Sitten ne halusivat nähdä päivittäin tai viikoittain, joka ei ole aina mahdollista. (A2 2021.)

Tampereen työpajassa keskusteltiin myös siitä, kuinka monilla palveluiden parissa jo-olevilla nuorilla aikuisilla voi olla hankalat, tai olemattomat suhteet omiin perheenjäseniin tai sukulaisiin. Työpajaan osallistuneet jakoivat kokemuksia siitä, kuinka yksinäisyys

näyttäytyy nuorten aikuisten lisääntyneessä tarpeessa kohdata nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisia yhä useammin. Pandemia-aikana nuoret haluavat edelleen tulla kuulluksi ja nähdyksi omine tarpeineen, vaikka tilaisuudet fyysiseen kontaktiin ja vuorovaikutukseen ovat vähentyneet.

8.2.2 Espoo

Espoon osallistujien mukaan valtaosa alueen nuorten aikuisten välisestä sosiaalisesta kanssakäymisestä on siirtynyt verkkoon viime vuosina. Tämä ilmiö on korostunut erityisesti pandemia-aikana, ja erilaiset pelit ja sosiaalinen media näyttävät yhä suurempaa roolia nuorten aikuisten välisessä sosiaalisessa kanssakäymisessä. Ongelmallista tästä työpajaan osallistuneiden mukaan tekee kuitenkin se, että vaikka nuorella aikuisella olisi sosiaalisessa mediassa paljon kavereita, saattaa aidosti läheisten ihmissuhteiden määrä olla siitä huolimatta vähäinen.

Sellaista ääripäähän siirtymistä ajattelussa. Nuoret aikuiset ovat kotona, internetissä ja pelaa pelejä. Etsii samanmielisten mielipiteitä sieltä. (B1 2021.)

Espoon työpajassa käytiin keskustelua nuorten aikuisten välisestä internetin välityksellä tapahtuvasta kanssakäymisestä ja siitä, kuinka verkossa tapahtuva vuorovaikuttaminen voi johtaa esimerkiksi radikaalimpien aatteiden vahvistumiseen. Mielikuvat ja asenteet saattavat kärjistyä ja vaikuttaa negatiivisella tavalla nuorten aikuisten ajatuksiin esimerkiksi ympäröivästä yhteiskunnasta.

Kun ei voi toteuttaa liikunnallisia ryhmiä, kuten esimerkiksi jalkapallo- tai kuntosaliryhmiä, eli sellaista toimintaa missä ei välttämättä tarvitse yhteistä kieltä, mutta voi silti tutustua ihmisiin. On kielitaidosta riippumatonta sosiaalista kanssakäymistä nostella painoja, tai potkia palloa. Kun ei ole mitään tällaista toimintaa, jäävät kieltä osaamattomat esimerkiksi verkossa tapahtuvan toiminnan ulkopuolelle. (B1 2021.)

Työpajaan osallistuneiden mukaan verkkopohjaisen sosiaalisen vuorovaikutuksen ulottumattomiin saattavat jäädä ne nuoret aikuiset, joiden kanssa nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisilla ei ole yhteistä kieltä. Erityisesti maahanmuuttajataustaisten nuorten tavoittaminen ja toimintaan osallistaminen ovat hankaloitunut juuri tästä syystä. Esimerkiksi kasvokkain tapahtuvat pelilliset ja liikunnalliset ryhmämuotoiset toteutukset mahdollistavat toimintaan osallistumisen, vaikka yhteistä kieltä ei olisikaan. Työpajaan osallistuneiden mukaan verkossa tapahtuva toiminta perustuu kuitenkin lähes aina joko kirjoitettuun tai puhuttuun kieleen.

Espoon työpajassa keskusteltiin myös nuorten aikuisten yleisestä palvelumyönteisyyden heikentymisestä. Palveluihin pääsemisen oikea-aikaisuus saattaa vaikuttaa nuoren aikuisen kokemuksiin ja arvioon siitä, onko palvelukentän tarjoamat palvelut hänelle hyödyllisiä. Työpajaan osallistuneiden mukaan negatiiviset kokemukset saattavat johtaa siihen, että nuori päätyy esimerkiksi helpottamaan ahdistusta vaihtoehtoisin keinoin. Sosiaalinen media ja mahdolliset muut verkon välityksellä tapahtuvat viestintäkanavat saattavat välittää näitä negatiivisia käyttökokemuksia henkilöltä toiselle.

Ja sitten se viidakkorumpu; vaikka nuori ei ole välttämättä itse edes hakenut apua, on hänellä jo huono kokemus kuuleman perusteella. Ahdistusta saatetaan lievittää päihteillä. Tosi harva lähtee itsenäisesti selvittämään ongelmiaan, sillä se vaatii paljon voimia ja toimintakykyä. (B2 2021.)

Vertaisilta kuultu palaute esimerkiksi mielenterveyspalveluiden käyttökokemuksista ja pitkistä jonoista voivat työpajaan osallistuneiden mukaan johtaa siihen, että nuoret aikuiset etsivät apua haasteisiinsa tarjolla olevien palvelujen sijaan esimerkiksi päihteistä.

8.2.3 Turku

Turun työpajassa teema syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten alueellisista piirteistä ja tarpeista herätti keskustelua kohderyhmän lisääntyneestä kriittisestä asenteesta palvelukentän tarjoamia palveluita kohtaan.

Syrjäytyminen herättää kriittisyyttä, eivätkä nuoret usko auttajiin. Vastakkainasettelu voi syrjäyttää. Nuori voi kokea taistelevansa maailmaa vastaan. (C2 2021.)

Työpajassa keskusteltiin esimerkiksi siitä, kuinka kohderyhmän subjektiiviset kokemukset ulkopuolisuudesta voivat ajaa nuoria aikuisia yhä kauemmas tarjolla olevien palveluiden piiristä. Kasvava epäluulo eri palveluntarjoajia kohtaan saattaa työpajaan osallistuneiden mukaan myös hämärtää nuorten aikuisten tulevaisuususkoa. Myönteiset kohtaamiset ja kokemukset voisivat puolestaan lisätä nuorten aikuisten palvelumyönteisyyttä.

Työpajaan osallistuneet mainitsivat, että osa nuorista aikuisista on tottunut pandemia-aikana siihen, että heidän ei tarvitse poistua kotoaan, sillä joitakin palveluita on voitu tuoda etäyhteyksin saataville. Tämä on voinut olla joillekin esimerkiksi sosiaalisia tilanteita jännittävistä nuorista aikuisista helpottavaakin, mutta työpajaan osallistuneiden mukaan pelkona on, että esimerkiksi etäyhteyksin toteutettava työpajatoiminta passivoi nuoria ja nostaa kynnystä kotoa poistumiselle pandemiatilanteen helpottaessa. Paluu

palveluihin ja normaalielämään voi mietittyä monia nuoria aikuisia pitkän eristäytyneisyyden jälkeen

Kun nuoret eivät tapaa toisiaan livenä, yksinäisyys ja kotiin eristäytyminen lisääntyy (C3 2021).

Kasvotusten tapahtuneen vuorovaikutuksen puuttuessa sosiaalisten taitojen heikkeneminen voi työpajaan osallistuneiden mukaan johtaa siihen, että nuoret aikuiset jättäytyvät yhä useammin koteihinsa.

Turun työpajassa keskusteltiin myös kohtaamisen laadusta ja siitä, kuinka tärkeää on, että nuori aikuinen kohdataan laadukkaasti tarvitsemansa palvelun parissa. Laadukkaan kohtaamisen mainittiin olevan muun muassa kiireetön, ja tehty mahdollisimman helposti saavutettavaksi sekä joustavaksi esimerkiksi tapaamisajan ajankohdan puolesta. Jos nuori aikuinen pettyy toistuvasti tapaan, jolla hänet kohdataan eri palveluiden piirissä, saattaa se johtaa helposti siihen, että hän ei kiinnity tarjolla olevien palveluiden pariin.

9 Johtopäätökset

Learning cafe -työpajoissa syntynyt aineisto ja tulokset osoittavat, että työhön valikoitujen alueiden nuorten aikuisten tarpeissa on paljon samanlaisuuksia nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisten näkökulmasta tarkasteltuna. Tuloksista on luettavissa selkeitä yhtymäkohtia syrjäytymistutkimuksissakin esitettyihin nuorten aikuisten syrjäytymistä aiheuttaviin tekijöihin. Näitä ovat esimerkiksi nuorten aikuisten matala koulutus, mahdollinen työttömyys, toimeentulon ongelmat sekä päihde- ja mielenterveysongelmien tuomat haasteet (ks. THL 2021). Työn tuloksista voidaan kuitenkin tehdä johtopäätöksiä, jotka osoittavat yksityiskohtaisemmin niitä syitä, jotka voivat johtaa edellä mainittujen syrjäytävien tekijöiden kehitykseen.

9.1 Palvelukentän pirstaleisuus ja saavutettavuus nuorten aikuisten tavoittamisen haasteena

Jokaisessa toteutetussa työpajassa kävi ilmi, kuinka alueellisten palvelujärjestelmien pirstaleisuus aiheuttaa haasteita nuorten aikuisten palveluihin hakeutumisessa, sekä heidän tavoittamisessaan. Työn tulokset ovat samassa linjassa Määtä ym. (2014) tekemien tutkimustulosten kanssa, joiden mukaan palveluiden ulkopuolelle jättäytyminen korostuu varsinkin sellaisten nuorten aikuisten kohdalla, joilla on jo valmiiksi monia haasteita elämässään. He eivät aina tiedä oikeuksistaan, osaa toimia itsenäisesti, tai ovat vaarassa jäädä ilman tarvitsemaansa apua. (Määttä & Keskitalo Muurin mukaan 2014: 198.) Vaikka nuorilla olisi tietoa olemassa olevista palveluista, on kotiin jättäytyminen riski ja mahdollisuus suuri. Tämä voi johtua usein siitä, että nuorten aikuisten elämä saattaa monissa tapauksissa kiinnittyä voimakkaasti juuri omaan asuinalueeseen ja sen välittömään lähiympäristöön (Van Aerschot & Salminen 2018: 2). Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että nuorten alueellinen identifioituminen voi joissakin tapauksissa olla syy siihen, että tarvittavia palveluita tai tukitoimia ei lähdetä hakemaan oman asuinalueen ulkopuolelta.

Opinnäytetyön tulosten mukaan keväällä 2020 alkanut COVID-19-pandemia on lisännyt nuorten aikuisten mielenterveyttä tukevien palvelujen käyttötarvetta. Työn tulokset osoittavat kuitenkin, että eri alueiden palveluverkostojen kapasiteetti on ollut riittämätöntä. Pitkät jonot tarvittaviin palveluihin voivat aiheuttaa sen, että palveluja tarvitsevat hakevat apua vaihtoehtoisista lähteistä, kuten esimerkiksi päihteistä. Tutkimuksetkin osoittavat, että silloin kun tarvittavat palvelut ja resurssit virtaavat nuorten aikuisten ulottuville ja käytettäviksi, palvelevat ne kohderyhmää paremmin (Toiviainen 2015: 45). Palvelut

tulisikin resursoida kattavammin, ja ne tulisi viedä nuorten aikuisten luokse, eikä vain odottaa, että he hakeutuisivat itsenäisesti niiden pariin.

Ratkaisuja eri alueiden palvelukenttien tarjonnan maantieteelliselle laajentamiselle on ehdotettu löytyvän paikallistason päätöksistä. Kuntien tulisikin kasvattaa nuorten aikuisten syrjäytymistä ehkäiseviin palveluihin kohdennettua budjettia, ja uudelleensuunnata jo-olemassa olevia rahavirtoja muun muassa sellaiseen tutkimukseen, joka käsittelee tällaisilla palveluilla aikaansaattua vaikuttavuutta. (Puustinen-Korhonen ym. 2022.) Tämä voi kuitenkin olla hankalasti toteutettava ratkaisu, sillä esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisevän työn tulokset ovat hankalasti suoraan todistettavissa, vaikka pitkäaikaistutkimukset näin osoittaisivatkin (ks. Hilli ym. 2017: 672–674).

Kuten Aila Puustinen-Korhosen ym. tutkimuksessa, myös tämän opinnäytteen tulokset osoittavat, että alueellisten päättäjien tulisi tiedostaa paremmin, kuinka yhdenlaiset yhteiskunnalliset ratkaisut voivat lisätä nuorten aikuisten syrjäytymistä, kuten esimerkiksi yksinäisyyttä, mutta toiset voivat puolestaan vähentää sitä (ks. Puustinen-Korhonen ym. 2022). Opinnäytetyön tulosten mukaan nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaiset arvioivat, että nuorten aikuisten syrjäytymistä ehkäisevien palveluiden, kuten erilaisten kohtaamispaikkojen runsaammalla ja laajemmalla maantieteellisellä sijoittelulla voitaisiin ennaltaehkäistä mahdollisen syrjäytymiskierteen muodostumista (ks. Lyyra ym. 2019). Tämä edistäisi myös nuorten aikuisten toimijuuden muodostumista ja kehittymistä. Tutkimusten mukaan konkreettiset, helposti saavutettavat paikat, palvelut ja tilanteet ja niissä syntyvä sosiaalinen vuorovaikutus muodostavat välittömät puitteet nuoren aikuisen toimijuuden rakentumiselle (Toiviainen 2015: 43). Nuorten aikuisten vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia lisäämällä voitaisiin vaikuttaa nuorten itsetuntoon ja luottoon omista kyvyistä, sekä ympäröivästä yhteiskunnasta (ks. Junttila 2018: 169). Jo kunnallisten päätösten ja ratkaisujen suunnitteluvaiheessa pitäisi arvioida niiden vaikutus nuorten aikuisten syrjäytymistä aiheuttaviin tekijöihin, kuten esimerkiksi yksinäisyyteen, niin kuin jo arvioidaan niiden vaikutusta esimerkiksi eri sukupuolten tai vammaisten elämään (Puustinen-Korhonen ym. 2022).

Kestävien, rakenteellisten hyvinvointia edistävien muutosten tekeminen on kuitenkin hidasta. Vuonna 2020 alkanut pandemiatilanne on esimerkki, kuinka nuorten aikuisten akuutit tarpeet ja niihin vastaaminen eivät tapahdu hetkessä. Opinnäytetyön tulokset osoittavat ajankohtaisia esimerkkejä siitä, kuinka nuorten aikuisten tarve mielenterveyspalveluille on kasvanut, mutta resurssit niiden kattamiseksi ovat edelleen vajavaiset. Tutkimusten mukaan hyvinvoinnin, elinvoiman ja talouden kytkökset ovat eri kunnissa

kuitenkin vahvat, mutta nuorten syrjäytyminen haastaa sekä paikallisesti että koko yhteiskunnan tasolla sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä pitkällä aikavälillä (Puustinen-Korhonen ym. 2022). Paikallistason päätöksissä olisikin keskeistä arvioida päätösten vaikutuksia moninäkökulmaisesti ja huomioida talouden ohella nuoriin aikuisiin kohdistuvat vaikutukset, jotta varmistetaan päätösten kestävyys myös yli valtuustokausien. (Puustinen-Korhonen ym. 2022.) Työpajan tulostenkin mukaan kestävämpi resursointi palvelisi nuorten aikuisten lisäksi myös toimialalla toimivia ammattilaisia.

9.2 Toimivien palveluverkostojen vaikutus nuorten aikuisten sosiaalisen vahvistamisen edellytyksenä

Maantieteellisen pirstalaisuuden lisäksi eri toimijoiden välisen kommunikaation puute saattaa johtaa potentiaalisten palveluiden käyttäjien ”hukkumiseen”. Työn tulokset osoittavat, kuinka kannattelua ja tukea tarvitsevat nuoret aikuiset saattavat tarvita voimakkaampaa palveluohjaamista. Ainutkaan yksittäinen palvelu ei yksin estä nuorten aikuisten syrjäytymistä. Leskelän ym. (2022) mukaan eri toimialojen ja toimijoiden välinen yhteistyö, eli toimivat palveluketjut ovat tärkeitä mahdollisen syrjäytymiskiirteen ennaltaehkäisyssä tai katkaisemisessa. Toimivat palveluverkostot ja yhteistyömallit, joissa nuorta aikuista tuetaan moniammatillisesti moninaisissa tarpeissa ovat suuressa roolissa syrjäytymisen ehkäisyssä. (Leskelä ym. 2022: 78.)

Työpajojen tuloksia tukee myös tutkimus siitä, kuinka tehokkaamman toimialojen välisen yhteistyön tuloksena syntynyt vähentynyt päällekkäinen työ tuottaisi myös kustannussäästöjä. Tutkimusten mukaan tilanne on joissakin tapauksissa tällä hetkellä sellainen, että nuoria ohjataan niihin palveluihin, joita kunnissa on saatavilla ilman minkäänlaista varmuutta siitä, että onko kyseisestä palvelusta edes hyötyä nuorelle. (Leskelä ym. 2022: 30.) Tasaisempi tukivastuun jakautuminen voisi myös auttaa työntekijöiden jaksamista, ja näin he mahdollisesti jaksavat kohdata nuoria aikuisia laadukkaammin. Eri toimien ja alojen välisessä yhteistyössä hyödynsaajia olisivat asiakkaat ja työntekijät sekä kuntien hallinto (Määttä & Keskitalo 2014: 205).

Toimivan yhteistyön edellytyksinä pidetään yleisesti sellaisia yhteistyökumppaneita, joiden kanssa pidetään säännöllistä yhteydenpitoa ja tiedonvaihtoa (Määttä & Keskitalo 2014: 204). Työpajojen tulokset osoittavat, että tiiviimmässä toimijoiden välisessä yhteistyössä ja viestinnässä olisi mahdollisuuksia ja potentiaalia kohderyhmän tarkoituksenmukaisempaan palveluohjaamiseen. Haasteeksi tälle kuitenkin mainitaan käytettävissä olevien resurssien vähyys.

Työn tulokset korostavat eri alojen välisen yhteistyön merkitystä nuorten aikuisten syrjäytymistä ehkäisevänä tekijänä. Määtän & Keskitalon (2014) mukaan konkreettisia työkaluja toimivammalle toimijoiden väliselle yhteistyölle voisivat olla esimerkiksi mahdolliset jaetut käytännöt, yhteiset toimintamallit, sekä aukikirjoitetut toimintaprosessit (Määttä & Keskitalo 2014: 204). Opinnäytetyön palautekyselyn vastaustenkin mukaan nuorisosa ja sosiaalialan ammattilaiset kokevat toimijoiden välisen dialogin olevan tärkeää.

Oli merkityksellistä päästä jakamaan kokemuksia ja ajatuksia muiden osallistujien kanssa, sekä saada vertaistukea siihen, että kamppailemme kaikki samojen kysymysten ja haasteiden kanssa (Learning cafe -työpajojen palautekyselyn vastauksia 2021).

Toimijoiden välinen toimiva vuorovaikutus voisi mahdollistaa myös sen, että eri toimijat tietäisivät paremmin, kenen puoleen ja minkä palvelun piiriin nuori aikuinen voidaan missäkin tuen tarpeen vaiheessa saattaa tai ohjata. Tämä johtaisi siihen, että avun saamisen sattumanvaraisuus vähenisi. Tätä tulosta tukee Määtän & Keskitalon (2014) tutkimustulokset siitä, kuinka koordinoitunut yhteistyörakenteet voivat vähentää vääriä tulkin-toja ja niin sanottuja ”turhia ohjauksia” eri palveluiden välillä. Yhdistetyt voimavarat voisivat myös tukea nuorten aikuisten haastavien tilanteiden varhaisempaa ratkaisua. (Määttä & Keskitalo 2014: 204.) Opinnäytetyön tulosten mukaan toimivat palveluverkostot ja niiden välinen yhteistyö mahdollistaisi sen, että sen sijaan, että tehtäisiin määrällisesti paljon asiakastyötä, tehtäisiin tarkoituksenmukaisempaa ja täten laadukkaampaa työtä nuorten aikuisten parissa.

9.3 Laadukas kohtaaminen onnistuneen toiminnan lähtökohtana

Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että olisi tärkeä panostaa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten laadukkaisiin kohtaamisiin eri palveluiden parissa. Laadukkaalla kohtaamisella tarkoitetaan kiireetöntä, kuulevaa ja joustavaa vuorovaikuttamista. Yksilön omakohtaisten kokemusten kuuleminen on tärkeässä roolissa, sillä varsinkin yksinäisyyden kokeminen on aina subjektiivista (Kallio & Hakovirta 2020: 13). Juntila (2018) on tehnyt samanlaisia huomioita omassa tutkimuksessaan, jonka mukaan juuri kiireettömyys ja kuunteleva kohtaaminen ovat niitä tekijöitä, jotka voisivat parantaa nuorten aikuisten kokemuksia tarjolla olevista palveluista ja niiden laadusta (Juntila 2018: 169). Laadukkaan kohtaamisen myötä nuori aikuinen voi saada laajempaa ymmärrystä ja tukea, sekä mahdollisuuksia selkeyttää omia ajatuksiaan ja päämääriään. Tutkimusten mukaan nuorten aikuisten mielestä työntekijän tuki voikin olla olennainen osa koko palvelun toimivuutta (Lumme 2017: 61).

Tutkimusten mukaan nuoret aikuiset eivät aina välttämättä tiedä tai osaa sanoa, mitä palvelulta tulisi odottaa (Lumme 2017: 61). Työn tulosten mukaan joidenkin nuorten aikuisten kohdalla kyseessä voi olla myös halu ja tarve löytää nuoriso- ja sosiaalialan palveluiden parista luotettava henkilö, jolle voi jakaa henkilökohtaisiakin huolia. Nuoren aikuisen puutteelliset tai olemattomat ystävä- tai perheyhteisöt saattavat aiheuttaa sen, että joillakin nuorilla on suuri tarve tukeutua esimerkiksi juuri nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisen tarjoamaan apuun.

Junttilan (2018) mukaan huonot kokemukset tarjolla olevista palveluista voivat synnyttää ajatusvääristymiä, jotka voivat edelleen johtaa esimerkiksi siihen, että nuoren aikuisen tilannetulkinnat ovat jumiutuneet tietynlaiseen negatiiviseen muottiin (Junttila 2018: 169). Opinnäytetyön tulosten mukaan nuori aikuinen voikin jättäytyä omiin oloihinsa suojatakseen itseään tällaisilta epämiellyttäviltä, tai negatiivisilta kanssakäymisiltä, vaikka saatavilla oleva palvelu olisikin itsessään nuorelle hyödyllinen. Toivaisen (2015) mukaan ulkopuolelle jättäytyminen ja sosiaalinen vetäytyminen voidaankin mieltää tietynlaiseksi suojakuoren rakentamiseksi; pyrkimykseksi suojautua pahaa maailmaa vastaan (Toivainen 2015: 260). Laadukas kohtaaminen voikin olla ensiaskel tällaisten negatiivisten ajatusvääristymien ja suojakuoren purkamisessa.

Syrjäytymisen ehkäisemisen parissa työskentelevillä tulisi olla erityisosaamista laadukkaasta kohtaamisesta, mutta myös tuntemusta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten palveluntarpeitten arvioinnissa ja yleisessä palvelujärjestelmän tuntemuksessa (Leskelä ym. 2022: 49). Tätä tukee opinnäytetyön tulokset, joiden mukaan kohtaamistyössä on kokonaisuudessaan kyse työntekijöiden substanssiosaamisen, tilannetajun ja herkkyyden välisistä suhteista.

Konkan (2004) mukaan nuoriso- ja sosiaalialan työntekijän rooli on kaksijakoinen. Yhtäältä hän on samanlainen eettinen toimija kuin muutkin eettiset toimijat, mutta toisaalta häneltä odotetaan soveltamiseen liittyvää herkkyyttä. (Konkka 2004: 236.) Opinnäytetyön tulosten valossa voidaankin päätellä, että nämä suhteet ja kysymykset ovat ammatillisuuden ytimisessä. Konkka (2004) jatkaa, että työntekijän tulee olla puolueeton ja objektiivinen tehdessään toimeensa liittyviä ratkaisuja, ja hänen on tunnistettava oma asemansa ja roolinsa tukea koskevien ratkaisujen tekijänä (Konkka 2004: 236). Palveluja tarjoavien tahojen tulisikin mahdollisuuksien mukaan huomioida ja paneutua nuorten aikuisten akuuttien haasteiden lisäksi heidän sosiaalisiin taustatekijöihin. Nämä tekijät kuten koettu yksinäisyys, epäluottamus ja alisuoriutuminen voivat silti johtaa

syrjäytymiskiirteen muodostumiseen, vaikka akuutit haasteet saataisiin hoidettua palvelukentän tarjonnan avulla (ks. Lehtonen & Kallunki 2013: 139–140).

Työn tulosten mukaan nuorilla aikuisilla on suuri tarve tulla kuulluksi ja nähdyksi. Syrjäytymistä ei tulekaan koskaan nähdä yksipuolisesti objektiivisten tekijöiden kuten alhaisen koulutuksen tai työttömyyden seurauksena (Lehtonen & Kallunki 2013: 139–140). Monipuolinen itsetunnon tukeminen, myönteisen ajattelun vahvistaminen, sosiaalisten taitojen opettelu ovat suuressa roolissa nuoren aikuisen syrjäytymisen ehkäisyssä (Nurmi 2011: 28). Kuuleminen on muutakin kuin kuuntelemista; se on läsnäoloa. Työn tulosten mukaan luottamussuhteiden luomisen merkitystä syrjäytymistä ehkäisevänä tekijä ei voi painottaa liikaa.

9.4 Kaupunkiolohuonetoiminnan ja vastaavien kohtaamispaikkojen haasteet ja mahdollisuudet

Syrjäytymisen yksi ilmenemismuoto on sosiaalinen vetäytyminen (Haasio 2015: 15). Opinnäytetyön tulokset painottavat, kuinka nuoret aikuiset tarvitsevat oman resiliensinsä eli psyykkisen sietokykynsä puitteissa mahdollisuuksia olla sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ikäistensä kanssa. Tutkimusten mukaan myönteiset kokemukset sosiaalisesta vuorovaikutuksesta ovat hyvinvoinnin kannalta tärkeitä, ja ne rohkaisevat yksilöä hakeutumaan vastaaviin tilanteisiin jatkossakin (Kuure 2015: 17).

Opinnäytetyön aineisto osoittaa, että niin Tampereen, Espoon kuin Turunkin alueella on tarve nuorille aikuisille suunnatuille matalan kynnyksen kohtaamispaikoille. Paikoille, joissa nuoret aikuiset voivat saada mahdollisuuksia lisätä sosiaalisia kontakteja ja kehittää sosiaalisia taitoja. Tätä tulosta tukee tutkimus siitä, jonka mukaan etenkin elämän riskikohdissa tulisi tukea nuorten aikuisten integroitumista ja seuran löytymistä (Puustinen-Korhonen ym. 2022). Opinnäytetyö tekee näkyväksi esimerkiksi Kohtauksen kaupunkiolohuonetoiminnan mahdollisuudet erityisesti nuorten aikuisten yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisemisessä ja sosiaalisessa vahvistamisessa. Ihmisten saattaminen yhteen ja erilaisten tapaamismahdollisuuksien järjestäminen on yksi oleellinen keino yksinäisyyden vähentämisessä (Junttila 2018: 169–170). Nuorten aikuisten osallisuuden edistäminen vahvistaa tutkitusti myös yksilön rohkeutta, halua sekä tarvittavia valmiuksia sosiaaliseen vuorovaikutukseen (Nivala & Ryyänen 2019: 140).

Kohtauksen kaupunkiolohuonetoiminnan kaltaiset yhteisöllisyyteen panostavat matalan kynnyksen paikat eivät tarjoa nuorille aikuisille ainoastaan toimintaa, vaan myös mahdollisuuksia vaikuttaa yhteisiin asioihin ja tulla osaksi yhteisöä. Yhteisöllisyyttä tarjoavat,

yksinäisyyttä vähentävät toimipaikat voisivat myös vähentää esimerkiksi terveystaluiden kuormitusta, sillä yksinäisyyden sosiaaliset ja emotionaaliset kokemukset lisäävät tutkitusti erityisesti nuorten mielenterveyshaasteita. Sosiaalisten kontaktien ja sosiaalisten taitojen heikentyessä ja eristyneisyyden lisääntyessä passivoituminen lisääntyy (Kauhanen: 2016.)

Junttilan (2015) mukaan sosiaalisen kompetenssin karttuessa vahvistuvat myös yksilön omatoimijuus ja osallisuus. Kohtauksen tekemien kävijäkyselyiden perusteella toimintaan osallistuneet nuoret aikuiset ovat kokeneet, että kaupunkilohuonetoiminta lisää heidän sosiaalisia verkostojaan ja taitojaan (2021a). Opinnäytetyön tulosten mukaan eri alueiden nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaiset arvioivat kaupunkilohuonetoiminnan olevan hyödyllistä nuorten sosiaalisen kompetenssin lisäämisessä sekä syrjäytymisen ehkäisyssä. Junttilan (2015) mukaan sosiaalisella kompetenssilla tarkoitetaan sitä taitotaitoa, jolla yksilö ymmärtää sosiaalisia tilanteita, tekee niistä tilannekohtaisia tulkintoja ja toimii sellaisella tavalla, joka edesauttaa omien ja yhteisten päämäärien saavuttamista muita loukkaamatta. Junttilan tutkimustulokset vahvistavatkin opinnäytetyön tuloksia siitä, kuinka sosiaalisen kompetenssin kasvaessa, nuorta aikuista syrjäyttävät tekijät vähentyvät. (Junttila 2015: 160.)

Uusia toimintatapoja opettelemalla ja tekemällä konkreettisia asioita voidaan tukea nuorten aikuisten myönteisempää käsitystä itsestä ja omista voimavaroista (Nurmi 2011: 32). Nuorten aikuisten myönteisempää käsitystä itsestä tulisi vahvistaa tarjoamalla heille konkreettisia onnistumiskokemuksia. Tutkimusten mukaan erityisesti koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleville nuorille kohdennetuissa toiminnoissa nuoret ovat voineet tulla kohdatuksi ja huomioduksi sekä rakentaa luottamukseen perustuvia sosiaalisia kontakteja. Näin nuoret voivat saada uusia oppimiskokemuksia ja tunnetta omasta onnistumisesta ja voineet kokea itsensä tarpeellisiksi ja hyödyllisiksi yhteisön jäseniksi. (Haasio 2015: 24.) Kohtauksen kaupunkilohuonetoiminnan ytimessä on juuri tämänlaisiin haasteisiin vastaaminen.

Johtopäätöksenä voidaan pitää, että opinnäytetyö tekee avauksia Kohtauksen toiminnan laajentamiselle ja Kohtaus-mallin käyttöönottoon Helsingin ulkopuolella. Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että kaupunkilohuonetoiminnan kaltaiselle toiminnalle olisi kysyntää jokaisessa opinnäytetyöhön valikoituneessa kaupungissa työpajoihin osallistuneiden nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisten arvion mukaan. Työn tulosten perusteella erityisesti Tampereen Hervannan alueelle kaivattaisiin tällaista paikkaa.

9.5 Ikä palveluita raajavana tekijänä ja aikuisuuden subjektiivisuus

Yksi selkeä tulosten pohjalta muodostettu johtopäätös on nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisten pohdinta ”nuoruuden” käsitteen laajentumisesta. Tällä tarkoitetaan sitä, kuinka useissa nuoriso- ja sosiaalialan toimipaikassa käytetty, nuorisolaissa määritelty 29-ikävuoden yläikärajaus on riittämätön joidenkin nuorten aikuisten kohdalla. Yleisesti aikuisuuden keskeisimpinä kriteereinä on pidetty yksilön vastuun ottamista itsestä, yksilön kykyä itsenäiseen päätöksentekoon ja taloudellista riippumattomuutta (Auranen 2021: 63). Erityisesti COVID-19 -pandemia-ajan tuomat haasteet ja rajoitteet muun muassa sosiaalisessa kanssakäymisessä ovat tutkitusti vaikuttaneet kielteisesti nuorten sukupolvikokemuksiin. Tätä tulosta tukee pandemia-ajasta tehdyt tutkimukset, joiden mukaan nuoret aikuiset ovat kokeneet muun muassa, että ”koko maailma painoi jotain pause-nappia” (Oinonen & Korkiamäki 2021: 6).

Opinnäytetyön tuloksien perusteella monilla syrjäytymisvaarassa olevilla nuorilla aikuisilla on asuinalueesta riippumatta monenlaisia haasteita juuri tällaisten asioiden parissa. Työn tulokset osoittavat, että näihin haasteisiin ei ole aina löytynyt ratkaisua nuoren aikuisen täyttäessä kolmekymmentä vuotta. Monilla nuorilla aikuisilla on edelleen tarve esimerkiksi arjessa pärjäämisen kanssa vielä kolmekymppisenäkin. Joidenkin nuorten aikuisten oman ”paikkansa” löytäminen yhteiskunnassa voi viedä pidemmän aikaa, tai se voi jäädä kokonaan löytymättä esimerkiksi mielenterveydellisistä haasteista johtuen. Työn tulokset osoittavat, että nuoren aikuisen jo-olemassa olevat haasteet eivät automaattisesti muutu tai poistu esimerkiksi kolmannenkymmenennen ikävuoden saavutettuaan. Aikuistumisessa ja aikuisuudessa on aina kyse yksilön subjektiivisesta kokemuksesta. Ulkoapäin tulevat määritelmät eivät voi muuttaa yksilön omaa käsitystä omasta aikuisuudestaan. (Blatterer Aurasen mukaan 2021: 13.)

Opinnäytetyön tulosten mukaan syrjäytymistä tai yksinäisyyttä ehkäisevää palvelua saadakseen täytyy olla tietyn ikäinen. Syrjäytymistä aiheuttavat tekijät voivat kuitenkin joissakin tapauksissa viivästyttää nuoren aikuisen aikuistumisprosessia esimerkiksi estämällä nuoruuden ikävaiheeseen liittyviä sukupolvikokemuksia. Näitä voivat olla esimerkiksi mahdolliset opiskelu- tai työkokemukset ja niiden mukana tuleva sosiaalinen kanssakäyminen sekä mahdolliset positiiviset onnistumisen kokemukset. Tutkimusten mukaan joillakin syrjäytymisvaarassa olevilla nuorilla aikuisilla voi olla myös tunne, että yhteiskunta hoputtaa heitä etenemään ja aikuistumaan liian aikaisin (Gretschel & Myllyniemi 2019: 12).

Opinnäytetyön tulokset kyseenalaistavat ajatuksen siitä, kuinka yksilöiden kokemat haasteet muuttuisivat, tai poistuisivat pelkän iän karttumisen myötä. Nuorten aikuisten kokemat ongelmat voivat pysyä jokseenkin samantapaisina, mutta käytettävissä oleva palveluverkosto muuttuu ja pienenee radikaalisti ikääntymisen seurauksena. Tutkimusten mukaan ”aikuisuus” voi myös näyttäytyä joillekin nuorille aikuisille elämänvaiheelta, jonne ei haluta siirtyä. Aikuisuuden mukana tulevat velvoitteet ja vastuut saattavat tuntua liian suurilta haasteilta. (Lumme 2017: 51.)

Opinnäytetyön tulosten perusteella monet eri kaupunkien toimijat ovat joutuneet pohtimaan, minne he jatko-ohjaisivat nuoren aikuisen, joka on täyttämässä 30 vuotta. Useat nuorille aikuisille suunnatut palvelut rajautuvat nuorisolain yläikärajaan, ja saavutettuaan tuon iän palveluiden piiriin pääsemiseksi henkilöllä tulee olla esimerkiksi jokin akuutti terveys- tai päihdeongelma. Nuorten aikuisten tarvitsemaa tukea pitäisi tarjota monipuolisesti esimerkiksi koulutuksen ja järjestötoiminnan kautta (Auranen 2021: 69).

Se, että nuorelta aikuiselta suljetaan ovet tarvitsemiensa palveluiden pariin 30-ikävuoden saavutettuaan ei ainakaan auta tai ratkaiset hänen ongelmiaan. Jos aikuistuminen on objektiivisesti tarkasteltuna yksilön sosiaalistumista yhteiskunnassa määriteltyihin normeihin ja kriteereihin, tulisi yhteiskunnan myös tukea yksilöä tällaisessa sosiaalistumisessa. Tutkimusten mukaan yhteiskunnan tarjoaman yksilön aikuistumisen tuen tulisi aina tapahtua yksilöllisten olosuhteiden, odotusten ja arvojen kautta. (Auranen 2021: 4.)

Yhtenä työn johtopäätöksistä voidaankin pitää, että 30-vuotta täyttävälle tulisi edelleen tarjota mahdollisuuksia sosiaaliseen kanssakäymiseen matalalla kynnyksellä. Juuri näistä samoista syistä Kohtauksenkin kaupunkiolohuonetoimintaa on kehitetty vastamaan niiden nuorten aikuisten tarpeisiin, jotka ovat nuorisolain mukaista yläikärajaa vanhempia. Kohtaus Malmin yläikäraja opinnäytetyön kirjoitushetkellä 35-ikävuotta ja tavoittaa paljon yli 29-vuotiaita nuoria aikuisia (Kohtaus 2022b).

Ei ole kuitenkaan mitään tapaa saada varmuutta siitä, että syrjäytymistä aiheuttavat tekijät poistuisivat, tai ne vaikuttaisivat yhtään vähempää 35-vuotiaankaan elämässä. Voidaan kuitenkin arvioida, että pidempi aika esimerkiksi kaupunkiolohuonetoiminnan parissa mahdollistaisi useammat tilanteet sosiaalisten taitojen harjoittamiselle ja verkostojen kerryttämiseksi. Tätä yli 30-vuotiaille tarjottua ”lisäaikaa” voitaisiinkin pitää palvelukentän mahdollistamana kiireettömyytenä.

10 Pohdinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia alueellisia piirteitä ja tarpeita syrjäytymisvaarassa oleville 18–29-vuotiaille nuorille aikuisille kohdennetuissa palvelukentissä on Tampereella, Epoossa ja Turussa alueiden nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisten näkökulmasta tarkasteltuna. Työn toinen tutkittava aihe oli, että mitä piirteitä syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten keskuudessa esiintyy nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisten näkökulmasta samoilla alueilla. Edellä mainitut kaupungit valikoituivat työn kohdekaupungeiksi tilastollisen selvityksen perusteella. Näissä kaupungeissa asui opinnäytetyön teon aikana eniten työn tilaajan, eli Kohtaus ry:n kaupunkilohuonetoiminnan kohderyhmään kuuluvia nuoria aikuisia.

Opinnäytetyön aineisto kerättiin toteuttamalla kolme osallistavaa learning cafe -etätyöpajaa Tampereen, Espoon ja Turun alueiden nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisille keväällä 2021. Toteutettuihin työpajoihin osallistui yhteensä 16 nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaista kohdekaupungeista. Perusteet aineistonkeruutavalle löytyvät muun muassa opinnäytetyön laajoista tutkimuskysymyksistä. Kerätyn aineiston ja tulosten analyysissä hyödynnettiin deskriptiivisiä eli kuvailevaa sisällönanalyysiä.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat, kuinka Tampereen, Espoon ja Turun alueiden syrjäytymisvaarassa oleville nuorille aikuisille suunnatuissa palvelukentissä oli paljon samantaisia piirteitä ja tarpeita. Näitä olivat muun muassa, kuinka nuorille aikuisille suunnattujen palveluiden tulisi olla sijoiteltu maantieteellisesti laajemmalle alueelle, eikä ainoastaan keskitettynä suurimpiin asutuskeskuksiin. Myös saatavilla olevissa palveluissa olisi tarvetta lisäresursoinnille. Pitkät jonot esimerkiksi mielenterveyspalvelujen pariin saattavat johtaa siihen, että nuoret aikuiset eivät hakeudu lainkaan tarvitsemiensa palveluiden pariin, joka voi puolestaan vahvistaa mahdollisen syrjäytymiskierteen muodostumista (ks. Lyyra ym. 2019).

Opinnäytetyön tulokset osoittavat myös, että nuoret aikuiset saattavat kiinnittyä voimakkaasti omille asuinseuduilleen, ja tarvittavia palveluita tai tukitoimia ei välttämättä lähdetä hakemaan toisilta alueilta (ks. Van Aerschot & Salminen 2018: 2). Tätä tulosta tukee esimerkiksi tutkimus siitä, kuinka palvelujen ja resurssien paremmalla sijoittelulla olemassa olevat palvelut tavoittavat kohderyhmän paremmin (Toiviainen 2015: 45). Selvitysten mukaan ratkaisujen palvelukenttien laajempaan sijoitteluun ja oikein mitoitettuun resursointiin täytyy lähteä paikallistason päätöksistä (Puustinen-Korhonen ym. 2022).

Opinnäytetyön tulokset osoittavat, kuinka palvelukentän pirstaleisuuden kaltaiset haasteet ovat näkyvillä jokaisen kohdekaupungin kohdalla.

Opinnäytetyö tulosten mukaan palveluverkostojen tiiviimpi sisäinen sekä välinen viestintä edesauttaisi nuorten aikuisten hakeutumista ja pysymistä tarvitsemiensa palveluiden parissa. Tutkimusten mukaan tämä voisi myös edistää sekä nuorten että nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisten jaksamista. Samalla vähenisi niin sanottu turha palveluohjaaminen (ks. Määttä & Keskitalo 2014: 204). Päällekkäisen työn vähentyessä syntyisi myös kaivattuja kustannussäästöjä ja säästyneitä resursseja voitaisiin kohdentaa sinne, missä niitä tarvittaisiin eniten (ks. Leskelä ym. 2022: 78).

Työn tulokset korostavat myös palveluverkostoissa toimivien ammattilaisten kohtaamistaitojen tärkeyttä. Positiivinen palvelukokemus ei muodostu pelkästään siitä, että saako nuori aikuinen tiettyä tarvitsemaansa palvelua, vaan kokemukseen vaikuttaa myös se laatu, jolla hänet kohdataan kyseisen palvelun parissa. Laadukas kohtaaminen parantaa nuorten aikuisten palvelumyönteisyyttä (ks. Junttila 2018: 169). Opinnäytetyön tulosten mukaan laadukas kohtaaminen on henkilökohtaista, kuulevaa ja kiireetöntä. Juuri kiire ja kiireettömyys ovat termejä, jotka toistuvat opinnäytetyön aineistossa ja tuloksissa. Nuorten aikuisten parissa työskentelevien olisikin hyvä pohtia, että onko kiireettömyys tai sen kokemus sidottu käytettävissä olevaan aikaan, eli kohtaamisen ajalliseen kestoon? Vai voisiko kyse olla siitä kohtaamisen yhteydessä välitetystä tunnelmasta ja tavasta, jolla ammattilaiset ovat vuorovaikutuksessa nuorten aikuisten kanssa? Opinnäytetyön tulosten mukaan kohtaamisen laadussa on kyse jälkimmäisestä.

Nuorten aikuisten sosiaalisten suhteiden sekä sosiaalisten taitojen nykytila kaipaisi opinnäytetyön tulosten analyysin perusteella voimakkaampaa vahvistusta. Nuoret tarvitsevat paikkoja kyseisten taitojen kerryttämiseen ja sosiaalisten suhteiden muodostamiseen. Opinnäytetyön tuloksia tukee tutkimus siitä, kuinka nuoret itse pitävät juuri yksinäisyyttä suurimpana syrjäytymiseen vaikuttavana tekijänä (Lehtonen & Kallunki 2013: 128). Opinnäytetyön tulokset vahvistavat moniäänisesti aikaisempien tutkimusten tuloksia nuorten aikuisten syrjäytymiseen vaikuttavista tekijöistä, kuten yksinäisyyden kokemuksesta (ks. Määttä & Keskitalo 2014), ja painottavat sosiaalisten suhteiden merkityksen ja tärkeyden syrjäytymistä ehkäisevänä tekijänä (ks. Aaltonen ym. 2015).

Opinnäytetyön tulosten mukaan nuorten aikuisten emotionaalisen - ja sosiaalisen yksinäisyyden kokemukset ovat korostuneet erityisesti pandemia-aikana. Tämän lisäksi, jos nuori aikuinen on koulu-, harrastus-, tai työelämän ulkopuolella, voi mahdollisuudet

sosiaalisiin tilanteisiin olla vähissä. Sosiaalisten kontaktien mahdollistaminen on kuitenkin nostettu yhdeksi keinoksi puuttua yksinäisyyteen (ks. Masi ym. 2011: 5). Kohtauksen kaupunkiolohuonetoiminta voisi tarjota kohdekaupunkien nuorille aikuisille paikan, jossa päästä harjoittelemaan sosiaalista vuorovaikutusta omista lähtökohdista käsin.

Työn tulosten mukaan kohdekaupungeissa on tarve nuoriso- ja sosiaalialan palveluiden kehittämiseksi ja matalan kynnyksen palvelujen lisäämiselle. Yksi selkeä kehittämisskohta on palvelujen ikärajoissa; nuorisolain (2016/1285 § 2) yläikärajan tultua vastaan monet palveluita tarvitsevat jäävät niiden ulkopuolelle. Opinnäytetyön tulosten mukaan esimerkiksi Yli 30-vuotiaille suunnattua matalan kynnyksen kohtaamispaikkatoimintaa ei ole tarpeeksi yhdessäkään kohdekaupungissa.

Etukäteen tehdyt learning cafe -työpajan aihealueiden jäsentämiset ja tukikysymysten asettamiset helpottivat tutkimusaineiston läpikäymistä ja tulosten tiivistämistä. Tutkijana päädyin aihealueiden ennalta-asetettuun jäsentämiseen, sillä ajattelin, että rajaamalla saataisiin sisällöllisesti kattavat, mutta ajallisesti tiiviit työpajat tuottamaan tarkoituksenmukaista ja tarpeeksi tarkkaa aineistoa. Toisaalta voisi ajatella, että tällainen aihealueiden rajaaminen ja kysymysten etukäteinen asettelu voi mahdollisesti ohjata analyysiä ja olla siten ongelmallista. Etukäteen tehty jäsenitys voi myös mahdollisesti johtaa siihen, että jotakin ulkopuolista, mutta olennaista, voi jäädä tutkijalta havaitsematta. Tiedostin nämä riskit työn suunnitteluvaiheessa ja päädyin tekemään rajauksia niistä huolimatta. Kokonaisuuden kannalta oli parempi, että työpajat saatiin pidettyä tiiviinä ja aiheessa.

Learning cafe -toteutusten aineistoon vaikuttaa aina myös osallistujien yleinen vireystila, läsnäolo ja se, kuinka he voivat mahdollisesti tahattomasti vaikuttaa eleillään ja puheillaan toistensa kommentteihin. Mahdollinen ryhmäpaine ja tarve koheesion saavuttamiseksi ovat voineet johtaa siihen, että mahdollisten eriävien mielipiteiden esittäminen saattoi hankaloitua.

Yksi aineistoon vaikuttava haaste oli, että viimeiseksi järjestettyyn Espoon työpajaan pääsi osallistumaan vain kolme eri henkilöä. Toteutuksia suunniteltaessa oli yritetty ottaa huomioon mahdollinen ilmoittautuneiden poisjättäytyminen kutsumalla tarvittavaa suurempi määrä henkilöitä. Espoon työpajan kohdalla peruuntumisia sattui kuitenkin kerralla useampia. Työpajoja suunniteltaessa otolliseksi osallistujien määräksi arvioitiin 6–9 henkilöä pajaa kohden. Vaikka Espoon työpajaan ei osallistunut kuin kolme eri henkilöä, oli käyty keskustelu laajaa ja arvokasta. Vähäisestä osallistujamäärästä johtuen kyseisen aineisto ei vain valitettavasti ollut kovin moniäänistä.

Verkkototeutuksella saattoi olla myös omat vaikutuksensa siihen, kuinka osallistuneet toivat ajatuksiaan tai mielipiteitään esille työpajojen aikana. Mahdolliset tekniset haasteet, kuten huonolaatuisen internetyhteyden luoma viive, tai osallistujan tietotaito käytettävissä olleeseen laitteistoon saattoivat vaikuttaa osallistumiskokemukseen ja viedä keskittymisen käsiteltävästä aiheesta toisaalle. Myös käytössä olevan laitteiston (kamera, mikrofoni) heikko laatu saattoi osaltaan vaikuttaa osallistujan kokemukseen toteutuksesta.

Verkkototeutuksesta johtuen työpajoihin jouduttiin tekemään pieniä muutoksia perinteiseen learning cafe -työpajaan verrattuna. Paikan päällä toteutettuun learning cafe -työpajaan kuuluu usein myös fyysinen tilassa liikkuminen eri aihealueiden välillä. Joitakin osallistujia paikasta toiseen liikkuminen voi helpottaa uuden aiheen käsittelyyn orientoisuudessa. Liike, konkreettinen kynällä kirjoittaminen, piirtäminen ja eri värejä ja kokoisia papereita hyödyntäminen voivat inspiroida esimerkiksi kinesteettisempiä osallistujia eri aiheiden käsittelyssä. Etätoteutuksessa kaikki fyysinen liike ja virikkeet jäivät kuitenkin pois. Pitkäaikainen, yhtäjaksoinen tietokoneen äärellä työskentely saattoi tuntua raskaalta ja vaikuttaa erityisesti työpajan loppupään työtehoon. Tästä syystä toteutusten kesto oli yksi niistä tekijöistä, joka otettiin huomioon jo suunnitteluvaiheessa. Etätoteutuksena työpajojen kesto oli merkittävästi lyhyempi kuin se olisi ollut paikan päällä toteutettavissa.

Etätoteutus mahdollisti kuitenkin tällaisten kokonaisuuksien toteuttamisen maantieteellisistä välimatkoista huolimatta. Jos opinnäytetyön työpajat olisi toteutettu perinteiseen tapaan paikan päällä, olisi hyvin mahdollista, että kohdekaupunkien määrää olisi voitu joutua vähentämään. Paikan päällä toteuttaminen olisi vaatinut huomattavasti enemmän aikaa. Etätoteutuksen etuna on myös osallistumisen helppous. Osallistujien ei tarvinnut itse siirtyä fyysisesti työpaikaltaan, vaan etätoteutus mahdollisti osallistumisen melkein mistä tahansa paikasta käsin. Olisi ollut mielenkiintoista toteuttaa vielä yksi työpaja, johon olisi kutsuttu osallistujia kaikista kolmesta kohdekaupungista. On hankala arvioida, että olisiko tällaisen työpajan tuloksissa ollut poikkeavuuksia erillisten pajojen tuloksiin verrattuna.

Joskus on äärimmäisen helpottavaa päästä jakamaan ajatuksia muiden ammattilaisten kanssa, jotka puhuvat "samaa kieltä" (Learning cafe -työpajojen palautekyselyn vastauksia 2021).

Opinnäytetyön yhtenä ajatuksena oli tarjota eri alueiden nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisille foorumi, jossa he voisivat paneutua ja jakaa kokemuksiaan niistä mahdollisista haasteista, joihin he ovat törmänneet työskennellessään nuorten aikuisten parissa

omalla alueensa. Työllä pyrittiin tekemään näkyväksi alan ammattilaisten näkemykset tarpeista, haasteista ja toiveista ja kuinka ne voidaan ottaa huomioon eri tahojen toiminnan kehittämisessä myös laajemmin kuin vain tämän tutkielman kontekstissa. Osallistujille lähetetyssä palautekyselyssä yksi vastanneista kirjoitti, kuinka toteutunut työpaja mahdollisti tilan ja hetken laajemmalle keskustelulle, jossa oli vertaistuellisiakin elementtejä. Tätä huomiota tukee tutkimus ryhmähaastattelun hyödyistä, jonka mukaan osallistujat voivat tukea, rohkaista ja innostaa toisiaan keskustelemaan käsiteltävästä aiheesta monipuolisesti (Eskola & Suoranta 2014: 303). Eri toimijoiden välinen yhteistyö saattaa yleisesti rajautua koskemaan esimerkiksi tiettyjä asiakastapauksia ja tila tällaiselle vapaamuotoisemmalle, pohtivammalle keskustelulle voi olla vähäistä. Yhteinen ajatusten jakaminen oman alueen nuoriso- ja sosiaalialan kentästä ja siellä tehdystä työstä saattoi antaa osallistujille uutta perspektiiviä oman työn toteuttamiseen.

Opinnäytettä vastaavaa suomalaisten eri kaupunkien nuoriso-, sosiaalipalveluiden kenttien rakennetta, syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tarpeita, tai alueellisia piirteitä kuvaavaa tutkimustietoa ei ollut saatavilla opinnäytetyön tekohetkellä kesällä 2022. Ei ainakaan sellaista, jossa olisi kohteena samat kaupungit opinnäytetyön kanssa. Opinnäytetyö antaakin ajankohtaisen näkökulman suurten kaupunkien syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten haasteisiin, sekä katsauksen eri alueiden palveluverkostojen haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Kohtaus ry:n kaupunkiolohuonetoimintaa käsitteleviä maisteritason töitä ei ole tehty opinnäytetyön kirjoitushetkellä kesällä 2022. Kohtauksen kaupunkiolohuonetoimintaa käsitteleviä AMK-tasoisia opinnäytetöitä on kuitenkin olemassa. Nämä työt ovat *Nuorten aikuisten sosiaalinen vahvistaminen – Menetelmänä hienovarainen ohjaaminen* (Heinonen, Juho 2017), *”Mistä juteltais ensi viikolla?”: Miesten Vuoro -toimintamallin kehittäminen nuorten miesten yksinäisyyden vähentämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi* (Rättyä, Hemmo 2020), *”Mä vähän niinku heräsin, et mä aloin puhuu ihmisille...” : Kaupunkiolohuonetoiminnan vaikutus syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten yksinäisyyteen* (Eerikinharju, Sanni 2020) ja *Kyllä työnteko kiinnostaa, mutta : NEET-nuorten työelämävalmiudet sekä niiden vahvistaminen* (Kankare, Katri 2020).

Kohtauksen kaupunkiolohuonetoimintaa on toteutettu tämän opinnäytetyötyön kirjoitushetkellä kesällä 2022 vasta noin reilun seitsemän vuoden ajan. Kaupunkiolohuonetoiminnasta löytyy useita kiinnostavia tutkimuskohteita tulevaisuudessakin. Yksi mielenkiintoinen Kohtauksen kanssa yhteistyössä toteutettava jatkotutkimusaihe voisi olla esimerkiksi nuorten aikuisten osallisuutta käsittelevässä tutkimuksessa. Sellaisessa, joka

syventyisi niihin kokemuksiin ja tekijöihin, joita kaupunkiolohuoneiden nuoret aikuiset jakavat ja pitävät oleellisina yhteisöllisyyden kokemuksen muodostumisessa.

Toinen mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe tämän opinnäytetyön aihepiiristä voisi löytyä nuoriso- ja sosiaalialan toimijoiden kohtaamistaitoja käsittelevästä tutkimuksesta. Aineistoa tämänkaltaiseen tutkimukseen voitaisiin kerätä nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisilta, mutta myös kyseisiä palveluita käyttäviltä nuorilta aikuisilta.

Lähteet

Aaltonen, Sanna & Berg, Päivi & Ikäheimo Salla 2015: Nuoret Luukulla. Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestyksessä. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 84. Helsinki, Unigrafia. Saatavana osoitteessa: <<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/nuoretluukulla.pdf>>. Luettu 12.5.2020.

Alasuutari, Pertti 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Vastapaino. Tampere. E-kirja.

Auranen, Satu 2021. ”Kun on ehkä aateltu et nyt on aikuinen, niin myöhemmin on huomannu et enpäs ollutkaan.” Aikuistuminen ja aikuisuus nuorten aikuisten näkökulmasta. Pro gradu -tutkielma. Sosiaalipsykologia. Yhteiskuntatieteiden laitos. Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. Itä-Suomen yliopisto. Saatavana osoitteessa: <https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/25272/urn_nbn_fi_uef-20210712.pdf?sequence=-1&isAllowed=y>. Luettu 11.6.2022.

Diakonissalaitos. Vamos Helsinki. Saatavana osoitteessa: <<https://www.hdl.fi/vamos/kaupungit/helsinki/>>. Luettu 10.3.2022.

Eskola, Jari & Suoranta Juha 2014. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino. Tampere. E-kirja.

Fromm-Reichmann, Frida 1959. Julkaisu psykologian alan lehdestä. Psychiatry. Saatavana osoitteessa: <<https://www.scribd.com/document/354144600/Fromm-Reichmann-on-Loneliness>>. Luettu 5.10.2020.

Gretschel, Anu & Myllyniemi, Sami 2019. Nuorisotutkimusseura. Työtä, koulutus - tai harjoittelupaikkaa ilman olevien nuorten käsityksiä tulevaisuudesta, demokratiasta ja julkisista palveluista–Nuorisobarometrin erillisnäyte/aineistonkeruu. Saatavana osoitteessa: <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/hankkeet/nuorisobarometrin-erillisnayte/gretschel__myllyniemi_28.3.2019__final.pdf>. Luettu 1.1.2022.

Haasio, Ari 2015. Toiseus, tiedontarpeet ja tiedon jakaminen tietoverkon ”pienessä maailmassa”: Tutkimus sosiaalisesti vetäytyneiden henkilöiden informaatiokäyttäytymisestä. Verkkojulkaisu. Saatavana osoitteessa: <<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/97938/978-951-44-9878-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Luettu 1.1.2022.

Helsingin kaupunki. Kaupunki ja hallinto. Tietoa Helsingistä. Tietosuoja. EU:n yleinen tietosuojasetus. Päivitetty 29.07.2022. Saatavana osoitteessa: <<https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/tietoa-helsingista/tietosuoja/>>. Luettu 7.12.2021.

HelsinkiMissio 2021. Saatavana osoitteessa: <https://www.helsinkimissio.fi/?gclid=Cj0KCQjw3v6SBhCsARIsACyrRAnMphphroLUYpBI0todAL2kHml_1ecQ-BVTUdrvOnV_5A9Qmf2X5--YaAptJEALw_wcB>. Luettu 12.3.2022.

Hilli, Petri & Ståhl, Timo & Merikukka, Marko & Ristikari, Tiina 2017. Syrjäytymisen hinta – case investoinnin kannattavuuslaskemasta. Yhteiskuntapolitiikka -lehti 82:6. Saatavana osoitteessa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135714/YP1706_Hilliym.pdf?sequence=2>. Luettu 12.10.2020.

Hyppönen, Olli & Lindén, Satu 2009. Opettajan käsikirja – Opintojaksojen rakenteet, opetusmenetelmät ja arviointi. Teknillisen korkeakoulun Opetuksen ja opiskelun tuen julkaisuja 4/2009. Espoo. Saatavana osoitteessa: <<http://lib.tkk.fi/Reports/2009/isbn9789622480637.pdf>>. Luettu 15.7.2022.

Ikäheimo, Salla 2015. Syrjäytyneiksi luokiteltujen nuorten terveystalveluiden käyttö ja kustannukset. Teoksessa Aaltonen Sanna & Berg, Päivi & Ikäheimo, Salla 2015. Nuoret luukulla. Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Verkkojulkaisuja 84. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 160. 16—18. Saatavana osoitteessa: <<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/nuoretluukulla.pdf>>. Luettu 18.1.2022.

Innokylä n.d. Työkalu. Learning cafe eli oppimiskahvila. Saatavana osoitteessa: <<https://innokyla.fi/fi/tyokalut/learning-cafe-eli-oppimiskahvila>>. Luettu 5.12.2020.

Isola, Anna-Maria & Kaartinen, Heidi & Leemann, Lars & Lääperi, Raija & Schneider, Taina & Valtari, Salla & Keto-Tokoi, Anna 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Työpaperi 33/ 2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 4—5, 17. Saatavana osoitteessa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 10.1.2022.

Junttila, Niina 2018. Kaiken keskellä yksin – Aikuisten yksinäisyydestä. Tammi.

Junttila, Niina 2018. Yksinäisyys satuttaa. <<https://www.aspa.fi/tietoa-aspasta/ajankoh-taista/yksinaisyys-satuttaa/>>. Luettu 19.1.2022.

Junttila, Niina 2015. Kavereita nolla – Lasten ja nuorten yksinäisyys. Tammi.

Junttila, Niina 2015. Lasten ja nuorten yksinäisyys - miten se on muuttunut 2000 luvulla? Saatavana osoitteessa: <<http://www.uef.fi/documents/128231/129484/Junttila/72b5b630-a46e-4a76-a1ef-e8da1aa1b1bb>>. Luettu 8.10.2020.

Jyväskylän yliopisto. Humanistis-yhteiskunnallinen tiedekunta. Päivitetty 28.10.2021. Saatavana osoitteessa: <<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>>. Luettu 14.11.2019.

Kajantie, Eero & Hovi, Petteri & Eriksson, Johan & Laivuori, Hannele & Andersson, Sture & Räikkönen, Katri 2013. Alkaako syrjäytyminen jo kohdussa? Teoksessa Vähäkylä, Leena (toim.) & Reivinen, Jukka (toim.) 2013. Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja.

Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavana osoitteessa: <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/>>. Luettu 28.1.2022.

Kauhanen, Jussi 2017. Yksinäisyys – kansansairaus? Tiedepääkirjoitus Lääkärilehteen 26.5.2017. Saatavana osoitteessa: <<https://www.laakarilehti.fi/ajassa/paakirjoitukset-tiede/yksinaisyys-ndash-kansansairaus/#reference-4>>. Luettu 12.10.2020.

Kauhanen, Jussi 2016. Yksinäisen terveys. Teoksessa Saari, Juho (toim.) 2016 Yksinäisten Suomi. Helsinki: Gaudeamus.

Kela 2021. NEET-nuorten kuntoutuksen kehittäminen. Päivitetty 13.3.2020. Saatavana osoitteessa: <<https://www.kela.fi/paattyneet-hankkeet-neet-nuorten-kuntoutuksen-kehittaminen>>. Luettu 9.9.2021.

Kohtaus ry 2022a. Yhdistyksen strategia 2022–2026.

Kohtaus ry 2022b. Yhdistyksen toimintakertomus 2021.

Kohtaus ry 2021a. Kävijäkyselyiden vastauksia 2017–2021.

Kohtaus ry 2021b. Yhdistyksen toimintakertomus 2020.

Kohtaus ry 2020a. LiveKohtaus-hankkeen kävijäkyselyt 2016–2019.

Kohtaus ry 2020b. Yhdistyksen toimintakertomus 2019.

Kohtaus ry 2018. Lähiökohtaus-hankkeen avustushakemus.

Kohtaus ry 2015. Tarveselvitys hankehakemusta varten.

Komonen, Katja 2013. Mistä syrjäytymisestä on kysymys? Syrjäytyminen käsitteenä ja puheena. Teoksessa Jussi Ronkainen & Marika Punamäki (toim.) Nuoret ja syrjäytyminen Itä-Suomessa. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu. Tutkimuksia ja raportteja 78, 15–33. Saatavana osoitteessa: <<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/55484/URNISBN9789515883674.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Luettu 12.5.2021.

Konkka, Jyrki 2004. Tiheät ja ohuet suhteet sosiaalialan työssä: eettinen tarkastelu. Puheenvuoro. Saatavana osoitteessa: <<https://journal.fi/janus/article/view/50283/15167>>. Luettu 7.11.2021.

Kontula, Osmo 2015. Yksinäisyys FINSEX-aineistoissa - Väestöntutkimuslaitos, Väestöliitto. Saatavana osoitteessa: <<http://www.uef.fi/documents/128231/129484/Kontula/a4891e6f-db15-4bb4-a178-51de65ca6667>>. Luettu 7.10.2020.

Kuntaliitto 2022. Kaupunkien ja kuntien lukumäärät ja väestötiedot. Päivitetty 19.4.2022. Saatava osoitteessa: <<https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/kaupunkien-ja-kuntien-lukumaarat-ja-vaestotiedot>>. Luettu 11.5.2020.

Kupias, Päivi 2007. Kouluttajana kehittyminen. Helsinki: Palmenia.

Kuure, Tapio 2015. Sosiaalinen vahvistaminen käsitteenä ja palveluna. Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminnan tuloksia. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry. ja tekijät 2015. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 7–8, 24–25. Saatavana osoitteessa: <<https://www.intory.fi/materiaalipankki/sosiaalinen-vahvistaminen-kasitteena-ja-palveluina-sosiaalisen-vahvistamisen-kehittamistoiminnan-tuloksia/>>. Luettu 18.1.2022.

Laukkanen, Tiia & Pekkarinen, Elina & Vilmilä, Fanny 2018. Luku 1: Teoria, tutkimusongelma ja etiikka. Teoksessa Kiilakoski, Tomi & Honkatukia, Päivi (toim.): Miten tutkia nuoria ja nuorisotyötä. Vastapaino & Nuorisotutkimusseura. Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 206. 75—99.

Leemann, Lars & Kuusio, Hannamaria & Hämäläinen Riitta-Maija 2015. Sosiaalinen osallisuus. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Saatavana osoitteessa: <https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Sosiaalinen_Osallisuus.pdf/>. Luettu 18.1.2022.

Lehtonen, Olli & Valdemar Kallunki 2013. Nuorten aikuisten syrjäytymiskierre (2013). Janus vol. 21 (2) 2013, 128–143 artikkeli. Saatavana osoitteessa: <<https://journal.fi/janus/article/view/50693/15399>>. Luettu 14.10.2021.

Lekola, Satu 2020. Kohtaus tapahtuma- ja kohtaamispaikan avulla vähemmän yksinäisyyttä. Innokyla. Päivitetty 22.4.2020. Saatavana osoitteessa: <<https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/kohtaus-tapahtuma-ja-kohtaamispaikan-avulla-vahemman-yksinaisyytta>>. Luettu 5.9.2019.

Leskelä, Riikka-Leena & Käsmä, Laura & Jokiranta, Virve & Salonen, Neea & Valtakari, Mikko & Yli-Koski, Maria & Määttä, Mirja 2022. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelurakenne, rahavirrat sekä seurannan haasteet. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 1/2022. Saatavana osoitteessa: <https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/TRVJ_1_2022_Nuorten_syrjaytyminen.pdf>. Luettu 12.6.2022.

Loistosetlementti 2021. Helsingin Poikien Talo. Saatavana osoitteessa: <<https://www.poikientalo.fi/>>. Luettu 12.3.2022.

Loistosetlementti. Helsingin Tyttöjen Talo n.d.. Saatavana osoitteessa: <<https://tyttojen-talo.fi/tyttojen-talo>>. Luettu 12.30.2022.

Lumme, Ronja 2017. Nuorten aikuisten palvelukeskus asiakkaiden näkökulmasta. Sosiaalityö. Pro gradu -tutkielma. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Jyväskylän yliopisto. Saatavana osoitteessa: <<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/55595/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aaju-201710103969.pdf>>. Luettu 12.6.2022.

Lyyra, Nelli & Junntila, Niina & Tynjälä, Jorma & Välimaa, Raili 2019. Nuorten yksinäisyys on yhteydessä lisääntyneeseen oireiluun ja lääkkeiden käyttöön. Alkuperäistutkimus 9.8.2019. Saatavana osoitteessa: <<https://www.laakarilehti.fi/tieteessa/alkuperais-tutkimukset/nuorten-yksinaisyys-on-yhteydessa-lisaantyneeseen-oireiluun-ja-laakkeiden-kayttoon/>>. Luettu 14.10.2021.

Masi, Christopher M. & Chen, Hsi-Yuan & Hawkley, Louise C & Cacioppo, John T. A 2011. Meta-Analysis of Interventions to Reduce Loneliness. National Library of Medicine. National Center for Biotechnology Information. Saatavana osoitteessa: <<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3865701/pdf/nihms503706.pdf>>. Luettu 12.6.2022.

Mehtonen, Tuija 2011. Sosiaalisen vahvistamisen osaaminen. Teoksessa Lundblom, Pia & Herranen, Jatta (toim.) 2011. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: HUMAK. Saatavana osoitteessa: <<https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-sos-vahvistaminen-verkko.pdf>>. Luettu 4.4.2020.

Mykkänen, Juri 2006. Tutkielmanteon tukisivut. Tutkimusongelma ja tutkimuskysymys. Saatavana osoitteessa: <<https://www.mv.helsinki.fi/home/jmykkane/tutkielma/Tutkimusongelma.html>>. Luettu 12.12.2021.

Määttä, Anne & Keskitalo, Elsa 2014. Ulkoringiltä sisärinkiin Kumuloituneista ongelmista kärsivät nuoret aikuiset pirstaleisessa palvelujärjestelmässä. Julkaisussa YHTEISKUNTAPOLITIIKKA 79. Saatavana osoitteessa: <<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116235/maatta.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Luettu 25.1.2022.

Nevalainen, Vesa 2009. Yksinäisyys. Edita Publishing Oy. Mielenterveyden keskusliitto.

Niemelä, Mikko & Saari, Juho 2013. Huono-osaisten hyvinvointi Suomessa. Kelan tutkimusosasto Helsinki. Saatavana osoitteessa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/40230/Huono-osaisten_hyvinvointi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 31.1.2022.

Nivala, Elina & Ryyänen, Sanna 2019. Sosiaalipedagogiikka: Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Gaudeamus. E-kirja.

Nonaka, Ikujiro & Takeuchi, Hirotaka 1995. The knowledge company. How japanese companies create the dynamics of innovation. Oxford University Press Inc.

Nuorisolaki 2016/1285 § 2. Annettu Helsingissä 21.12.2016. Saatavana osoitteessa: <<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>>. Luettu 10.10.2021.

Nurmi, Jari-Erik. 2011. Miksi nuori syrjäytyy? NMI-bulletin. Vol. 21, No. 2. Niilo Mäki -säätiö. Saatavana osoitteessa: <<https://bulletin.nmi.fi/wp-content/uploads/2011/04/Nurmi.pdf>>. Luettu 25.5.2022.

Oinonen, Eriikka & Korkiamäki, Riikka 2021. Kaaoksen kesyttäjät – koronakriisi ja arjen hallinta korkeakouluopiskelijoiden kuvaamana. Tampereen yliopisto/Porin yksikkö. Saatavana osoitteessa: <https://content-webapi.tuni.fi/proxy/public/2021-11/kaaoksen-kesyttajat_oinonen-ja-korkiamaki_nettti_0.pdf>. Luettu 2.7.2022.

Opetus- ja kulttuuriministeriö & Työ- ja elinkeinoministeriö & Sosiaali- ja terveysministeriö 2019. Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat (NEET) nuoret, katsaus tilanteeseen ja toimenpiteisiin. Saatavana osoitteessa: <[https://okm.fi/documents/1410845/4449678/Koulutuksen+ja+ty%c3%b6n+ulkopuolella+olevat+\(NEET\)+nuoret,+katsaus+tilanteeseen+ja+toimenpiteisiin/51231944-1fc0-ef0b-fc7a-afc6c975b010/Koulutuksen+ja+ty%c3%b6n+ulkopuolella+olevat+\(NEET\)+nuoret,+katsaus+tilanteeseen+ja+toimenpiteisiin.pdf](https://okm.fi/documents/1410845/4449678/Koulutuksen+ja+ty%c3%b6n+ulkopuolella+olevat+(NEET)+nuoret,+katsaus+tilanteeseen+ja+toimenpiteisiin/51231944-1fc0-ef0b-fc7a-afc6c975b010/Koulutuksen+ja+ty%c3%b6n+ulkopuolella+olevat+(NEET)+nuoret,+katsaus+tilanteeseen+ja+toimenpiteisiin.pdf)>. Luettu 3.8.2021.

Paananen, Reija & Surakka, Anne & Kainulainen, Sakari & Ristikari, Tiina, Gissler, Mika 2019. Nuorten aikuisten syrjäytymiseen liittyvät tekijät ja sosiaali- ja terveystalvaiden ajoittuminen. Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti. Saatavana osoitteessa: <<https://journal.fi/sla/article/view/73002>>. Luettu 10.3.2022.

Pulli, Pekka & Ristikari, Tiina & Pyykkönen, Jussi & Kivelä, Juha & Merikukka, Marko & Eskelinen, Niko 2018. Missä elämänvaiheissa syrjäytyminen syntyy? Me-säätiö. Saatavana osoitteessa: <<http://data.mesaatio.fi/syrjaytymisen-dynamiikka/>>. Luettu 23.2.2022.

Puusa, Anu & Juuti, Pauli 2020. Laadullisen tutkimuksen olemus. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Toim. Puusa, Anu & Juuti, Pauli 2020. Gaudeamus. Tallinna 2020. S.75-85.

Puustinen-Korhonen, Aila & Vogt, Ellen & Ahonen-Walker, Mari & Salenius, Maria 2022. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelujärjestelmän toimivuus ja palveluiden vaikuttavuus. Saatavana osoitteessa: <<https://www.kuntaliitto.fi/lausunnot/2022/o-412020-vp-nuorten-syrjaytymisen-ehkaysyn-palvelujarjestelman-toimivuus-ja>>. Luettu 11.4.2022.

Rönkä, Anna Reetta & Sunnari, Vappu & Rautio, Arja & Koironen, Markku & Taanila, Anja 2016. Associations between school liking, loneliness and social relations among adolescents: Northern Finland Birth Cohort 1986 study. 2016 The Author(s). Published by Taylor & Francis. International Journal of Adolescence and Youth.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavana osoitteessa: <<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>>. Luettu 11.1.2022.

Saari, Juho 2016. Yksinäisten Suomi. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja.

Siisiäinen, Martti 2015. Osallisuus ja osallistuminen. Aspa. Saatavana osoitteessa: <<https://www.aspa.fi/tietoa-aspasta/ajankohtaista/osallisuus-ja-osallistuminen/>>. Luettu 13.1.2022.

Simpura, J., Moisio, P., Karvonen, S. & Heikkilä, M. 2008. Uudet ja vanhat sosiaaliset ongelmat. Teoksessa Moisio, P., Karvonen, S., Simpura, J. & Heikkilä, M. (toim.) Suomalaisien hyvinvointi 2008. Helsinki: Stakes, 250-253.

Soste 2022. Suomen sosiaali ja terveys ry. Palvelumuotoilu. Järjestöopas. Saatavana osoitteessa: <<https://www.soste.fi/jarjestoopas/palvelumuotoilu/>>. Luettu 9.9.2021.

Suomen sosiaali- ja terveysministeriö. Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen. Saatavana osoitteessa: <<https://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyden-ehkaisy>>. Luettu 10.12.2020.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2021. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Nuorten syrjäytymisen riskitekijät. Päivitetty: 10.3.2022. Saatavana osoitteessa: <<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-syrjaytymisen-ehkaisy#riskitekijat>>. Luettu 21.11.2021.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2017. ATH-tutkimus. Saatavana osoitteessa: <https://www.terveytemme.fi/ath/tampere-raisio/notes/ath_mentalht_lonely_cr.htm>. Luettu 10.11.2021.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015. Yksinäisyys ja osallistuminen. ATH-tutkimus. Saatavana osoitteessa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/127100/URN_ISBN_978-952-302-547-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 9.8.2021.

Tietosuojalaki 2020. Tietosuojalaki 1050/2018. Annettu Helsingissä 8.12.2018. Saatavana osoitteessa: <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050>>. Luettu 12.4.2021.

Tiilikainen, Elisa 2015. Suomalaisien yksinäisyys – Yleiskatsaus tutkimustuloksiin ja tutkimisen tapoihin. Nettijulkaisu. Itä-Suomen yliopisto. Saatavana osoitteessa: <<http://www.uef.fi/documents/128231/129484/Tiilikainen1/170c88aa-cc83-4b23-a48a-39f87ed1c8cd>>. Luettu 4.11.2021.

Tilastokeskus 2022. Paavo – tilastoja postinumeroalueittain. Saatavana osoitteessa: <<https://www.stat.fi/tup/paavo/index.html>>. Luettu 8.11.2021.

Tilastokeskus 2021a. Suomen virallinen tilasto (SVT): Elinolotilasto [verkkójulkaisu]. ISSN=2669-8854. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavana osoitteessa: <<https://www.tilastokeskus.fi/til/eot/kas.html> />. Luettu 8.11.2021.

Tilastokeskus 2021b. Suomen virallinen tilasto (SVT): Elinolotilasto [verkkójulkaisu]. ISSN=2669-8854. 01 2020. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavana osoitteessa: <http://www.stat.fi/til/eot/2020/01/eot_2020_01_2021-02-09_tie_001_fi.html>. Luettu 8.11.2021.

Tilastokeskus n.d. Kvalitatiivinen tutkimus. Saatavana osoitteessa: <https://www.stat.fi/meta/kas/kvalit_tutkimus.html>. Luettu 8.12.2021.

Toiviainen, Sanna 2019. Suhteisia elämänpolkuja – Yksilöiden elämänhallintaa? Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura julkaisuja 217. Saatavana osoitteessa: <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/suhteisia_elamanpolkuja_toiviainen.pdf>. Unigrafia, Helsinki 2019. Luettu 12.6.2020.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. Helsinki. E-kirja.

Valo-Valmennusyhdistys 2022. Nuorisotakuutalo. Saatavana osoitteessa: <<https://valo-valmennus.fi/toiminta/nuorisotakuutalo-2/>>. Luettu 10.3.2022.

Valtioneuvosto 2021. Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:48. Helsinki. Saatavana osoitteessa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163149/VN_2021_48.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 17.3.2022.

Van Aerschot, Lina & Salminen, Jarkko 2018. Hyvä, paha lähiö: nuoret ja asuinalueella syntyvä sosiaalinen pääoma. The Westermarck Society. Jyväskylän Yliopisto. Saatavana osoitteessa: <<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/63565/hyvapahalahiovan%20aerschot%20ja%20salminenvalmiskorjattu.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Luettu 28.1.2022.

Vilka, Hanna 2015. Tutki ja Kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilpas, Pertti. Moniste.pdf n.d. Metropolia ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusala. Saatavana osoitteessa: <<https://users.metropolia.fi/~pervil/kvantsu/Moniste.pdf>>. Luettu 5.10.2021.

Weiss, Robert 1973. Loneliness. Social and emotional isolation. Massachusetts: MIT-press.

Tutkimustiedote

15.5.2021

Tutkimuksen nimi

18–29-vuotiaille syrjäytymisvaarassa oleville nuorille aikuisille suunnatut palvelut eri kaupungeissa ja kyseisen kohderyhmän syrjäytyminen sosiaalialan ammattilaisten näkökulmasta.

Tutkimuksen tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa missä suomalaisissa kaupungeissa on Helsinkiä lukuun ottamatta eniten syrjäytymisvaarassa olevia nuoria aikuisia ja selvittää kyseisten kaupunkien toimijoiden kokemuksia kohderyhmän syrjäytymiseen johtavista tekijöistä.

Osallistavan työpajan tarkoituksena on tuoda esille millaisia eri kaupunkien mahdolliset alueelliset erikoispiirteet ja kohderyhmän tarpeet ovat alueen sosiaalialan ammattilaisten näkökulmasta tarkasteltuna tänä päivänä.

Tutkimuksen kulku

Tutkimukseen osallistuvana teillä on mahdollisuus osallistua yhteen ennalta sovittuun työpajaan, joka järjestetään digitaalisesti Zoom-pikaviestintäohjelmaa hyödyntäen. Työpajan kesto on 90 minuuttia ja se toteutetaan soveltaen learning cafe -työpajamallia.

Työpajan teemoina on syrjäytymisvaarassa olevat 18–29-vuotiaat nuoret aikuiset, alueenne nuorille aikuisille suunnattu palvelukenttä ja kohderyhmän syrjäytyminen. Työpajan jälkeen teidän ei tarvitse enää osallistua opinnäytetyön prosessiin. Halutessanne valmiin julkaisun voi lukea Theseus-tietokannasta, joka on valtakunnallinen opinnäytetöiden tietokanta.

Tutkimukseen liittyvät hyödyt ja riskit

Tutkimukseen osallistumalla teillä on mahdollisuus verkostoitua omalla alueellanne, sekä osaltanne auttaa alueenne nuorisotyön kehittämisessä.

Tutkimukseen ei liity terveydellisiä riskejä. Henkilötietojen huolellisesta käsittelystä, tutkimuksen raporttiin liittyvästä nimettömyydestä ja työpajamuodosta johtuen teidät saataan tunnistaa vastaustenne perusteella, eikä arkaluonteisten henkilötietojen kuten nimen, koulutustaustan tai organisaation nimen lopullisesta julkaisusta pois jättäminen takaa täydellistä tunnistamattomuutta.

Luottamuksellisuus, tietojen käsittely ja säilyttäminen

Työpaja tullaan tallentamaan datan tarkan keräämisen mahdollistamiseksi. Video tallennetaan yksityiselle tietokoneelle ja opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen kaikki työpajassa syntynyt tieto työpajatallenneteineen tuhoetaan.

Tutkimuksessa henkilöllisyytenne sekä muut tunnistettavat tiedot ovat ainoastaan tutkimuksen henkilökunnan tiedossa, ja he kaikki ovat salassapitovelvollisia. Tutkimuksen henkilökuntaan kuuluu opinnäytetyön varsinainen toteuttaja, sekä häntä ohjaava Metropolia Ammattikorkeakoulun henkilökunta. Kaikkia teistä kerättyä tietoa ja tutkimustuloksia käsitellään koodattuina siten, ettei yksittäisiä tietojanne pystytä tunnistamaan tutkimustuloksista.

Jos osallistumisenne tutkimukseen jostain syystä keskeytyy, keskeyttämiseen mennessä kerättyjä tietoja käytetään osana tutkimusaineistoa. Teistä kerättyjä tietoja ei luovuteta kolmansille osapuolille, vaan ne ovat ainoastaan tämän tutkimuksen tekijän sekä häntä ohjaavien Metropolia Ammattikorkeakoulun henkilökunnan jäsenten tiedossa.

Vapaaehtoisuus

Osallistuminen tähän työpajaan on täysin vapaaehtoista. Voitte kieltäytyä osallistumasta, keskeyttää osallistumisenne tai peruuttaa suostumuksenne syytä ilmoittamatta milloin tahansa. Osallistumisen peruuttaminen ei aiheuta teille minkäänlaisia sanktioita.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Työpajaan osallistuvana teille ei työpajan jälkeen enää raportoida opinnäytteen seuraavista vaiheista, eikä lopullista julkaisua toimiteta teille erikseen.

Tutkimuksen lopullinen julkaisu on raportoinnin jälkeen nähtävissä ja luettavissa valtakunnallisessa opinnäytetöiden tietokannassa (www.theseus.fi), johon ei tarvita erillistä kirjautumista, ja johon kaikilla on vapaa pääsy.

Tutkija: Heikki Tani, opiskelija, Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tutkijan ohjaaja: Katja Ihamäki

Tutkimuksen yhteistyökumppani: Kohtaus ry

Learning cafe -työpajan palautekysely

Kiitos osallistumisestasi Kohtaus ry:n järjestämään verkostotapahtumaan. Olisimme todella kiitollisia, jos täyttäisit vielä tämän lyhyen palautekyselyn tapahtumasta. Kiitos!

1. Missä kaupungissa / kunnassa työskentelet?*

2. Mitä tahoa / toimijaa edustat?

3. Kuinka hyvin tapahtuman tekninen toteutus toimi mielestäsi?*

Erittäin huonosti

Melko huonosti

Ei hyvin eikä huonosti

Hyvin

Erittäin hyvin

3.1. Ajatuksia tai huomioita tapahtumanteknisestä toteutuksesta?

4. Tapahtumaan osallistuminen lisäsi ymmärrystäsi ja / tai tietoasi syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten (18-29-vuotiaat) tilanteesta alueellasi tänä päivänä? *

- Täysin eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Täysin samaa mieltä

4.1. Muita ajatuksia tai huomioita syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tilanteesta alueellasi?

5. Tapahtumaan osallistuminen lisäsi ymmärrystäsi ja / tai tietoasi syrjäytymisvaarassa oleville nuorille aikuisille suunnatuista palveluista tai niiden piirteistä alueellasi?*

- Täysin eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Täysin samaa mieltä

5.1. Muita ajatuksia tai huomioita syrjäytymisvaarassa oleville nuorille aikuisille suunnatuista palveluista alueellasi?

6. Tapahtumaan osallistuminen lisäsiymmärrystäsi ja / tai tietoasi mahdollisista nuorten aikuisten syrjäytymiseen johtavista tekijöistä alueellasi?*

- Täysin eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Täysin samaa mieltä

6.1. Muita ajatuksia tai huomioita nuortenaikuisten syrjäytymiseen johtavista tekijöistä alueellasi?

7. Valitse kolme tekijää, jotka vaikuttavat eniten nuorten aikuisten mahdolliseen syrjäytymiseen alueellasi.*

Köyhyys

Työttömyys / opintojen ulkopuolelle jääminen

Koettu yksinäisyys

Mielensterveysongelmat

Päihdeongelmat

Muu syy

Jos valitsit edelliseen kysymykseen vaihtoehdon "muu syy", niin mikä se on?

8. Tähän voit vielä halutessasi kirjoittaa muita ajatuksia, terveisiä, tms. Kiitos vastauksistasi - ne ovat meille arvokkaita! Tapaamisiin!

Kiitos palautteestasi!

Jos haluat kuulla lisää Kohtaus ry:sta ja kaupunkiolohuonetoiminnasta, niin ole yhteydessä joko Heikki Taniin (heikki.tani@kohtaus.info) tai Hemmo Rättyään (Hemmo.rattyaa@kohtaus.info).